

Ang Maayong Balita
Bahin Kang Jesu-Cristo Sumala Kang

MATEO

Chapter 1

Ang Kagikan ni Jesu-Cristo
(Lu. 3:23-38)

¹ Mao kini ang kagikan ni Jesu-Cristo nga kaliwat ni David. Si David kaliwat ni Abraham.

² Si Abraham amahan ni Isaac, si Isaac amahan ni Jacob, ug si Jacob amahan ni Juda ug sa mga igsoon niini nga lalaki. ³ Si Juda nakapangasawa kang Tamar ug may duha sila ka anak nga si Fares ug si Zara. Si Fares amahan ni Esrom, ug si Esrom amahan ni Aram. ⁴ Si Aram amahan ni Aminadab, si Aminadab amahan ni Naason, ug si Naason amahan ni Salmon. ⁵ Si Salmon nakapangasawa kang Rahab ug ang ilang anak mao si Booz. Si Booz amahan ni Obed ug ang inahan niini mao si Ruth. Si Obed amahan ni Jesse, ⁶ ug si Jesse amahan ni Haring David.

Si *Haring* David amahan ni Solomon ug ang iyang inahan asawa kaniadto ni Urias. ⁷ Si Solomon amahan ni Roboam, si Roboam amahan ni Abias, ug si Abias amahan ni Asa. ⁸ Si Asa amahan ni Josafat, si Josafat amahan ni Joram, ug si Joram amahan ni Uzias. ⁹ Si Uzias amahan ni Jotam, si Jotam amahan ni Acaz, ug si Acaz amahan ni Esequias. ¹⁰ Si Esequias amahan ni Manases, si Manases amahan ni Amos, si Amos amahan ni Josias, ¹¹ ug si Josias amahan ni Jeconias ug sa mga igsoon niini nga lalaki. Niadtong panahona gibihag ang mga taga-Israel ngadto sa Babilonia.

¹² *Mao kini ang kagikan ni Jesus* human mabihag ang mga taga-Israel ngadto sa Babilonia: si Jeconias amahan ni Salatiel, si Salatiel amahan ni Zorobabel, ¹³ si Zorobabel amahan ni Abiud, si Abiud amahan ni Eliaquim, ug si Eliaquim amahan ni Azor. ¹⁴ Si Azor amahan ni Sadoc, si Sadoc amahan ni Aquim, ug si Aquim amahan ni Eliud. ¹⁵ Si Eliud amahan ni Eleazar, si Eleazar amahan ni Matan, si Matan amahan ni Jacob, ¹⁶ si Jacob amahan ni Jose nga bana ni Maria. Si Maria mao ang inahan ni Jesus nga ginatawag nga Cristo. ¹⁷ Busa may 14 ka mga henerasyon gikan kang Abraham hangtod kang David. Ug may 14 usab ka mga henerasyon gikan kang David hangtod sa panahon sa pagkabihag sa mga taga-Israel ngadto sa Babilonia. Gikan sa pagkabihag nila may 14 pa gayod ka mga henerasyon hangtod kang Cristo.

Ang Pagkatawo ni Cristo
(Lu. 2:1-7)

¹⁸ Mao kini ang *istorya sa* pagkatawo ni Jesu-Cristo: Si Maria nga iyang inahan kaslonon na kang Jose. Apan sa wala pa sila mahiusa namatikdan ni Maria nga buros na siya pinaagi sa gahom sa Espiritu Santo.

¹⁹ Karon, si Jose nga iyang pamanhonon usa ka matarong nga tawo ug dili siya buot nga maulawan si Maria. Busa nakahukom siya nga sa hilom bulagan niya si Maria. ²⁰ Samtang gihunahuna ni Jose ang iyang buhaton, nagpakita kaniya pinaagi sa damgo ang anghel sa Ginoo ug miingon, “Jose, kaliwat ni David, ayaw kahadlok sa pagpangasawa kang Maria, kay nagburos siya pinaagi sa Espiritu Santo. ²¹ Manganak siyag lalaki ug nganlan mo siyag Jesus, kay luwason niya ang iyang katawhan gikan sa ilang mga sala.”

²² Nahitabo kini aron matuman ang giingon sa Ginoo pinaagi sa propeta nga nag-ingon, ²³ “Magburos ang usa ka ulay,^a ug manganak siyag lalaki. Ug ang maong bata pagatawgon nga Emmanuel” (nga kon sabton, “Ang Dios kauban nato”). ²⁴ Busa sa pagmata ni Jose gituman niya ang giingon kaniya sa anghel sa Ginoo,

---

^a 23 ulay: *sa English, virgin.*

ug gipangasawa niya si Maria.²⁵ Apan wala niya hilabti si Maria samtang wala pa kini manganak. *Sa dihang nanganak na si Maria*, ginganlan ni Jose ang bata ug Jesus.

Chapter 2

Gisimba si Jesus sa mga Tawo nga Gikan sa Sidlakan

¹Natawo si Jesus sa *lungsod sa Betlehem nga sakop sa probinsya* sa Judea sa panahon nga si Herodes mao ang hari. May miabot nga mga tawo sa Jerusalem gikan sa sidlakan nga nagatuon mahitungod sa kahulogan sa mga bituon.² Nangutana sila, “Asa ba natawo ang hari sa mga Judio? Nakita namo ang iyang bituon sa sidlakan, busa mianhi kami dinhi aron sa pagsimba kaniya.”

³Pagkadungog niini ni Haring Herodes, wala siya mahimutang, ingon man ang tanang tawo sa Jerusalem.⁴ Busa gipatawag niya ang tanan nga kadagkoan sa mga pari ug mga magtutudlo sa Kasugoan, ug nangutana siya kanila kon asa matawo ang Cristo.⁵ Mitubag sila, “Didto sa *lungsod sa Betlehem nga sakop* sa Judea, kay mao kini ang sinulat sa usa ka propeta,

⁶ ‘Ikaw, Betlehem, sa dapit sa Juda,
dili ikaw ang pinakaubos sa nag-una nga mga lungsod sa Juda;
kay diha kanimo maggikan ang pangulo
nga moatiman sa akong mga katawhan nga Israelinhon.’ ”

⁷Sa dihang nadunggan kini ni Herodes, gipatawag niya sa hilom ang mga tawo nga naggikan sa sidlakan ug gipangutana niya sila kon kanus-a migawas ang bituon nga ilang nakita.⁸ Human niini gipaadto niya sila sa Betlehem. Miingon siya, “Lakaw kamo ug pangitaa ninyo ang bata. Ug kon makita na ninyo siya, pahibaloo ninyo ako, aron makaadto usab ako ug makasimba kaniya.”^{9,10} Human kini masulti sa hari, nanglakaw ang mga tawo nga gikan sa sidlakan. Samtang naglakaw sila nakita nila pag-usab kadtong bituon. Busa nalipay gayod sila. Nag-una kanila ang bituon hangtod sa dapit nga nahimutangan sa bata.

¹¹Pagsulod nila sa balay, nakita nila ang bata ug ang inahan niini nga si Maria. Nangluhod sila ug misimba sa bata. Unya giabrihan nila ang ilang bililhon nga mga dala, ug mihalad sila sa bata ug bulawan, insenso, ug *pahumot nga mira*.

¹²Sa pagpauli nila nangagi sila sa laing dalan kay gipahimangnoan sila sa *Dios* pinaagi sa damgo nga dili na sila mobalik kang Herodes.

Ang Pagkagiw Ngadto sa Ehipto

¹³Sa dihang nanglakaw na sila, nagpakita ang anghel sa Ginoo kang Jose pinaagi sa damgo ug miingon, “Bangon, dad-a ang bata ug ang iyang inahan ug pahilayo kamo ngadto sa Ehipto. Didto lang una kamo hangtod nga ingnon ko kamo nga makabalik na kamo, kay pangitaon ni Herodes ang bata aron patyon.”

¹⁴Busa niadto gayong gabhiona, mibangon si Jose ug gidala niya ang bata ug ang inahan niini ngadto sa Ehipto.¹⁵ Mipuyo sila didto hangtod nga namatay si Herodes.

Kini nahitabo aron matuman ang giingon sa Ginoo pinaagi sa propeta nga nag-ingon, “Gitawag ko ang akong anak gikan sa Ehipto.”

Ang Pagpamatay sa mga Bata

¹⁶Sa dihang nahibaloan ni Herodes nga gilimbongan siya sa mga tawo nga gikan sa sidlakan, napungot siya pag-ayo. Busa mimando siya nga pamatyon ang tanang bata nga lalaki sa Betlehem ug sa palibot niini, nga nag-edad ug duha ka tuig paubos. Kay sumala sa iyang nahibaloan gikan sa mga tawo nga naggikan sa sidlakan, mga duha na ka tuig ang nakalabay sukad sa ilang pagkakita sa bituon.

¹⁷ Sa maong hitabo natuman ang gitagna ni propeta Jeremias nga nag-ingon,

¹⁸ “May nadungog nga panaghilak ug pagminatay sa *lungsod sa Rama*.

Nagbakho si Raquel tungod sa iyang mga anak,

ug dili na gayod siya mahupay,

tungod kay ang iyang mga anak nangamatay.”

Ang Pagbalik Gikan sa Ehipto

¹⁹ Unya, sa dihang patay na si Herodes, nagpakita ang anghel sa Ginoo kang Jose didto sa Ehipto pinaagi sa damgo. ²⁰ Miingon siya, “Bangon, dad-a ang bata ug ang iyang inahan ug balik kamo sa Israel, tungod kay namatay na ang mga nagtinguha sa pagpatay sa bata.” ²¹ Busa mibangon si Jose ug gidala niya ang bata ug ang inahan niini balik ngadto sa Israel.

²² Apan sa dihang nadungog ni Jose nga si Arquelao mao ang puli sa iyang amahan nga si Herodes isip hari sa Judea, nahadlok siya nga mopauli didto. Unya gipahimangnoan na usab siya sa Dios pinaagi sa damgo. Busa midiretso siya sa probinsya sa Galilea, ²³ ug didto na sila nagpuyo sa lungsod sa Nazaret. Busa natuman ang giingon sa mga propeta kaniadto nga tawgon siya nga Nazareton.

Chapter 3

Ang Pagwali ni Juan nga Tigbautismo

(Mc. 1:1-8; Lu. 3:1-18; Jn. 1:19-28)

¹ Unya, miabot ang panahon nga si Juan nga tigbautismo miadto sa kamingawan sa Judea, ug nagsugod siya sa pagwali ngadto sa mga tawo. Nag-ingon siya, ² “Paghinulsol kamo ug biyai ninyo ang inyong mga sala, kay ang paghari sa Dios haduol na!” ³ Si Juan mao ang gihisgotan ni propeta Isaias sa dihang miingon siya,

“May magwalig makusog sa kamingawan. *Mag-ingon siya sa mga tawo,*

‘Andama ninyo ang agianan alang sa Ginoo,

tul-ira ang dalan nga iyang pagaagian.’ ”

⁴ Ang bisti ni Juan hinimo gikan sa balahibo sa kamelyo ug ang iyang bakos panit. Ang iyang pagkaon dulon ug dugos. ⁵ Daghan gayod ang mga tawo nga gikan sa Jerusalem ug sa mga lungsod sa Judea ug sa mga lungsod nga duol sa Suba sa Jordan ang miadto kaniya. ⁶ Gisugid nila ang ilang mga sala ug gibautismohan sila ni Juan didto sa Suba sa Jordan.

⁷ Nakita ni Juan nga daghang mga Pariseo ug mga Saduseo ang nangadto aron sa pagpabautismo. Miingon siya kanila, “Kamo nga mga kaliwat sa mga bitin! Kinsa ang nag-ingon kaninyo nga makalingkawas kamo gikan sa silot sa Dios nga hapit nang moabot? ⁸ Kon tinuod nga naghinulsol na kamo sa inyong mga sala, pamatud-i ninyo kini pinaagi sa inyong mga binuhatan. ⁹ Ayaw kamo pag-ingon nga dili kamo silotan tungod kay kamo mga kaliwat ni Abraham. Kay bisan gani kining mga bato pwedeng himuon sa Dios nga mga anak ni Abraham. ¹⁰ Timan-i ninyo kini: ang wasay^a andam na nga iputol sa punoan sa mga kahoy. Ang matag kahoy nga wala mamunga ug maayong bunga putlon ug ilabay sa kalayo.”

¹¹ “Ako nagabautismo kaninyo sa tubig sa pagpaila nga naghinulsol na kamo sa inyong mga sala, apan ang mosunod kanako mas gamhanan pa kay kanako ug dili gani ako takos nga mahimong iyang sulugoon.^b

^a 10 wasay: *o* atsa.

^b 11 dili gani ako takos nga mahimong iyang sulugoon: *sa literal*, dili gani ako takos nga mobitbit sa iyang sandalyas.

Siya magbautismo kaninyo sa Espiritu Santo ug sa kalayo.¹² Sama siya sa tawo nga nagapalid sa iyang giani aron ilain ang timgas gikan sa tahop. Ang timgas ibutang niya sa bodega, apan ang tahop sunogon niya sa kalayo nga dili gayod mapalong.”

Ang Pagbautismo kang Jesus
(Mc. 1:9-11; Lu. 3:21,22)

¹³ Unya, migikan si Jesus sa Galilea ug miadto kang Juan didto sa Suba sa Jordan aron magpabautismo.
¹⁴ Dili unta mobautismo si Juan kaniya, kay matod niya, “Nganong magpabautismo ka kanako? Ako man gani ang kinahanglan magpabautismo kanimo.”¹⁵ Apan miingon si Jesus kaniya, “Sige lang, tungod kay mao kini ang angay natong buhaton aron matuman ang pagbuot sa Dios.” Busa misugot si Juan ug gibautismohan niya si Jesus.¹⁶ Sa dihang nabautismohan na si Jesus, mikawas siya sa tubig. Unya naabri ang langit ug nakita ni Jesus ang Espiritu sa Dios nga mikunsad kaniya sama sa salampati.¹⁷ Ug may nadungog nga tingog gikan sa langit nga nag-ingon, “Mao kini ang akong hinigugmang Anak. Nalipay gayod ako kaniya.”

Chapter 4

Ang Pagtintal kang Jesus
(Mc. 1:12,13; Lu. 4:1-13)

¹ Human niadto, gidala sa Espiritu Santo si Jesus sa kamingawan aron tintalon ni Satanas.² Sulod sa 40 ka adlaw ug 40 ka gabii nagpuasa si Jesus, ug gigutom siya.³ Miduol kaniya si Satanas ug miingon, “Kon ikaw ang Anak sa Dios, himoang pan kining mga bato.”⁴ Apan mitubag si Jesus kaniya, “Ang Kasulatan nagaingon, ‘Dili lang sa pagkaon mabuhi ang tawo, kondili sa matag pulong usab sa Dios.’ ”

⁵ Unya gidala siya ni Satanas didto sa Balaan nga Siyudad ug gipatindog didto sa kinatas-ang bahin sa templo.⁶ Unya miingon siya kang Jesus, “Kon ikaw ang Anak sa Dios, ambak ngadto sa ubos. Kay ang Kasulatan nag-ingon, ‘Suguon sa Dios ang iyang mga anghel sa pagbantay kanimo. Sapnayon ka nila aron nga ang imong tiil dili masamad sa bato.’ ”

⁷ Apan mitubag si Jesus kaniya, “Ang Kasulatan nag-ingon usab, ‘Dili mo tintalon ang Ginoo nga imong Dios.’ ”

⁸ Unya gidala na usab ni Satanas si Jesus sa taas nga bukid, ug gipakita kaniya ang tanan nga mga gingharian sa kalibotan ug ang katahom niini.⁹ Miingon si Satanas kaniya, “Kining tanan ihatag ko kanimo kon moluhod ka ug mosimba kanako.”¹⁰ Unya miingon si Jesus, “Palayo kanako, Satanas! Ang Kasulatan nag-ingon, ‘Simbaha ang Ginoo nga imong Dios ug siya lang ang alagari.’ ”

¹¹ Unya mibiya si Satanas, ug miabot ang mga anghel sa Dios ug mialagad kang Jesus.

Nagsugod si Jesus sa Iyang Buluhaton sa Galilea
(Mc. 1:14,15; Lu. 4:14,15)

¹² Sa pagkadungog ni Jesus nga napriso si Juan nga tigbautismo, mibalik siya sa Galilea.¹³ Wala siya magpabilin sa Nazaret, milahos hinuon siya sa lungsod sa Capernaum. Kini nga lungsod anaa sa daplin sa Linaw sa Galilea ug sakop sa Zabulon ug Neftali.¹⁴ Nahitabo kini aron matuman ang gitagna ni propeta Isaias nga nag-ingon,

¹⁵ “Ang mga taga-Zabulon ug taga-Neftali nagapuyo duol sa baybayon, tabok sa Suba sa Jordan.

Kini nga mga dapit sakop sa Galilea nga gipuy-an sa mga dili Judio.

¹⁶ Apan bisan nagapuyo diha sa kangitngit ang mga tawo niini nga mga dapit, makakita sila ug kahayag nga hilabihan.

Ang mga anaa sa kangitngit nga mahadlok mamatay madan-agan.”

¹⁷ Sukad niadto nagsugod na si Jesus sa pagwali. Nag-ingon siya, “Paghinulsol kamo ug biyai na ninyo ang inyong mga sala, kay ang paghari sa Dios haduol na.”

Gitawag ni Jesus ang Upat ka Mangingisda
(Mc. 1:16-20; Lu. 5:1-11)

¹⁸ Samtang naglakaw si Jesus sa daplin sa Linaw sa Galilea, nakita niya didto ang managsoon nga si Simon nga gitawag usab ug Pedro ug si Andres nga nag-itsag laya. Mga mangingisda sila. ¹⁹ Miingon si Jesus kanila, “Sunod kamo kanako ug *dili na isda ang inyong pangitaon, kay* tudloan ko kamo sa pagpangisda ug mga tawo.” ²⁰ Dihadiha gibiyaan nila ang ilang mga laya ug misunod kaniya.

²¹ Human niadto, mipadayon si Jesus sa paglakaw, ug sa unahan nakita niya ang managsoon nga si Santiago ug si Juan nga mga anak ni Zebedeo. Silang duha kauban sa ilang amahan nga nag-ayo sa ilang laya didto sa sakayan. Gitawag ni Jesus ang managsoon, ²² ug dihadiha gibiyaan nila ang ilang sakayan ug ang ilang amahan ug misunod sila kang Jesus.

Nanudlo si Jesus ug Nang-ayo sa mga Masakiton
(Lu. 6:17-19)

²³ Milibot si Jesus sa tibuok nga Galilea ug nagtudlo diha sa mga simbahan sa mga Judio. Giwali niya kanila ang Maayong Balita mahitungod sa paghari sa Dios, ug gipang-ayo niya ang tanang matang sa sakit sa mga tawo. ²⁴ Nabantog siya sa tibuok Siria, busa gidala sa mga tawo ang tanan nga mga masakiton ngadto kaniya: bisan ang mga nag-antos sa hilabihan nga kasakit, ang mga gigamhan sa daotang espiritu, ang mga patulon, ug ang mga paralitiko. Giayo silang tanan ni Jesus. ²⁵ Daghan gayod nga katawhan ang misunod kang Jesus: mga taga-Galilea, taga-Decapolis, taga-Jerusalem, ug taga-lain pa nga mga lungsod sa Judea, ug ang uban gikan sa tabok sa Suba sa Jordan.

Chapter 5

Ang Pagpanudlo ni Jesus Didto sa Bukid

¹ Sa dihang nakita ni Jesus ang daghang mga tawo, mitungas siya sa bukid ug milingkod didto. Miduol kaniya ang iyang mga sumusunod, ² ug gitudloan niya sila. Miingon siya,

³ “Bulahan ang mga tawo nga nagaila nga nagkulang sila sa Dios,
kay sakop sila sa paghari sa Dios.

⁴ “Bulahan ang mga nagamasulub-on,
kay lipayon sila sa Dios.

⁵ “Bulahan ang mga mapainubsanon^a
kay mahimong ila ang kalibotan.

⁶ “Bulahan ang mga tawo nga naninguha gayod sa pagbuhat sa kabubut-on sa Dios,
kay tabangan sila sa Dios sa pagtuman niana nga tinguha.

⁷ “Bulahan ang mga maluloy-on,
kay kaloy-an sila sa Dios.

⁸ “Bulahan ang mga tawo nga hinlo ug kasingkasing,

^a 5 mapainubsanon: o malumo ug kasingkasing.

kay makita nila ang Dios.

⁹“Bulahan ang mga tawo nga nagapalungtad sa kalinaw,

kay pagatawgon sila nga mga anak sa Dios.

¹⁰“Bulahan ang mga tawo nga ginalutos tungod sa ilang pagsunod sa kabubut-on sa Dios,

kay sakop sila sa paghari sa Dios.

¹¹“Bulahan kamo kon tungod sa inyong pagsunod kanako tamayon kamo, lutoson, ug butangbutangan sa tanang matang sa kadaotan. ¹²Mao usab kini ang ilang gibuhat kaniadto sa mga propeta. Busa paglipay gayod kamo kay dako ang ganti nga inyong madawat didto sa langit.”

Ang Asin ug ang Suga
(Mc. 9:50; Lu. 14:34,35)

¹³“Kamo nga akong mga sumusunod sama sa asin dinhi sa kalibotan. Apan kon mawala ang lami sa asin, wala nay mahimo aron molami pa kini pag-usab. Busa dili na kini mapuslan ug isalibay na lang ug tunub-tunoban sa mga tawo.

¹⁴“Sama kamo sa suga nga nagahatag ug kahayag sa mga tawo sa kalibotan. Ug kini makita gayod sama sa siyudad nga nahimutang sa ibabaw sa bungtod ug dili gayod matago. ¹⁵Walay magdagkot ug suga ug unya takloban lang kini dayon ug gantangan, kondili ibutang niya kini sa tungtonganan aron mahayagan ang tanan sulod sa balay. ¹⁶Busa mao usab kini ang inyong buhaton. Pasigaha ninyo ang inyong suga ngadto sa mga tawo, aron makita nila ang inyong maayong mga binuhatan ug aron dayegon nila ang inyong Amahan sa langit.

Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Kasugoan

¹⁷“Ayaw kamo paghunahuna nga mianhi ako dinhi aron sa pagwagtang sa Kasugoan *ni Moises* ug sa mga *simulat sa mga* propeta. Hinuon mianhi ako dinhi aron sa pagtuman niini. ¹⁸Ang tinuod mao kini, samtang anaa pa ang langit ug ang yuta wala gayoy bahin sa Kasugoan nga mawala. Bisan pa ang kinagamyang nga bahin niini dili gayod mawad-an ug bili hangtod dili pa matuman ang tanan. ¹⁹Busa si bisan kinsa nga molapas bisan sa kinagamyang bahin sa Kasugoan ug motudlo sa uban sa paglapas usab, siya ang labing ubos sa gingharian sa Dios. Apan si bisan kinsa nga motuman sa Kasugoan ug motudlo sa uban sa pagtuman usab niini, siya ang labing dunggan sa gingharian sa Dios.^a ²⁰Busa sultihan ko kamo nga kinahanglan gayod nga ang inyong pagtuman sa kabubut-on sa Dios labaw pa sa pagtuman sa mga magtutudlo sa Kasugoan ug sa mga Pariseo, kay kon dili, dili gayod kamo masakop sa paghari sa Dios.”

Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Kasuko

²¹*Midugang si Jesus sa pag-ingon*, “Nadungog ninyo ang giingon kaniadto ngadto sa atong mga katigulangan nga dili sila magpatay, kay si bisan kinsa nga mopatay silotan. ²²Apan ako moingon kaninyo nga si bisan kinsa nga may kasuko ngadto sa iyang isigkatawo silotan. Ug si bisan kinsa nga moingon sa iyang isigkatawo ‘Wala kay pulos,’ dad-on siya sa kinatas-ang hukmanan aron hukman. Ug si bisan kinsa nga moingon sa iyang isigkatawo ‘Buang,’ silotan siya didto sa nagadilaab nga kalayo sa impiyerno. ²³Busa bisan anaa na ikaw sa halaran, nga nagdala sa imong halad ngadto sa Dios, ug unya mahinumdoman mo nga ang imong igsoon may kasilo kanimo, ²⁴biyai ang imong halad duol sa halaran ug adtoi una ang imong igsoon ug pakig-uli kaniya. Unya mobalik ka ug mopadayon sa imong paghalad.

²⁵“Kon may mokiha kanimo, makighusay ka kaniya sa dili pa kamo moabot ngadto sa korte. Kay kon didto na kamo sa korte, itugyan ka sa huwes ngadto sa pulis ug unya prisohon ka. ²⁶Ug sigurado gayod nga dili ka na makagawas hangtod nga mabayaran mo ang tanan mong multa.”

---

^a 19 Dios: sa *Griego*, langit.

Ang Pagtulon-an Mahitungod Sa Pagpanapaw

²⁷ “Nadungog ninyo ang giingon nga dili manapaw. ²⁸ Apan ako moingon kaninyo nga kon ang lalaki motan-aw sa babaye *nga dili iyang asawa* ug may tinguha sa pagpakighilawas kaniya, sama ra nga nakapanapaw na siya. ²⁹ Busa kon ang imong tuong mata mao ang hinungdan nga makasala ka, lugita kana ug isalibay. Kay mas maayo pa nga mawala ang usa ka bahin sa imong lawas kay sa kompleto ka apan itambog lang ngadto sa impiyerno. ³⁰ Kon ang imong tuong kamot mao ang hinungdan nga makasala ka, putla kana ug isalibay. Kay mas maayo pa nga mawala ang usa ka bahin sa imong lawas kay sa kompleto ka apan mahiadto lang ngadto sa impiyerno.”

*Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Panagbulag**(Mt. 19:9; Mc. 10:11,12; Lu. 16:18)*

³¹ “Giingon usab nga kon ang lalaki gustong makigbulag sa iyang asawa, kinahanglang mohatag siya sa iyang asawa ug papeles nga magpamatuod sa ilang panagbulag. ³² Apan ako moingon kaninyo nga kon bulagan sa lalaki ang iyang asawa, gawas kon kini nanapaw, siya mismo ang nagatukmod sa iyang asawa nga magpakasala kay magminyo man kini pag-usab; ug si bisan kinsa nga mangasawa niadtong babaye nga gibulagan sa iyang bana makapanapaw.”

Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Pagpanumpa

³³ “Nadungog ninyo ang giingon ngadto sa atong mga katigulangan nga kon ang tawo may gisaad ug gipanumpa pa niya sa ngalan sa Ginoo, kinahanglan iya gayod kining tumanon. ³⁴ Apan ako moingon kaninyo nga kon mosaad kamo, ayaw gayod panumpa. Ayaw pag-ingon nga ‘Saksi ko ang langit’ kay mao kini ang trono sa Dios, ³⁵ o kaha ‘Saksi ko ang yuta’ kay mao kini ang tungtongan sa iyang tiil. Ayaw usab kamo paggamit sa ngalan sa Jerusalem sa inyong pagpanumpa tungod kay mao kini ang siyudad sa bantogan nga Hari. ³⁶ Ug ayaw usab kamo pag-ingon nga, ‘Bisan pag mamatay ako,’ kay bisan gani ang usa lang ka lugas sa buhok dili mo mapaputi o mapaitom. ³⁷ Pag-ingon lang ug “Oo” kon oo ug “Dili” kon dili; kay kon manumpa pa kamo gikan na kana kang Satanas.”

*Dili Kamo Manimalos Sa Inyong Isigkatawo**(Lu. 6:29,30)*

³⁸ “Nadungog ninyo ang giingon, ‘Ang molugit sa mata sa iyang isigkatawo, lugitan usab sa iyang mata; ug ang mopangag sa iyang isigkatawo, pangagan usab.’ ³⁹ Apan ako moingon kaninyo nga dili ninyo balosan ug daotan ang nagabuhat ug daotan diha kaninyo. Kon sagpaon ka sa tuo nga aping, ipasagpa mo usab ang pikas. ⁴⁰ Kon may mokiha batok kanimo aron kuhaon ang imong bisti, ihatag bisan ang imong kupo. ⁴¹ Kon may sundalo nga mopugos kanimo sa pagpas-an sa iyang karga sa gilay-on nga usa ka kilometro, pas-ana kini sa duha ka kilometro. ⁴² Hatagi ang mangayo, ug pahulama ang manghulam.”

*Higugmaa ang Inyong mga Kaaway**(Lu. 6:27,28; 32-36)*

⁴³ “Nadungog ninyo ang giingon, ‘Higugmaa ninyo ang inyong mga higala, ug dumti ninyo ang inyong mga kaaway.’ ⁴⁴ Apan ako moingon kaninyo nga higugmaa ninyo ang inyong mga kaaway, ug bisan pa ang mga nagalutos kaninyo iampo ninyo. ⁴⁵ Ug kon buhaton ninyo kini, mahimo kamong *tinuod nga* mga anak sa inyong Amahan sa langit.^a Kay dili lang ang mga maayo nga tawo ang iyang gipasidlakan sa adlaw kondili apil usab ang mga daotan. Ug dili lang ang mga matarong ang iyang gihatagan sa ulan kondili apil usab ang mga dili matarong. ⁴⁶ Ayaw kamo paghunahuna nga may ganti kamo nga madawat gikan sa Dios kon maayo lang kamo sa mga tawo nga maayo usab kaninyo. Kay bisan ang mga maniningil ug buhis nga giila ninyo nga daotan nagabuhat usab niana. ⁴⁷ Ug kon ang inyong mga higala lang ang inyong gitagad,

^a 45 mahimo kamong *tinuod nga* mga anak sa inyong Amahan sa langit *tungod kay sama kamo kaniya nga maayo ang iyang pagtagad sa tanan.*

unsa man ang inyong nabuhat nga labaw kay sa uban? Bisan ang mga tawo nga wala moila sa Dios nagabuhat usab niana. ⁴⁸ Busa magmahingpit kamo, sama sa inyong Amahan nga langitnon.”

Chapter 6

Ang Paghatag Ngadto sa Uban

¹“Pagbantay kamo kay basin kon ang inyong pagkadiosnon pagpakaaron-ingnon lang. Kay kon ingon niini, wala gayod kamoy madawat nga ganti gikan sa inyong Amahan sa langit.

²“Busa kon mohatag kamo ug hinabang, ayaw ninyo kini ipasigarbo sama sa gibuhay sa uban nga nagpakaaron-ingnon lang diha sa mga simbahan ug sa mga dalan. Gibuhay nila kana aron dayegon sila sa mga tawo. Apan ang tinuod, nadawat na nila ang ilang ganti. ^a Busa wala na silay madawat gikan sa Dios.

³ Kon maghatag kamo, ayaw ninyo pahibal-a bisan ang inyong suod nga higala ⁴ aron mahimong tago ang inyong paghatag. Ug mohatag ug ganti kaninyo ang inyong Amahan nga nakakita sa inyong gibuhay sa tago.”

Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Pag-ampo

(Lu. 11:2-4)

⁵“Kon mag-ampo kamo, ayaw ninyo sundoga ang gibuhay sa mga tigpakaaron-ingnon. Gusto nilang mag-ampo nga nagatindog diha sa mga simbahan ug sa mga kanto sa kadalanan aron makita sa mga tawo nga sila diosnon. Ang tinuod, nadawat na nila ang ilang ganti. ^b Busa wala na silay madawat pa gikan sa Dios. ⁶ Apan kon kamo mag-ampo, sulod kamo sa inyong kuwarto ug manirado. Didto sa sulod, mag-ampo kamo sa inyong Amahan nga dili makita. ^c Ug mohatag ug ganti kaninyo ang inyong Amahan nga nakakita sa inyong gibuhay sa tago.”

⁷“Kon mag-ampo kamo, ayaw paggamit sa daghan nga mga pulong nga walay kapuslanan sama sa gibuhay sa mga tawo nga wala makaila sa Dios. Kay nagahunahuna sila nga tubagon sila sa Dios kon taas ang ilang mga pag-ampo. ⁸ Ayaw ninyo sundoga ang ilang gibuhay. Kay nasayod na ang atong Amahan sa atong mga gikinahanglan sa wala pa kita mangayo. ⁹ Busa mag-ampo kamo ug sama niini:

‘Amahan namo nga anaa sa langit,

hinaut nga pasidunggan ikaw sa mga tawo.

¹⁰ Hinaut nga maghari ka dinhi kanamo.

Maingon nga ang imong kabubut-on gituman diha sa langit,

hinaut nga tumanon usab kini dinhi sa kalibotan.

¹¹ Hatagi kami sa among gikinahanglan nga pagkaon karong adlaw.

¹² Pasayloa kami sa among mga sala,

ingon nga gipasaylo usab namo ang mga nakasala kanamo.

¹³ Ayaw itugot nga madaog kami sa mga pagsulay,

hinuon luwasa kami gikan kang Satanas,

[Tungod kay ikaw ang Hari, ang Makagagahom, ug ang Dalayegon sa walay kataposan. Amen.]’ ”

^a 2 ang ilang ganti: *nga mao ang pagdayeg sa mga tawo kanila.*

^b 5 ang ilang ganti: *Tan-awa ang “footnote” sa bersikulo 2.*

^c 6 Amahan nga dili makita: *o Amahan sa tago.*

¹⁴“Kon pasayloon ninyo ang mga tawo nga nakasala kaninyo, pasayloon usab kamo sa inyong Amahan nga langitnon. ¹⁵Apan kon dili ninyo sila pasayloon, dili usab kamo pasayloon sa inyong Amahan *nga langitnon*.”

Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Pagpuasa

¹⁶“Kon magpuasa kamo, ayaw ninyo sundoga ang mga tigpakaaron-ingnon.^a Magsuroy-suroy sila nga dili manghilam-os ug dili manudlay aron mahibaloan sa uban nga nagapuasa sila. Sa pagkatinuod, nadawat na nila ang ilang ganti, *busa wala na silay madawat pa gikan sa Dios*. ¹⁷Apan kon kamo magpuasa, panghilam-os kamo ug panudlay, ¹⁸aron walay makahibalo nga nagapuasa kamo gawas lang sa inyong Amahan nga dili makita. Ug mohatag ug ganti kaninyo ang inyong Amahan nga nakakita sa inyong gibuhath sa tago.”

Ang Bahandi sa Langit
(Lu. 12:33,34)

¹⁹“Ayaw kamo pagtigom ug bahandi alang sa inyong kaugalingon dinhi sa kalibotan, tungod kay ang mga gagmayng mananap ug ang taya mokutkot niini, o mahimong sudlon sa kawatan ang inyong balay ug kawaton kini. ²⁰Hinuon, pagtigom kamo ug mga bahandi didto sa langit, kay didto walay gagmayng mananap ug taya nga mokutkot, ug walay kawatan nga makasulod. ²¹Kay kon asa gani ang inyong bahandi atua usab didto ang inyong kasingkasing.”

Ang Mata mao ang Suga sa Lawas
(Lu. 11:34-36)

²²“Ang mata mao ang suga sa lawas. Busa kon hayag ang imong panan-aw, nahayagan ang tibuok mong lawas. ²³Apan kon ngitngit ang imong panan-aw, nangitngitan ang tibuok mong lawas. Busa kon ang suga nga anaa kanimo wala maghatag ug kahayag, labihan gayod kangitngit ang imong kahimtang.”

Kinsa ang Angay Natong Alagaran, Ang Dios o ang Bahandi?
(Lu. 16:13; 12:22-31)

²⁴“Walay tawo nga makaalagad sa duha ka agalon, tungod kay isalikway niya ang usa ug higugmaon ang usa; modapig siya sa usa ug tamayon niya ang usa. Sama niana dili ninyo madungan ang pag-alagad sa Dios ug sa bahandi.

²⁵“Busa sultihan ko kamo nga dili kamo mabalaka sa inyong kinabuhi, kon unsa ang inyong kan-on o imnon ug kon unsa ang inyong isul-ob. Kay kon gihatagan kamo sa Dios sa kinabuhi ug lawas, dili mahimo nga dili niya kamo hatagan sa pagkaon ug bisti. ²⁶Tan-awa ninyo ang mga langgam nga nagalupad-lupad. Wala sila magtanom, wala mag-ani, ug wala silay gitigom sa bodega, apan sa gihapon gipakaon sila sa inyong Amahan nga langitnon. Dili ba mas labaw pa kamo kay sa mga langgam? ²⁷Kinsa ba kaninyo ang makapalugway sa inyong kinabuhi bisag gamay lang pinaagi sa inyong kabalaka? *Wala gayod!*

²⁸“Ug nganong mabalaka man kamo kon asa kamo mokuha sa inyong bisti? Hunahunaa ninyo kon giunsa pagtubo sa mga bulak. Wala sila maghago o magbuhath sa ilang bisti. ²⁹Sa pagkatinuod, bisan ang bisti sa bantogan ug bahandianong hari nga si Solomon, dili makatupong sa katahom niining mga bulaka. ³⁰Kon gipatahom sa Dios ang mga sagbot nga buhi karon, apan sa kaulahian malaya ug sunogon lang, dili ba labi pa gayod niya kamong pabistihan? Kagamay sa inyong pagtuo! ³¹Busa dili kamo mabalaka kon unsa ang inyong kaanon ug imnon, ug kon unsa ang inyong isul-ob. ³²Mao kana ang gikabalak-an sa mga tawo nga wala makaila sa Dios. Apan nasayod ang inyong Amahan nga langitnon nga gikinahanglan ninyo kining tanan. ³³Busa unaha ninyo ang pagpasakop sa paghari sa Dios ug ang pagtuman sa iyang kabubut-on, ug ihatag gayod niya ang tanan ninyo nga mga gikinahanglan. ³⁴Busa dili kamo mabalaka

^a 16 tigpakaaron-ingnon: *nga nagapakita-kita lang nga nagapuasa sila aron dayegon sila.*

bahin sa ugma, kay ang ugma may kaugalingon nga suliran. Dili na kinahanglan nga dugangan pa ninyo ang suliran nga nagaabot sa matag adlaw.

Chapter 7

Ang Paghukom sa Uban

(Lu. 6:37,38; 41,42)

¹“Ayaw kamo paghukom sa uban aron dili usab kamo hukman *sa Dios*. ²Kay hukman kamo sa Dios sama sa paghukom ninyo sa uban. Ang basihanan nga inyong gamiton sa paghukom sa uban mao usab ang basihanan nga gamiton *sa Dios* kaninyo. ³Nganong tan-awon man nimo pag-ayo ang gamay nga puling sa imong isigkatawo, apan wala nimo tagda ang imong puling nga sama kadako sa troso? ⁴Unsaon mo pag-ingon kaniya, ‘Kuhaon ko ang imong puling,’ kon diha sa imong mata may puling usab nga morag troso kadako. ⁵Tigpakaaron-ingnon! Kuhaa una ang imong puling nga morag troso kadako, aron makakita ka pag-ayo sa imong pagkuha sa gamay nga puling sa imong isigkatawo.

⁶“Ayaw ninyo isalibay ang mga butang nga may kalabotan sa Dios ngadto sa mga iro. Kay basin ug balikan nila kamo ug paakon. Ug ayaw ninyo isalibay ang inyong mga perlas ngadto sa mga baboy, kay tamak-tamakan lang nila kini.”^a

Pangayo, Pagduol, ug Pag-ampo sa Dios

(Lu. 11:9-13)

⁷“Pangayo kamo sa Dios ug hatagan niya kamo. Duol kamo kaniya ug tabangan gayod niya kamo. Pag-ampo kamo sa Dios ug tubagon niya kamo. ⁸Tungod kay ang tanang mangayo sa Dios makadawat. Ang moduol kaniya tabangan niya. Ug ang mag-ampo tubagon niya. ⁹Kamong mga ginikanan, kon mangayo ug pagkaon ang inyong anak, hatagan ba ninyo ug bato? ¹⁰Kon mangayo siya ug isda, hatagan ba ninyo ug bitin? Dili gayod! ¹¹Kon kamo nga mga tawo nga daotan makahibalong mohatag sa maayo nga mga butang ngadto sa inyong mga anak, unsa pa kaha ang inyong Amahan sa langit! Ihatag gayod niya ang maayo nga mga butang ngadto sa mga mangayo kaniya.

¹²“Buhata sa uban ang buot ninyo nga buhaton nila diha kaninyo. Mao kini ang husto nga pagtuman sa Kasugoan *ni Moises* ug sa *mga sinulat sa mga propeta*.”

Ang Masigpit nga Pultahan

(Lu. 13:24)

¹³“Sulod kamo sa masigpit nga pultahan. Kay luag ang pultahan ug lapad ang dalan padulong sa impierno, ug daghan ang nagaagi niana nga dalan. ¹⁴Apan masigpit ang pultahan ug lisod ang dalan padulong sa kinabuhi nga walay kataposan, ug gamay lang ang nagasubay niana nga dalan.”

Ang Kahoy Maila sa Iyang Bunga

(Lu. 6:43,44)

¹⁵“Pagbantay kamo sa mga mini nga propeta. Kana nga mga tawo kon tan-awon morag mga tumutuo, apan ang tinuod sama sila sa mabangis nga mga mananap. ¹⁶Maila ninyo sila pinaagi sa ilang binuhatan. Sama sa tunokon nga kahoy o sampinit, dili kini mamunga ug higera^b o ubas. ¹⁷Ang kahoy nga maayo mamunga ug maayo. Apan ang kahoy nga daot mamunga ug daot. ¹⁸Ang maayo nga kahoy dili makapamunga ug daot, ug ang daot nga kahoy dili makapamunga ug maayo. ¹⁹Ang tanang kahoy nga dili mamunga ug maayo putlon ug unya sunogon. ²⁰Busa sama niini ang mga mini nga propeta, maila usab ninyo pinaagi sa ilang mga binuhatan.”

^a 6 Tingali ang buot ipasabot ni Jesus niini nga bersikulo, dili kamo magtudlo sa pulong sa Dios ngadto sa mga tawo nga dili gusto maminaw.

^b 16 higera: *usa ka matang sa tanom; kon sa English, fig.*

Ang Daotan ug Binuhatan Dili Ilhon sa Dios
(Lu. 13:25-27)

²¹ “Dili ang tanan nga nagatawag kanako ug ‘Ginoo’ masakop sa paghari sa Dios. Ang nagatuman sa kabubut-on sa akong Amahan sa langit mao ang masakop sa iyang paghari.” ²² Sa adlaw sa paghukom daghan ang moingon kanako, ‘Ginoo, sa imong ngalan gisugilon namo ang imong pulong, giabog ang mga daotan nga espiritu, ug gibuhat ang daghang mga milagro.’ ²³ Unya moingon ako kanila, ‘Wala ako makaila kaninyo. Palayo kamo kanako, kamo nga nagabuhat ug daotan!’ ”

Ang Samingay Mahitungod sa Duha ka Tawo nga Nagpatindog ug Balay
(Lu. 6:47-49)

²⁴ “Busa si bisan kinsa nga nagapaminaw ug nagatuman sa akong mga pagtulon-an, sama siya sa tawong maalam nga nagpatindog sa iyang balay diha sa pundasyon nga bato.” ²⁵ Bisag moulan ug kusog ug mobaha, ug kuso-kusohon sa kusog nga hangin ang iyang balay, dili kini maguba tungod kay gipatindog kini diha sa malig-on nga pundasyon.” ²⁶ Apan ang tawo nga nagapaminaw sa akong mga pagtulon-an, apan wala nagatuman, sama siya sa tawo nga buang-buang nga nagpatindog sa iyang balay diha sa balas.” ²⁷ Ug kon moulan ug kusog ug mobaha, ug kuso-kusohon sa kusog nga hangin ang iyang balay, matumba kini, ug mabungkag.”

Ang Gahom ni Jesus

²⁸ Sa pagkahuman ni Jesus ug sulti niini, natingala gayod ang mga tawo ²⁹ tungod kay may gahom ang iyang pagtudlo, ug dili sama sa ilang mga magtutudlo sa Kasugoan.

Chapter 8

Giayo ni Jesus Ang Sanglahon
(Mc. 1:40-45; Lu. 5:12-16)

¹ Pagkahuman ni Jesus ug panudlo didto sa bukid, milugsong siya ug daghan ang mga tawo nga misunod kaniya. ² Unya, may usa ka sanglahon nga miduol kaniya ug miluhod. Miingon siya, “Ginoo, kon imong pagbuot, mahimo mo akong ayohon sa akong sangla nga mahugaw.” ³ Unya gihikap siya ni Jesus ug giingnan, “Oo, buot ko. Mahinlo ka!” Ug dihadhiha naayo siya sa iyang sangla. ⁴ Ug miingon si Jesus kaniya, “Ayaw gayod pagsulti kang bisan kinsa bahin niini, diretso hinuon sa pari ug pagpatan-aw kaniya. Unya paghalad sa halad nga gisugo ni Moises sa pagpamatuod ngadto sa mga tawo nga hinlo ka na.”

Giayo ni Jesus ang Sulugoon sa Kapitan
(Lu. 7:1-10)

⁵ Unya, sa pagsulod ni Jesus sa *lungsod sa Capernaum*, gisugat siya sa usa ka kapitan sa mga sundalo nga Romanhon. Nagpakiluoy kini nga nag-ingon, ⁶ “Ginoo, ang akong sulugoon nagsakit didto sa balay. Dili na siya makalihok ug labihan gayod ang iyang pag-antos.” ⁷ Miingon si Jesus kaniya, “Sige, adtoon ko siya ug ayohon.” ⁸ Apan mitubag ang kapitan, “Ginoo, dili ako takos nga magpasulod kanimo sa akong balay. Isulti lang ug mamaayo ang akong sulugoon.” ⁹ Nasayod ako niini tungod kay ako ubos man sa pagmando sa mga opisyal, ug may mga sundalo usab nga ubos sa akong pagmando. Busa kon momando ako ngadto sa usa, ‘lakaw,’ molakaw siya, ug kon momando ako ngadto sa usa, ‘anhi dinhi,’ moanhi siya. Ug kon unsa ang akong isugo sa akong ulipon, himuon niya.” ¹⁰ Pagkadungog niini ni Jesus natingala gayod siya. Ug miingon siya sa mga tawo nga nagasunod kaniya, “Wala pa gayod ako makakita ug tawo sa Israel nga may pagtuo nga sama niini.” ¹¹ Busa timan-i ninyo kini! Daghan nga mga dili Judio gikan sa bisan asa nga bahin sa kalibotan ang molingkod uban kang Abraham, Isaac, ug Jacob sa kombira sa gingharian sa Dios. ¹² Apan daghang mga Israelinhon nga mao unta ang masakop sa gingharian *sa Dios* ang isalibay sa

^a ⁹ ang iyang buot ipasabot, nagatuo siya nga kon unsa ang isulti ni Jesus matuman.

gawas, didto sa kangitngitan diin manghilak sila ug magkagot ang ilang mga ngipon.”¹³ Miingon si Jesus sa kapitan, “Pauli, mahitabo ang imong gituohan.” Ug niadto gayod nga takna naayo ang sulugoon sa kapitan.

Daghan ang Gipang-ayo ni Jesus

(Mc. 1:29-34; Lu. 4:38-41)

¹⁴ Miadto si Jesus sa balay ni Pedro. Pag-abot niya didto, nakita niya ang ugandang babaye ni Pedro nga nagahigda kay gihilantan. ¹⁵ Gihikap ni Jesus ang iyang kamot, ug dihadhiha naayo siya. Mibangon dayon siya ug gisilbihan niya ug pagkaon si Jesus.

¹⁶ Sa kilomkilom na, daghang mga tawo nga gigamhan sa mga daotang espiritu ang gidala ngadto kang Jesus. Sa usa lang niya ka pagsulti mibiya ang mga daotan nga espiritu, ug ang tanan nga masakiton giayo niya. ¹⁷ Gibuhat niya kini aron matuman ang giingon ni propeta Isaias,

“Siya gayod ang nagkuha sa atong mga sakit,

ug nag-ayo sa atong mga balatian.”

Ang Pagsunod kang Jesus

(Lu. 9:57-62)

¹⁸ Sa dihang nakita ni Jesus nga daghan ang mga tawo nga nagtapok libot kaniya, miingon siya sa iyang mga sumusunod, “Manabok kita sa linaw.”^a ¹⁹ Unya, may magtutudlo sa Kasugoan nga miduol kaniya ug miingon, “Magtutudlo, mouban ako kanimo bisan asa ka moadto.” ²⁰ Miingon si Jesus kaniya, “Ang mga milo^b may mga lungag nga mapaulian ug ang mga langgam may mga salag, apan ako nga Anak sa Tawo walay kaugalingong balay nga akong kapahulayan.” ²¹ May usa pa ka sumusunod ni Jesus nga miingon, “Ginoo, mopauli una ako aron sa paglubong sa akong amahan.”^c ²² Mitubag si Jesus kaniya, “Uban kanako ug pasagdi ang mga patay^d sa paglubong sa ilang mga minatay.”

Gipahunong ni Jesus ang Kusog nga Hangin ug ang mga Balod

(Mc. 4:35-41; Lu. 8:22-25)

²³ Unya misakay si Jesus sa sakayan, ug mikuyog kaniya ang iyang mga sumusunod. ²⁴ Samtang nagsakay sila, kalit nga mikusog ang hangin, ug daw dili na makita ang ilang sakayan tungod sa kadagko sa mga balod. Apan natulog lang si Jesus. ²⁵ Busa giduolan siya sa iyang mga sumusunod ug gipukaw. Miingon sila, “Ginoo, luwasa kami! Malunod na kita!” ²⁶ Miingon si Jesus kanila, “Nganong nahadlok man kamo? Kulang ang inyong pagtuo.” Unya mibangon siya ug gimandoan niya ang hangin ug ang mga balod nga mohunong. Ug dihadhiha milinaw. ²⁷ Natingala gayod ang iyang mga sumusunod ug miingon sila, “Unsa ba kining tawhana nga bisan ang hangin ug ang mga balod motuman man kaniya?”

Giayo ni Jesus ang Duha ka Tawo nga Gigamhan sa mga Daotang Espiritu

(Mc. 5:1-20; Lu. 8:26-39)

²⁸ Sa pag-abot nila sa tabok sa linaw, sa dapit nga sakop sa Gadara, gisugat si Jesus sa duha ka tawo nga naggikan sa mga langub nga lubnganan. Kining duha ka tawo gigamhan sa mga daotang espiritu. Mabangis sila kaayo, busa nahadlok ang mga tawo nga moagi didto. ²⁹ Sa pagkakita nila kang Jesus misinggit sila, “Ikaw nga Anak sa Dios, unsay imong labot kanamo? Mianhi ka ba dinhi aron silotan kami bisag dili pa panahon?” ³⁰ Didto sa unahan may daghang baboy nga nang-ungad. ³¹ Nagpakiluoy ang mga daotang espiritu nga nag-ingon, “Kon abugon mo man gayod kami, tugoti na lang kami nga mosulod didto sa mga baboy.” ³² Miingon si Jesus kanila, “Sige, lakaw!” Busa nanggawas sila gikan sa duha ka tawo ug

^a 18 linaw: *sa English*, lake.

^b 20 milo: *sa uban nga Binisaya*, singgalong; *sa English*, fox.

^c 21 mopauli una ako aron sa paglubong sa akong amahan: *tingali ang buot ipasabot*, mopauli una ako, ug kon patay na ang akong amahan ug gilubong na, mosunod ako kanimo.

^d 22 mga patay: *mahimo nga ang buot ipasabot*, mga patay sa panan-aw sa Dios.

misulod sa mga baboy. Unya mihaguros ang mga baboy sa pagpanagan padulhog sa bakilid diretso sa tubig ug nangalumos.

³³Nanagan ang mga nag-atiman sa mga baboy paingon sa lungsod ug nanugilon kon unsa ang nahitabo sa mga baboy ug sa duha ka tawo nga gigamhan sa mga daotang espiritu. ³⁴Busa ang tanang tawo sa lungsod nangadto kang Jesus ug nagpakiluoy nga mobiya siya sa ilang dapit.

Chapter 9

Giayo ni Jesus ang Paralitiko

(Mc. 2:1-12; Lu. 5:17-26)

¹Misakay si Jesus ug ang iyang mga kauban sa sakayan ug mibalik sa pagtabok sa linaw. Sa pag-abot nila mipauli dayon si Jesus sa iyang lungsod. ²Sa didto na siya, may mga tawo nga miabot nga nagdayong ug tawo nga paralitiko. Sa dihang nakita ni Jesus ang kadako sa ilang pagtuo kaniya, miingon siya sa paralitiko, “Ayawg kabalaka, kay ang imong mga sala gipasaylo na!” ³Unya, aduna didtoy mga magtutudlo sa Kasugoan nga nakadungog, busa miingon sila sa ilang kaugalingon, “Ang gisulti niining tawhana pagpasipala sa Dios.” ⁴Nasayod si Jesus kon unsa ang ilang gihunahuna, busa miingon siya kanila, “Ngano bang daotan man ang inyong gihunahuna?” ⁵Unsa man ang mas sayon nga himuon, ang pag-ingon, ‘Gipasaylo na ang imong mga sala,’ o ang pag-ingon, ‘Tindog ug lakaw?’ ⁶Karon, pamatud-an ko kaninyo *pinaagi sa pag-ayo niining paralitiko nga ako* nga Anak sa Tawo may gahom dinhi sa yuta sa pagpasaylo sa mga sala.” Unya miingon siya sa paralitiko, ‘Tindog, dad-a ang imong higdaanan ug pauli.’ ⁷Mitindog dayon ang paralitiko ug mipauli. ⁸Sa pagkakita niadtong sa mga tawo nangahadlok sila, ug gidayeg nila ang Dios kay naghatag siya sa mga tawo ug gahom nga sama niadtong.

Gitawag ni Jesus si Mateo

(Mc. 2:13-17; Lu. 5:27-32)

⁹Unya mibiya si Jesus niadtong dapita, ug samtang naglakaw siya, nakita niya ang maniningil ug buhis nga si Mateo nga naglingkod sa dapit diin bayran ang buhis. Miingon si Jesus kaniya, “Dali, uban kanako.” Ug mitindog si Mateo ug misunod kang Jesus.

¹⁰Unya, samtang nagkaon si Jesus ug ang iyang mga sumusunod didto sa balay ni Mateo, daghan ang mga maniningil ug buhis ug uban pa nga *giila nga* mga makasasala nga miabot ug nakig-uban sa pagpangaon. ¹¹Nakita kini sa mga Pariseo. Busa gipangutana nila ang iyang mga sumusunod, “Nganong nakig-uban man sa pagpangaon ang inyong magtutudlo sa mga maniningil ug buhis ug sa uban pa nga mga makasasala?” ¹²Kini nga pangutana nadunggan ni Jesus, busa gitubag niya sila *pinaagi sa samingay*, “Ang tawo nga maayog panglawas wala magkinahanglan ug mananambal, ang masakiton lang. ¹³Susiha ninyo kon unsa ang kahulogan sa giingon sa Kasulatan, ‘Dili ang inyong mga halad ang akong gusto, kondili ang inyong kaluoy sa usag usa.’ Wala ako moanhi aron sa pagtawag sa mga *nagatuo nga sila* matarong, kondili sa mga makasasala.”

Ang Pangutana Mahitungod sa Pagpuasa

(Mc. 2:18-22; Lu. 5:33-39)

¹⁴May mga sumusunod ni Juan *nga tigbautismo* nga miadto kang Jesus ug nangutana, “Kami ug ang mga Pariseo kanunay nga nagapauasa. Apan ngano nga ang imong mga sumusunod wala man nagapauasa?”

¹⁵Mitubag si Jesus kanila, “Magsubo ba ang mga bisita samtang kauban pa nila ang pamanhonon? Dili gayod! Apan moabot ang panahon nga kuhaon ang pamanhonon gikan kanila ug mao pa unya kana ang ilang pagpuasa.”

¹⁶*Miingon pa si Jesus*, “Dili maayo nga itapak sa daan nga bisti ang bag-o nga panapton nga wala pa malabhi, tungod kay mokulo ang bag-o nga panapton ug mosamot pa kadako ang gisi. ¹⁷Dili usab maayo nga isulod ang bag-ong bino sa daan nga sudlanan nga panit. Kay mabusag ang sudlanan ug mausik ang

bino, ug ang sudlanan dili na usab mapuslan. Apan, isulod hinuon ang bag-o nga bino sa bag-o nga sudlanan nga panit aron kining duha dili maunsa.”^a

Ang Namatay nga Batang Babaye ug ang Babaye nga Mihikap sa Bisti ni Jesus
(Mc. 5:21-43; Lu. 8:40-56)

¹⁸ Samtang nagsulti pa si Jesus, miabot ang usa ka pangulo sa simbahan sa mga Judio. Miluhod siya kang Jesus ug nagpakiluoy nga nag-ingon, “Ang akong anak nga babaye bag-o lang gayod namatay, apan kon adtoon mo siya ug ipatong mo ang imong kamot kaniya, nagatuo ako nga mabuhi siya pag-usab.”

¹⁹ Busa mitindog si Jesus ug miuban kaniya. Mikuyog usab ang mga sumusunod ni Jesus.^{20,21} Samtang naglakaw sila, may babaye nga miduol sa luyo ni Jesus. Kadto nga babaye nagdugo-dugo^b sulod na sa dose ka tuig. Naghunahuna siya nga kon makahikap lang siya sa bisti ni Jesus mamaayo gayod siya. Busa gihikap niya ang sidsid sa bisti ni Jesus.²² Milingi dayon si Jesus ug pagkakita niya sa babaye miingon siya, “Anak, paglipay! Ang imong pagtuo *kanako* maoy nakapaayo^c kanimo.” Dihadiha naayo siya.

²³ Mipadayon si Jesus ngadto sa balay sa pangulo. Sa pagsulod niya, nakita niya ang mga musikero alang sa lubong ug ang mga tawo nga nagminatay sa paghilak.²⁴ Busa miingon siya sa mga tawo, “Gawas una kamo! Kay wala mamatay ang bata kondili natulog lang.” Gikataw-an nila si Jesus.²⁵ Sa dihang nakagawas na ang mga tawo, misulod dayon si Jesus sa kuwarto sa bata. Gikuptan niya ang kamot sa bata ug mibangon kini.²⁶ Ug ang balita mahitungod niini mikaylap sa tanang lungsod niadtong dapita.

Giayo ni Jesus ang Duha ka Buta

²⁷ Sa pagbiya ni Jesus niadtong dapita, may duha ka buta nga misunod kaniya nga nagsinggit, “Kaliwat ni David,^d kaloy-i kami!”²⁸ Sa pag-abot ni Jesus sa balay nga iyang gisak-an, miduol kaniya kadtong duha ka buta. Gipangutana niya sila, “Nagatuo ba kamo nga mahimo ko kamong ayohon?” Mitubag sila, “Oo, nagatuo kami.”²⁹ Gihikap dayon ni Jesus ang ilang mga mata ug miingon, “Sumala sa inyong pagtuo mahitabo kana diha kaninyo.”³⁰ Dihadiha naayo ang ilang mga mata ug nakakita na sila. Gipahimangoan sila ni Jesus nga dili gayod sila manugilon kang bisan kinsa.³¹ Apan milakaw sila ug gipanugilon nila sa tibuok nga dapit kon unsa ang gibuhat ni Jesus kanila.

Giayo ni Jesus ang Amang

³² Sa dihang mopauli na sila, may gidala ngadto kang Jesus nga usa ka tawo nga naamang tungod kay gigamhan siya sa daotan nga espiritu.³³ Human hinginli ni Jesus ang daotan nga espiritu, nakasulti dayon ang amang. Nahibulong gayod ang mga tawo. Miingon sila, “Sukad masukad wala pa kitay nakita nga ingon niini sa tibuok Israel.”³⁴ Apan miingon ang mga Pariseo, “Ang pangulo sa mga daotan nga espiritu mao ang naghatag kaniya ug gahom aron mahinginlan niya ang mga daotan nga espiritu.”

Naluoy si Jesus sa mga Tawo

³⁵ Milibot si Jesus sa mga lungsod ug sa mga baryo, ug nagtudlo siya diha sa mga simbahan sa mga Judio. Giwali niya ang Maayong Balita mahitungod sa paghari sa Dios, ug gipang-ayo niya ang mga tawo nga may nagkalain-lain nga mga balatian.³⁶ Pagkakita niya sa daghang mga tawo, naluoy gayod siya kanila tungod kay daghan ang ilang mga suliran apan walay nagpakabana kanila. Sama sila sa mga karnero nga walay magbalantay.³⁷ Busa miingon siya sa iyang mga sumusunod, “Daghan ang alanihon,^e apan gamay ra ang mag-aani.”³⁸ Busa pag-ampo kamo sa Ginoo nga magpadala siya ug mga mag-aani sa iyang alanihon.”

^a 16,17 Nagsulti si Jesus niini nga mga samingay aron itudlo kanila nga dili mahimo nga iipon ang iyang mga pagtulon-an ug ang daan nga mga pagtulon-an sa mga Judio.

^b 20,21 nagdugo-dugo: kini nga babaye may problema sa iyang regla.

^c 22 nakapaayo: o nagluwas.

^d 27 Kaliwat ni David: *buot ipasabot*, manununod sa gingharian ni David.

^e 37 Daghan ang alanihon: *buot ipasabot*, daghan ang mga tawo nga andam sa pagdawat sa Maayong Balita. Sama sila sa alanihon nga husto na gayod anihon.

Chapter 10

Ang 12 ka Apostoles
(Mc. 3:13-19; Lu. 6:12-16)

¹Gitawag ni Jesus ang iyang 12 ka mga sumusunod ug gihatagan niya sila ug gahom sa paghingilin sa mga daotan nga espiritu. Gihatagan usab niya sila ug gahom sa pag-ayo sa bisan unsang klase sa sakit.

²Mao kini ang ngalan niining 12 ka mga apostoles: si Simon (nga gitawag ug Pedro nga mao ang una), si Andres nga iyang igsoon, ang duha ka mga anak ni Zebedeo nga si Santiago ug si Juan, ³si Felipe, si Bartolome, si Tomas ug ang maniningil ug buhis nga si Mateo, si Santiago nga anak ni Alfeo, si Tadeo, ⁴si Simon (nga kaniadto rebelde sa gobyerno sa Roma), ug si Judas Iscariote nga mao ang nagluib kang Jesus.

Ang Buluhaton sa 12 ka Apostoles
(Mc. 6:7-13; Lu. 9:1-6)

⁵Sa wala pa palakwa ni Jesus ang 12 ka apostoles gimandoan niya sila, “Ayaw kamo pag-adto sa mga dapit sa mga dili Judio o sa mga lungsod sa Samaria, ⁶kondili adtoon ninyo ang mga kaliwat ni Israel. Sama sila sa mga karnero nga nangawala. ⁷Ibalita ninyo kanila nga panahon na nga ang Dios maghari sa mga tawo. ⁸Ayoha ninyo ang mga masakiton, banhawa ninyo ang mga patay, ayoha ninyo ang mga sanglahon, ug hinginli ninyo ang mga daotan nga espiritu. Nakadawat kamo gikan sa Dios nga walay bayad, busa maghatag usab kamo nga walay bayad. ⁹Ayaw kamo pagbalon ug kuwarta, ¹⁰o bag, o ilisan, o sandalyas, o baston, kay ang nangalagad angay gayod nga hatagan sa iyang mga kinahanglanon.

¹¹“Kon mosulod kamo sa usa ka lungsod o sa usa ka baryo, mangita kamo ug tawo nga andam modawat kaninyo. Ug didto kamo mopuyo hangtod nga mobiya kamo niana nga dapit. ¹²Sa pagsulod ninyo sa balay panalanginan ninyo ang mga nagapuyo didto. ¹³Kon kana nga panimalay modawat kaninyo, ibilin ang inyong panalangin kanila; apan kon dili, bawia ang inyong panalangin kanila. ¹⁴Kon may mga panimalay o lungsod nga dili gayod modawat kaninyo o dili gayod mamati kaninyo, biyai ninyo sila. Sa pagbiya ninyo, itaktak ang abog sa inyong tiil *isip pasidaan batok kanila*. ¹⁵Sa pagkatinuod, ang silot nga ilang madawat sa adlaw sa paghukom labaw pa kabug-at kay sa silot nga madawat sa mga taga-Sodoma ug mga taga-Gomora.”

Ang Umaabot nga mga Paglutos
(Mc. 13:9-13; Lu. 12:12-17)

¹⁶“Timan-i ninyo kini! Sama kamo sa mga karnero nga akong gipaadto sa mabangis nga mga mananap. Busa magmaigmat kamo sama sa mga bitin, ug magmalumo kamo sama sa mga salampati. ¹⁷Pagbantay kamo kanila, kay dakpon nila kamo ug dad-on ngadto sa mga hukmanan ug latigohon nila kamo didto sa sulod sa ilang mga simbahan. ¹⁸Isumbong nila kamo sa mga gobernador ug mga hari tungod sa inyong pagsunod kanako, ug didto makasangyaw kamo sa Maayong Balita kanila ug sa ilang mga sakop nga dili Judio. ¹⁹Kon sukitsukiton na kamo, ayaw kamo kabalaka kon unsa ang inyong itubag, ug kon unsaon ninyo pagpanubag. Kay kon atua na kamo didto ang Espiritu Santo mao ang motudlo kaninyo. ²⁰Busa ang inyong itubag dili inyo kondili iya sa Espiritu nga gikan sa inyong Amahan. Siya ang mosulti pinaagi kaninyo.

²¹“*Nianang panahona* may mga tawo nga mounay pagtugyan sa ilang igsoon aron patyon. May mga amahan nga mopapatay sa ilang mga anak. Ug may mga anak nga mobatok sa ilang mga ginikanan, ug ipapatay nila sila. ²²Dumtan kamo sa tanan tungod kay kamo akong mga sumusunod. Apan ang magpadayon sa pagsunod kanako hangtod sa kataposan mao ang maluwas. ²³Kon lutoson kamo diha sa usa ka lungsod, pahilayo kamo ug adto sa laing lungsod. Kay sa pagkatinuod, sa dili pa ninyo malibot ang tanan nga mga lungsod sa Israel, ako nga Anak sa Tawo mobalik na.

²⁴“Walay estudyante nga labaw sa iyang maestro, ug walay ulipon nga labaw sa iyang agalon. ²⁵ Busa igo na sa estudyante nga mahimong sama sa iyang maestro, ug sa ulipon nga mahimong sama sa iyang agalon. Kon ako nga nangulo kaninyo gitawag nga Satanas, unsa pa kaha kadaotan ang ilang itawag kaninyo nga akong mga sumusunod.”

Ang Angay nga Kahadlok
(Lu. 12:2-7)

²⁶“Busa ayaw kamo kahadlok sa mga tawo. Kay walay tinagoan nga dili mahibaloan sa kaulahian. ²⁷ Ang mga butang nga kaninyo ko lang gisulti, isulti ninyo sa tanan. Ug ang akong gihunghong kaninyo, isangyaw ninyo sa mga tawo. ²⁸ Ayaw kamo kahadlok sa mga tawo nga makapatay sa inyong lawas apan dili makapatay sa inyong kalag. Ang Dios mao ang angay ninyong kahadlok, tungod kay siya ang makahimo sa paglaglag sa inyong lawas ug kalag didto sa impiyerno. ²⁹ Dili ba barato ra man ug presyo ang mga gagmayng langgam? Apan walay usa kanila nga mahulog sa yuta nga dili sumala sa pagbuot sa inyong Amahan. ³⁰ Ug bahin kaninyo, bisan ang inyong mga buhok inihap na niya ang tanan. ³¹ Busa ayaw kamo kahadlok, kay mas bililhon pa kamo kay sa mga langgam.”

Ang Pag-ila kang Cristo
(Lu. 12:8,9)

³²“Si bisan kinsa nga mopaila sa mga tawo nga ako iyang Ginoo, ilhon ko usab atubangan sa akong Amahan sa langit. ³³ Apan si bisan kinsa nga molimod kanako atubangan sa mga tawo, ilimod ko usab atubangan sa akong Amahan sa langit.”

Ang Panag-away Diha sa Panimalay Tungod kang Cristo
(Lu. 12:51-53; 14:26,27)

^{34,35}“Ayaw kamo paghunahuna nga mianhi ako sa kalibotan aron mahimong maayo ang relasyon sa usag usa. Wala ako moanhi dinhi aron magmalinawon ang mga tawo. Mianhi ako dinhi aron mobatok ang mga anak nga lalaki sa ilang mga amahan, ang mga anak nga babaye sa ilang mga inahan, ug ang mga umagad nga babaye sa ilang mga ugangan nga babaye. ³⁶ Ang mahimong kaaway sa mga tawo mao mismo ang sakop sa iyang kaugalingon nga panimalay.

³⁷“Apan ang nahigugma sa iyang amahan o sa iyang inahan labaw pa kay kanako dili angay kanako. Ug ang nahigugma sa iyang mga anak labaw pa kay kanako dili angay kanako. ³⁸ Si bisan kinsa nga dili mosunod kanako tungod sa kahadlok nga kamatayon ang iyang dangatan dili angay kanako. ³⁹ Ang mag-amping nga dili mawala ang iyang kinabuhi mawad-an hinuon niini. Apan ang magbuhis sa iyang kinabuhi tungod sa iyang pagsunod kanako makadawat sa kinabuhi nga walay kataposan.”

Ang mga Ganti
(Mc. 9:41)

⁴⁰“Ang magdawat kaninyo nagadawat usab kanako. Ug ang magdawat kanako nagadawat usab sa nagpadala kanako. ⁴¹ Ang magdawat sa propeta sa Dios tungod sa pagkapropeta niini makadawat ug ganti gikan sa Dios sama sa madawat sa propeta. Ug ang magdawat sa matarong nga tawo tungod sa pagkamatarong niini makadawat ug ganti gikan sa Dios sama sa madawat sa matarong nga tawo. ⁴² Ug si bisan kinsa nga mohatag bisag usa lang ka baso nga tubig ngadto sa labing ubos nako nga sumusunod tungod kay ako kining sumusunod, kana nga tawo makadawat gayod sa iyang ganti.”

Chapter 11

Si Jesus ug si Juan nga Tigbautismo

(Lu. 7:18-35)

¹ Human matudloi ni Jesus ang iyang 12 ka mga sumusunod, miadto siya sa kasikbit nga mga lungsod aron magtudlo ug magwali didto.

² Sa didto pa si Juan nga tigbautismo sa sulod sa prisohan, nabalitaan niya ang mahitungod sa mga gipangbuhat ni Cristo, busa gipaadto niya kang Cristo ang iyang mga sumusunod aron mangutana.

³ Miingon sila kang Jesus, “Sultihi kami, ikaw na ba ang among gipaabot o maghulat pa kami ug lain?”

⁴ Gitubag sila ni Jesus, “Balik kamo kang Juan ug sultihi ninyo siya sa inyong nakita ug nadungog. ⁵ Sultihi ninyo siya nga ang mga buta nakakita na, ang mga bakol nakalakaw na, ang mga sanglahon nangaayo na, ang mga bungol nakadungog na, ang mga patay nangabanhaw, ug ang Maayong Balita giwali ngadto sa mga kabos. ⁶ Bulahan ang mga tawo nga wala nagaduhaduha kanako.”

⁷ Sa nakagikan na ang mga sinugo ni Juan, nangutana si Jesus sa mga tawo, “Sa pag-adto ninyo didto kang Juan sa kamingawan, unsa man ang inyong gidahom nga makita? Miadto ba kamo didto aron makita ninyo ang *tawo nga nagpauyon-uyon lang sama sa* kugon nga monunot sa huyop sa hangin? ⁸ O miadto ba kamo didto aron makita ninyo ang tawo nga nagasul-ob ug mahalon nga bisti? Apan ang nagasul-ob ug mahalon nga bisti didto lang sa mga palasyo nagapuyo. ⁹ Nan, sultihi ninyo ako kon nganong miadto kamo didto. Dili ba aron makita ninyo ang propeta *sa Dios*? Oo di ba, ug labaw pa gayod siya sa propeta.

¹⁰ Tungod kay siya mao ang giingon sa Dios diha sa Kasulatan, ‘Ipadala ko ang akong tigbalita una kanimo sa pag-andam sa imong agianan.’” ¹¹ *Midugang pa si Jesus sa pag-ingon*, “Sa pagkatinuod, wala pa gayoy natawo sa kalibotan nga labaw pa kang Juan. Apan karon si bisan kinsa nga labing ubos sa mga nagapasakop sa paghari sa Dios mas labaw pa kang Juan. ¹² Sukad sa pagwali ni Juan hangtod karon, namugos ang mga tawo nga masakop sila sa paghari sa Dios. ¹³ Kay sa wala pa moabot si Juan, ang tanan nga mga propeta ug ang Kasugoan nagtudlo na mahitungod sa paghari sa Dios. ¹⁴ Ug kon tuohan ninyo ang ilang mga mensahe, si Juan mao si Elias nga gitagna nga moabot. ¹⁵ Angay gayod ninyong sabton kining inyong nadunggan.

¹⁶ “Karon, unsay ikatandi ko sa mga tawo niining panahona? Sama sila sa mga bata nga nanglingkod sa plasa *nga nagdula*. Ang usa ka grupo nag-ingon sa usa, ¹⁷ ‘Gitugtugan namo kamo ug sonata alang sa kasal, apan wala kamo mosayaw. Gikantahan namo kamo ug awit alang sa patay, apan wala usab kamo mohilak.’

¹⁸ *Ang mga tawo niini nga panahon sama usab kanila*, kay sa pag-abot ni Juan, nakita nila nga nagapusa siya ug wala moinom ug bino, busa nagaingon sila nga may daotan siya nga espiritu. ¹⁹ Ug ako nga Anak sa Tawo, pag-abot nako, nakita nila nga nagakaon ug nagainom ako, busa nagaingon sila nga palakaon^a ako ug palahubog. Nagaingon usab sila nga higala ako sa mga maniningil ug buhis ug sa uban pang makasasala. Apan wala kanay bali, kay ang mga tawo nga nagasunod sa kabubut-on sa Dios nagapamatuod nga husto ang gihimo sa Dios.”^b

Ang mga Lungsod nga Wala Maghinulsol

(Lu. 10:13-15)

²⁰ Human niadto, gisaway ni Jesus ang mga lungsod diin didto siya naghimo ug daghan nga mga milagro, tungod kay ang mga tawo niadto nga mga lungsod wala maghinulsol sa ilang mga sala. ²¹ Miingon siya, “Alaot kamo nga mga taga-Corazin ug kamo nga mga taga-Betsaida! Kay kon ang mga milagro nga akong gihimo diha kaninyo gihimo ko sa Tiro ug sa Sidon, dugay na unta silang nagbisti ug sako ug nagbutang ug abo sa ilang mga ulo sa pagpaila nga sila naghinulsol sa ilang mga sala. ²² Busa timan-i ninyo

^a 19a palakaon: o bulaos.

^b 19b ang mga tawo ...gihimo sa Dios: *sa literal*, ang kaalam (*kon sa English, wisdom*) napamatud-an sa iyang mga binuhatan.

nga sa adlaw nga ang Dios maghukom, ang silot nga alang kaninyo labaw pa sa silot nga alang sa mga taga-Tiro ug taga-Sidon.²³ Ug kamo nga mga taga-Capernaum naghunahuna nga dayegon kamo sa tanan. Apan sa impiyerno hinuon kamo itambog! Kay kon ang mga milagro nga akong gihimo diha kaninyo gihimo ko sa Sodoma, unta ang Sodoma nagpabilin pa hangtod karon!²⁴ Busa timan-i ninyo nga sa adlaw unya nga ang Dios maghukom, ang silot nga inyong dawaton labaw pa sa silot nga alang sa taga-Sodoma.”

May Kapahulayan Diha kang Jesus
(Lu. 10:21,22)

²⁵ Unya nag-ampo si Jesus, “Amahan, nga tag-iya sa langit ug sa yuta, gidayeg ko ikaw tungod kay ang kamatuoran nga gililong mo sa mga *tawo nga giilang* maalam ug may taas nga kahibalo, gipasabot mo sa mga tawo nga *gamay lang ug kaalam* sama sa mga bata.²⁶ Amahan, salamat gayod nga mao kana ang imong kabubut-on.”

²⁷ *Human niadto, miingon si Jesus sa mga tawo,* “Ang tanang mga butang gitugyan kanako sa akong Amahan. Ang Amahan lang ang nakaila *kanako nga iyang Anak*. Ug ang nakaila sa Amahan ako lang gayod nga iyang Anak ug ang mga tawo nga buot ko nga makaila kaniya.

²⁸ “Duol kamo kanako, kamong tanan nga gikapoyan ug gibug-atan, ug papahulayon ko kamo.²⁹ Sunod kamo ug magpatudlo kanako kay malumo ako ug mapainubsanon. Makapahulay kamo,³⁰ kay ang akong mga sugo sayon nga tumanon ug gaan lang buhaton.”

Chapter 12

Ang Pangutana Mahitungod sa Adlaw nga Igpapahulay
(Mc. 2:23-28; Lu. 6:1-5)

¹ Usa niadto ka panahon sa Adlaw nga Igpapahulay, nakaagi sila si Jesus sa kaumahan sa trigo.^a Gigutom kaayo ang iyang mga sumusunod, busa nangutlo^b sila ug mga uhay sa trigo ug nangaon.

² Pagkakita niadto sa mga Pariseo miingon sila kang Jesus, “Tan-awa ang gibuhat sa imong mga sumusunod! Adlaw nga Igpapahulay karon ug supak sa Kasugoan ang ilang gibuhat.”

³ Gitubag sila ni Jesus, “Wala ba ninyo mabasa sa Kasulatan ang gibuhat ni David sa dihang siya ug ang iyang mga kauban gipanggutom?⁴ Misulod siya sa balay sa Dios ug gikaon niya ug sa iyang mga kauban ang pan nga gihalad ngadto sa Dios. *Wala sila makasala bisan* supak sa Kasugoan nga mokaon niadto ang mga tawo gawas lang sa mga pari.⁵ Ug wala ba usab ninyo mabasa sa mga sinulat ni Moises nga ang mga pari sa templo nagasupak sa Kasugoan kada Adlaw nga Igpapahulay *tungod kay wala silay pahulay?* Apan wala sila makasala.⁶ Ang tinuod ania dinhi ang mas mahinungdanon pa kay sa templo.

^{7,8} Kay ako nga Anak sa Tawo may gahom sa pag-ingon kon unsa ang husto nga buhaton sa Adlaw nga Igpapahulay. Kon nasabtan ninyo kining *giingon sa Dios sa Kasulatan*, ‘Wala ko kahimut-i ang inyong mga halad, kondili gusto ko nga magmaluloy-on kamo sa inyong isigkatawo,’ wala unta ninyo pakasad-a ang mga tawo nga walay sala.”

Ang Tawo nga Singkaw ug Kamot
(Mc. 3:1-6; Lu. 6:6-11)

⁹ Human niadto, mibiya si Jesus didto ug miadto sa usa sa mga simbahan sa mga Judio.¹⁰ May tawo didto nga singkaw ug kamot. Ug may mga Pariseo usab didto nga naniid ug nangita ug paagi aron ikasumbong nila si Jesus. Busa nangutana sila kang Jesus, “Gitugot ba diay ang pag-ayo sa masakiton sa Adlaw nga Igpapahulay?”¹¹ Mitubag si Jesus kanila, “Pananglit, may karnero kamo nga nahulog sa bangag sa Adlaw nga Igpapahulay. Unsa man, pasagdan lang ba ninyo tungod kay Adlaw nga Igpapahulay? Dili

^a 1 trigo: *sa English*, wheat.

^b 1 nangutlo: *sa uban nga Binisaya*, namutol.

gayod!¹² Apan ang tawo mas bilihon pa kay sa karnero. Busa dili kita makasupak sa Kasugoan kon motabang kita sa atong isigkatawo bisan kon Adlaw nga Igpapahulay.”¹³ Ug miingon si Jesus sa tawo *nga singkaw ug kamot*, “Ituy-od ang imong kamot.” Gituy-od niya ug naayo kini, ug nahisama na sa pikas niyang kamot.¹⁴ Unya nanggawas ang mga Pariseo ug nagplano sila kon unsaon nila pagpatay si Jesus.

Ang Pinili nga Alagad sa Dios

¹⁵ Sa dihang nahibaloan ni Jesus ang plano sa mga Pariseo, mibiya siya niadto nga dapit. Daghan ang nagsunod kaniya ug giayo niya ang tanan nga mga masakiton.¹⁶ Gipasidan-an niya sila nga dili mosulti ngadto sa uban bahin kaniya.¹⁷ Katumanan kini sa giingon sa *Dios pinaagi kang propeta Isaias*:

¹⁸ “Mao kini ang akong gipili nga alagad.

Gimahal ko siya ug nalipay gayod ako kaniya.

Gamhan ko siya sa akong Espiritu.

Ug sultihan niya ang mga tawo sa tanan nga nasod bahin sa katarung.

¹⁹ Dili siya makiglalis sa mga tawo,

o mosinggit,

ni madungog diha sa kadalanan ang iyang tingog.

²⁰ Dili niya pasagdan ang mga luya sa pagtuo,

kay tabangan niya ang tanan bisan ang gamay ra gayod ug pagtuo.

Dili siya moundang hangtod matuman ang mga sugo sa Dios.

²¹ Ug ang katawhan sa tanan nga nasod mosalig kaniya.”

Si Jesus ug si Satanas
(Mc. 3:20-30; Lu. 11:14-23)

²² Unya may gidala kang Jesus nga usa ka tawo nga nabuta ug naamang tungod kay gigamhan siya sa daotan nga espiritu. Giayo ni Jesus ang tawo ug dihaduha nakasulti na kini ug nakakita.²³ Natingala ang tanan, ug miingon sila, “Siya kaha ang kaliwat ni *Haring David nga makapanunod sa iyang gingharian?*”

²⁴ Sa pagkadungog sa mga Pariseo miingon sila, “Kanang tawhana nanghingilin sa mga daotan nga espiritu tungod kay gihatagan siya ug gahom ni Satanas^a nga mao ang pangulo sa mga daotan nga espiritu.”

²⁵ Nahibalo si Jesus sa ilang mga hunahuna, busa miingon siya kanila, “Kon ang mga sakop sa usa ka gingharian mag-unay ug away, kana nga gingharian mabungkag. Mao usab ang mahitabo sa bisan unsa nga lungsod o panimalay kon ang iyang mga sakop mag-unay ug away.”²⁶ Busa kon pinaagi sa gahom ni Satanas nanghingilin ako sa iyang mga sakop, ginabungkag lang niya ang iyang kaugalingon nga gingharian.²⁷ Ug kon ang gahom ni Satanas ang akong gigamit sa paghingilin sa mga daotan nga espiritu, kinsa man ang nagahatag ug gahom sa inyong mga sumusunod nga nagahingilin usab sa mga daotan nga espiritu? Ang inyong mga sumusunod mismo usa ka pamatuod nga sayop gayod kamo.²⁸ Karon, tungod kay nagahingilin ako sa mga daotan nga espiritu pinaagi sa Espiritu sa Dios, nagapaila kini nga ang paghari sa Dios miabot na kaninyo.

²⁹ “Ang tinuod, walay tawo nga makasulod sa balay sa kusgan nga tawo sa pagkuha sa iyang mga kabtangan kon dili una niya gapuson kanang kusgan nga tawo. Kon magapos na niya, makakuha na siya sa mga kabtangan niana nga balay.^b

^a 24 Satanas: sa Griego, Beelzebul.

^b 29 Ang buot ipasabot ni Jesus, napilde na niya si Satanas. Mao kana nga naabog niya ang mga ginsakpan niini.

³⁰“Ang dili modapig kanako, batok kanako. Ug ang dili motabang kanako sa pagtigom sa mga tawo sa Dios nagapatibulaag lang. ³¹Busa sultihan ko kamo; ang bisan unsa nga sala, bisan pa ang pagsulti ug daotan batok sa Dios, mapasaylo. Apan ang pagsulti batok sa Espiritu Santo dili gayod mapasaylo. ³²Si bisan kinsa nga mosulti batok kanako nga Anak sa Tawo mapasaylo, apan ang mosulti batok sa Espiritu Santo dili gayod mapasaylo hangtod sa hangtod.”

Ang Kahoy Maila Pinaagi sa Iyang Bunga
(Lu. 6:43-45)

³³“Kon maayo ang kahoy maayo usab ang iyang bunga; kon daot ang kahoy daot usab ang iyang bunga. Ang kahoy maila pinaagi sa iyang bunga. ³⁴Mga kaliwat kamo sa bitin! Ug tungod kay kamo daotan, unsaon ninyo pagsulti ug maayo? Kay kon unsa ang anaa sa kasingkasing mao usab ang mogawas sa baba. ³⁵Ang maayo nga tawo mosulti ug maayo, kay maayo man ang iyang gihunahuna. Apan ang tawo nga daotan mosulti ug daotan, kay daotan man ang iyang gihunahuna. ³⁶Sa pagkatinuod, sa adlaw sa paghukom, ang matag usa manubag sa Dios sa iyang mga gipanulti nga walay kapuslanan. ³⁷Kay ibasi sa imong mga gipanulti kon silotan ka o dili.”

Gipangayoan si Jesus ug Milagro
(Mc. 8:11,12; Lu. 11:29-32)

³⁸May mga magtutudlo sa Kasugoan ug mga Pariseo nga miingon kang Jesus, “Magtutudlo, pakit-a kami ug milagro gikan sa Dios.” ³⁹Mitubag si Jesus kanila, “Kamo nga mga tawo niini nga panahon labihan kadaotan ug dili matinud-anon sa Dios. Nangayo kamo ug milagro, apan walay milagro nga ipakita kaninyo gawas sa milagro nga nahitabo kang Jonas nga propeta. ⁴⁰Sama nga si Jonas tulo ka adlaw ug tulo ka gabii didto sa sulod sa tiyan sa isda, mao usab ang mahitabo kanako nga Anak sa Tawo. Kay magpabilin ako sulod sa tulo ka adlaw ug tulo ka gabii sa ilalom sa yuta. ⁴¹Sa adlaw sa paghukom ang mga taga-Ninive mabanhaw uban sa mga tawo niining panahona ug basulon nila kamo. Kay sa pagkadungog sa mga taga-Ninive kaniadto sa wali ni Jonas, naghinulsol sila. Karon, ania na dinhi ang labaw pa kang Jonas, apan wala kamo modawat sa iyang gitudlo. ⁴²Sa adlaw sa paghukom mabanhaw ang Rayna sa Habagatan uban kaninyo nga mga tawo niining panahona ug basulon niya kamo. Kay layo kaayo ang iyang gigikanan aron lang maminaw sa kaalam ni Haring Solomon. Karon, ania na dinhi ang labaw pa kang Solomon, apan wala kamo modawat sa iyang gitudlo.

Kon Mogawas ang Daotan nga Espiritu
(Lu. 11:24-26)

⁴³“Kon ang daotang espiritu mogawas gikan sa tawo nga iyang gisudlan, mosuroy-suroy kini sa mga dapit nga walay tubig tungod kay mangita kini ug dapit nga iyang mapahulayan. Kon wala kini makita ⁴⁴maghunahuna kini nga mobalik na lang sa iyang gigikanan. Ug kon sa iyang pagbalik makita niya nga ang iyang gigikanan walay nagapuyo, limpyo ug maayo nang pagkahimutang, ⁴⁵molakaw dayon siya ug mangagda ug laing pito ka espiritu nga labi pang daotan kay kaniya. Mosulod sila niadtong tawhana ug didto sila mopuyo. Ug ang kahimutang sa tawo mosamot pa kadaotan kay sa una. Mao usab kini ang mahitabo sa daotan nga mga tawo karon, mosamot pa gayod ang ilang kadaotan.”

Ang Inahan ug ang mga Igsoon ni Jesus
(Mc. 3:31-35; Lu. 8:19-21)

⁴⁶Samtang nagasulti pa si Jesus, miabot ang iyang inahan ug ang iyang mga igsoon. Didto sila sa gawas nagahulat kay may isulti sila kaniya. ⁴⁷May usa ka tawo nga miingon kaniya, “Ang imong inahan ug mga igsoon naghulat sa gawas. Buot sila makigsulti kanimo.” ⁴⁸Mitubag si Jesus kaniya, “Nahibaloan mo ba kon kinsa ang akong inahan ug mga igsoon?” ⁴⁹Unya gitudlo niya ang iyang mga sumusunod ug miingon, “Mao kini sila ang akong inahan ug mga igsoon!” ⁵⁰Kay si bisan kinsa nga nagabuhat sa kabubut-on sa akong Amahan sa langit mao ang akong inahan ug mga igsoon.”

Chapter 13

Ang Samingay Mahitungod sa Tigsabwag

(Mc. 4:1-9; Lu. 8:4-8)

¹ Nianang adlaw, migawas si Jesus sa balay ug miadto siya sa daplin sa linaw ug milingkod didto.

² Apan tungod kay gilibotan siya sa daghan nga mga tawo, misakay siya sa sakayan ug milingkod aron sa pagtudlo. Ang mga tawo diha sa daplin sa linaw naminaw samtang nagtudlo siya. ³ Daghan ang iyang gitudlo kanila pinaagi sa mga samingay. Miingon siya,

“May usa ka mag-uuma nga nagsabwag ug binhi. ⁴ Nasabwag ang uban nga binhi sa daplin sa dalan, ug gituka kini sa mga langgam. ⁵ Ang uban didto sa kabatoan. Gamay lang ang yuta niini, busa dali ra nga mitubo ang binhi. ⁶ Apan nalawos kini sa dihang nainitan sa adlaw, ug nalaya ra dayon tungod kay gamay ra ang gamot. ⁷ Ang uban nga binhi mitubo sa yuta nga may mga tunokon nga sagbot, apan sa paglabong sa mga sagbot natabonan kini. ⁸ Ang uban usab nga binhi nasabwag sa maayo nga yuta, mitubo ug namunga. Ang uban igo-igo lang ang bunga, ang uban daghan, ug ang uban daghan kaayo. ⁹ Kinahanglan sabton gayod ninyo kining inyong nadungog.”

Ang Katuyoan sa mga Samingay

(Mc. 4:10-12; Lu. 8:9,10)

¹⁰ Unya miduol kang Jesus ang iyang mga sumusunod ug nangutana. “Nganong nagsulti ka sa mga tawo pinaagi sa mga samingay?” ¹¹ Mitubag si Jesus kanila, “Ang mga tinago mahitungod sa paghari sa Dios gisulti kaninyo sa paagi nga masabtan ninyo, apan sa uban wala kini isulti sa paagi nga masabtan nila. ¹² Kay ang tawo nga magtipig sa iyang nadungog nga kamatuoran hatagan pa ug pagsabot, ug daghan gayod ang idugang kaniya. Apan ang tawo nga wala magtipig sa iyang nadungog nga kamatuoran, bisan ang gamay niyang nasabtan, kuhaon pa gikan kaniya. ¹³ Busa nagasulti ako kanila pinaagi sa mga samingay tungod kay nagatan-aw sila apan dili makakita, ug namati sila apan dili makasabot. ¹⁴ Busa natuman diha kanila ang giingon *sa Dios pinaagi sa propeta nga si Isaias,*

‘Sige lang kamog paminaw apan dili kamo makasabot.

Sige lang kamog tan-aw apan dili kamo makakita.

¹⁵ Tungod kay gahig ulo kining mga tawhana.

Gisampongan nila ang ilang mga dalunggan,

ug gipiyong nila ang ilang mga mata.

Kay basin makakita sila ug makadungog,

ug makasabot ug moduol kanako,

ug ayohon ko sila.’

¹⁶ Apan bulahan kamong mga nagasunod kanako, kay nakakita kamo ug nakadungog. ¹⁷ Sa pagkatinuod, daghan ang mga propeta ug matarong nga mga tawo kaniadto nga nagtinguha nga makakita ug makadungog sa inyong nakita ug nadungog karon, apan wala kini mahitabo sa ilang panahon.”

Gipasabot ni Jesus ang Kahulogan sa Samingay

(Mc. 4:13-20; Lu. 8:11-15)

¹⁸ “Busa, pamatia ug tun-i ninyo kon unsa ang kahulogan sa samingay mahitungod sa tigsabwag.

¹⁹ Ang namati sa pulong mahitungod sa paghari sa Dios apan wala makasabot, nahisama niadtong daplin sa dalan nga nasabwagan sa binhi. Miabot si Satanas, ug giilog niya ang pulong diha sa iyang kasingkasing.

²⁰ Ang kabatoan nga gamay lang ug yuta nga nasabwagan sa binhi mao ang tawo nga nakadungog ug

midawat sa pulong *sa Dios* nga may kalipay.²¹ Apan kini dili kinasingkasing. Busa wala molungtad ang iyang pagtuo. Sa pag-abot sa kalisod o paglutos tungod *sa iyang pagdawat* sa pulong *sa Dios*, mibiya siya sa iyang pagtuo.²² Ang yuta nga may mga tunokon nga sagbot nga nasabwagan sa binhi mao ang tawo nga nakadungog sa pulong *sa Dios*. Apan tungod sa mga kabalaka sa panginabuhi ug pagpaningkamot nga makaangkon ug bahandi, nalimtan niya ang pulong *sa Dios* nga iyang nadungog ug wala niya mapusli.²³ Apan ang maayo nga yuta nga nasabwagan sa binhi mao ang tawo nga namati gayod ug nakasabot sa pulong *sa Dios*; napuslan gayod niya ang pulong *sa Dios* sa iyang pagkinabuhi. Ang uban igo-igo lang ang ilang napuslan sa ilang nadungog, ang uban daghan, ug ang uban daghan kaayo.”

Ang Samingay Mahitungod sa Sagbot

²⁴ Nagpadayon si Jesus sa iyang pagtudlo sa mga tawo pinaagi sa samingay. Miingon siya, “Ang paghari sa Dios nahisama sa tawo nga nagsabwag ug maayo nga binhi sa iyang yuta.²⁵ Sa kagabhion, samtang ang mga tawo nangatulog, ang iyang kaaway miadto didto ug nagsabwag ug liso sa sagbot^a ug unya mipauli.²⁶ Mitubo ang tanom, ug sa dihang namunga kini nakita nga may mga sagbot diay.²⁷ Busa miadto kaniya ang iyang mga sulugon ug miingon, ‘Dili ba maayo nga binhi ang atong gisabwag sa miingon yuta? Asa gikan ang mga sagbot?’²⁸ Miingon ang ilang agalon, ‘Ang kaaway mao ang nagbuhat niini.’ Busa nangutana sila sa ilang agalon, ‘Ibton ba namo ang mga sagbot?’²⁹ Mitubag ang ilang agalon, ‘Ayaw lang, kay basig maibot ug apil ang mga tanom.³⁰ Pasagdi lang ninyo hangtod nga moabot ang ting-ani. Sa ting-ani suguon ko ang mga mag-aani nga unahon pagpangibot ang mga sagbot ug bugkason aron sunogon. Pagkahuman, ipatigom ko kanila ang ani ngadto sa akong bodega.’”

Ang Samingay Mahitungod sa Binhi sa Mustasa
(Mc. 4:30-32; Lu. 13:18,19)

³¹ Gisultihan usab niya sila niini nga samingay, “Ang paghari sa Dios sama sa binhi sa mustasa^b nga gipugas sa usa ka tawo sa iyang yuta.³² Ang binhi sa mustasa mao ang labing gamay sa tanan nga binhi. Apan kon motubo na gani, kini mao ang labing taas sa mga utanon, ug sama na sa kahoy ang iyang katas-on. Bisan gani ang mga langgam makasalag diha sa iyang mga sanga.”

Ang Samingay Mahitungod sa Patubo sa Pan
(Lu. 13:20,21)

³³ Gisultihan na usab niya sila sa lain pa nga samingay, “Ang paghari sa Dios nahisama usab sa patubo nga gisagol sa usa ka palanggana nga harina, ug gimasa sa babaye, ug mitubo ang tibuok niya nga minasa.”

Nganong Samingay ang Gigamit ni Jesus sa Pagtudlo
(Mc. 4:33,34)

³⁴ Gipaagi ni Jesus sa mga samingay ang iyang mga pagpanudlo mahitungod sa paghari sa Dios. Wala siyay gisulti nga wala niya ipaagi sa samingay.³⁵ Katumanan kini sa giingon sa Dios pinaagi sa iyang propeta:

“Mosulti ako pinaagi sa mga samingay.

Iisulti ko ang mga butang nga wala pa gayod mahibaloi sukad pa sa pagbuhat sa kalibotan.”

Gipasabot ni Jesus ang Kahulogan sa Samingay Mahitungod sa Sagbot

³⁶ Human niadto gibiyahan ni Jesus ang mga tawo ug misulod siya sa balay. Misulod usab didto ang iyang mga sumusunod ug nangutana kaniya, “Sultih kami kon unsa ang kahulogan sa samingay mahitungod sa sagbot.”³⁷ Miingon siya, “Ang tawo nga nagsabwag sa maayo nga binhi *walay lain kondili ako nga Anak sa Tawo*.³⁸ Ang yuta nga gisabwagan mao ang kalibotan. Ang maayo nga binhi mao ang

^a 25 liso sa sagbot: *sa English*, seeds of weeds.

^b 31 mustasa: *kini nga klase sa mustasa taas kaayo*.

mga tawo nga nagapasakop sa paghari sa Dios. Ug ang mga sagbot mao ang mga tawo nga sakop ni Satanas.³⁹ Si Satanas mao ang kaaway nga nagsabwag sa mga sagbot. Ang ting-ani mao ang kataposan sa kalibotan, ug ang mga mag-aani mao ang mga anghel.⁴⁰ Sama nga ang mga sagbot ibton ug unya sunogon mao usab unya ang mahitabo sa kataposan sa kalibotan.⁴¹ *Ako nga* Anak sa Tawo magpadala sa akong mga anghel aron tigomon ug pagawason gikan sa akong gingharian ang tanan nga nagabuhat ug daotan nga nahimong hinungdan sa pagpakasala sa uban.⁴² Ug itambog sila ngadto sa kalayo sa impiyerno. Ug didto maghilak sila ug magkagot ang ilang mga ngipon.⁴³ Ang mga matarong mosidlak sama sa adlaw didto sa gingharian sa ilang Amahan. Kinahanglan sabton gayod ninyo kining inyong nadungog!”

Ang Samingay Mahitungod sa Bahandi nga Gilubong

⁴⁴“Ang paghari sa Dios nahisama usab sa bahandi nga gilubong sa yuta nga nakaplakan sa usa ka tawo. Ang iyang gibuhay, gitabonan niya kini pag-usab, ug unya mipauli siya nga malipayon. Gibaligya niya ang tanan niyang kabtangan ug unya gipalit niya kadto nga yuta.”

Ang Samingay Mahitungod sa Perlas

⁴⁵“Ang paghari sa Dios nahisama usab sa usa ka negosyante nga nangita ug mga maanindot nga perlas.
⁴⁶Sa pagkakita niya sa mahalon kaayo nga perlas, mipauli siya ug gibaligya ang tanan niyang kabtangan ug unya gipalit niya kadto nga perlas.”

Ang Samingay Mahitungod sa Laya

⁴⁷“Ang paghari sa Dios nahisama usab sa laya nga giitsa didto sa dagat, ug nagkalain-lain ang mga isda nga nakuha.⁴⁸ Sa dihang daghan na ang isda sulod sa laya gibira kini ngadto sa daplin. Unya nanglingkod ang mga mangingisda aron mamili. Ang maayo nga mga isda gibutang nila sa mga bukag, apan ang mga daotan gipanglabay nila.⁴⁹ Sama usab niini ang mahitabo sa kataposan sa kalibotan. Moabot dinhi ang mga anghel aron ilain ang mga tawo nga daotan gikan sa mga tawo nga matarong.⁵⁰ Ug ang mga tawo nga daotan itambog ngadto sa kalayo sa impiyerno. Maghilak sila ug magkagot ang ilang mga ngipon.”

⁵¹Unya nangutana si Jesus kanila, “Nasabtan ba ninyo ang tanan ko nga gipanulti?” Mitubag sila, “Oo.”⁵² Midugang pag-ingon si Jesus, “Busa ang matag magtutudlo nga daghan ug natun-an mahitungod sa paghari sa Dios nahisama sa tagbalay nga daghan ug kabtangan sa iyang tipiganan. Kay dili lang ang mga daan ang iyang itudlo kondili hasta usab ang mga bag-o.”

Gisalikway si Jesus Didto sa Nazaret

(Mc. 6:1-6; Lu. 4:16-30)

^{53,54} Human nagtudlo si Jesus niining mga samingay, miadto siya sa iyang lungsod. Nagtudlo siya didto sa sulod sa simbahan sa mga Judio. Natingala ang mga nakadungog sa iyang mga gitudlo. Ug nagpangutan-anay sila, “Asa ba siya nakakuha niana nga kaalam ug gahom sa pagbuhat ug mga milagro?”

⁵⁵Dili ba anak ra man siya sa panday? Dili ba si Maria man ang iyang inahan ug ang mga igsoon niya mao sila si Santiago, Jose, Simon, ug Judas?⁵⁶ Dili ba dinhi man nagapuyo ang tanan niyang mga igsoong babaye? Asa ba siya nakakuha niining tanan?”⁵⁷ Busa dili gayod sila motuo kaniya. Miingon si Jesus kanila, “Ang propeta tinahod bisan asa gawas lang diha sa iyang kaugalingon nga lungsod ug panimalay.”

⁵⁸Busa wala si Jesus magbuhat ug daghan nga mga milagro didto tungod kay dili sila motuo kaniya.

Chapter 14

Ang Pagpatay kang Juan nga Tigbautismo

(Mc. 6:14-29; Lu. 9:7-9)

¹Niadtong panahona si Herodes nga tigdumala sa Galilea nakadungog bahin kang Jesus. ²Busa miingon siya sa iyang mga opisyal, “Siya mao si Juan nga tigbautismo. Nabanhaw siya! Mao kanay hinungdan nga may gahom siya sa pagbuhat ug mga milagro.”

^{3,4}Kaniadto, gipadakop ni Herodes si Juan tungod kay giingnan siya niini, “Supak sa Kasugoan ang imong pagpakigpuyo uban kang Herodias.” Kay si Herodias asawa man ni Felipe nga igsoon ni Herodes. Tungod sa pagdumot ni Herodias kang Juan, gipadakop siya ni Herodes ug gipapriso. ⁵Ipatay unta ni Herodes si Juan, apan nahadlok siya sa mga Judio tungod kay giila nila si Juan nga propeta.

⁶Pag-abot sa adlawng natawhan ni Herodes, misayaw ang dalaga nga anak ni Herodias alang sa mga bisita nga nanambong didto, ug nalipay kaayo si Herodes. ⁷Busa miingon siya, “Sige, pangayo kanakog bisan unsa, ug ipanumpa ko nga ihatag ko gayod kana kanimo.”

⁸Sa sugyot sa iyang inahan miingon ang dalaga, “Ihatag karon kanako ang ulo ni Juan nga tigbautismo nga nakabutang sa bandehado.” ⁹Sa pagkadungog niadto ni Haring Herodes nasubo gayod siya. Apan tungod kay nakapanumpa man siya ug nadunggan mismo sa iyang mga bisita, nagsugo siya nga buhaton ang gipangayo sa dalaga. ¹⁰Gipapunggotan niya ug ulo si Juan didto sa prisohan. ¹¹Ug unya gibutang nila sa bandehado ang ulo ug gidala ngadto sa dalaga, ug gihatag usab niya kini ngadto sa iyang inahan. ¹²Ang lawas ni Juan gikuha sa iyang mga sumusunod ug gilubong nila. Human niadto, nangadto sila kang Jesus ug gisugilon ang nahitabo kang Juan.

Gipakaon ni Jesus ang 5,000 ka mga Tawo

(Mc. 6:30-44; Lu. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³Sa pagkadungog niini ni Jesus, misakay siya sa sakayan ug miadto sa kamingawan. Sa pagkadungog sa mga tawo nga gikan sa nagkalain-lain nga mga lungsod nga si Jesus migikan na, namaktas sila aron apason siya. ¹⁴Sa pagkanaog ni Jesus sa sakayan, nakita niya ang daghan kaayo nga mga tawo. Naluoy kaayo siya kanila, busa giayo niya ang mga masakiton nga ilang gidala didto.

¹⁵Sa pagkahapon na, miduol kaniya ang iyang mga sumusunod. Miingon sila, “Hapit na mosalop ang adlaw, ug ania kita dinhi sa kamingawan. Paadtoa na ang mga tawo ngadto sa mga baryo aron makapalit sila sa ilang pagkaon.” ¹⁶Miingon si Jesus kanila, “Dili na kinahanglan nga paadtoon pa sila. Kamo mismo ang mohatag kanila ug pagkaon.” ¹⁷Mitubag sila, “Aduna kitay lima lang ka buok nga pan ug duha ka isda.” ¹⁸Miingon si Jesus kanila, “Dad-a ninyo dinhi kanako.” ¹⁹Gipalingkod niya ang mga tawo diha sa sagbot. Unya gikuha niya ang lima ka pan ug duha ka isda, ug mihangad siya sa langit ug nagpasalamat sa Dios. Unya gipikas-pikas niya ang mga pan ug gihatag ngadto sa iyang mga sumusunod ug giapod-apod nila kini sa mga tawo. ²⁰Nakakaon silang tanan ug nangabusog. Human makakaon ang tanan, gitigom nila ang mga sobra, ug dose pa ka bukag ang napuno. ²¹Mga 5,000 gayod ka mga lalaki ang nakakaon, wala pay labot niana ang mga babaye ug mga bata.

Milakaw si Jesus Ibabaw sa Tubig

(Mc. 6:45-52; Jn. 6:15-21)

²²Human niadto, gisugo ni Jesus ang iyang mga sumusunod nga mosakay sa sakayan ug mouna didto sa tabok samtang gipapauli niya ang mga tawo. ²³Sa dihang nakagikan na ang mga tawo mitungas siya nga nag-inusara didto sa bukid aron mag-ampo. Nagabin-an siya didto. ²⁴Niadtong tungora ang sakayan nga gisakyan sa iyang mga sumusunod didto na sa tunga sa lawod ug gikuso-kuso sa mga balod, tungod kay pasugat man sila sa hangin. ²⁵Kaadlawon na sa dihang miadto si Jesus kanila nga nagalakaw ibabaw sa tubig. ²⁶Pagkakita sa iyang mga sumusunod nga may nagalakaw sa ibabaw sa tubig nangahadlok sila, ug

nanginggit, “Kalag!”²⁷ Dihadiha miingon si Jesus kanila, “Ayaw kamo kahadlok, ako kini! Magpakaisog kamo!”²⁸ Unya miingon si Pedro, “Ginoo, kon ikaw kana, paanhaa ako diha kanimo nga maglakaw usab ibabaw sa tubig.”²⁹ Miingon si Jesus kaniya, “Sige, dali!” Busa nanaog si Pedro sa sakayan ug milakaw ibabaw sa tubig paingon kang Jesus.³⁰ Apan sa dihang namatikdan ni Pedro nga kusog ang hangin, nahadlok siya ug inanay siya nga naunlod. Busa misinggit siya, “Ginoo, luwasa ako!”³¹ Dihadiha gigunitan siya ni Jesus ug giingnan, “Kulang ang imong pagtuo! Ngano bang nagduhaduha ka man?”³² Sa pagsakay nilang duha sa sakayan mihunong dayon ang hangin.³³ Gisimba siya sa iyang mga sumusunod didto sa sakayan nga nag-ingon, “Tinuod gayod nga ikaw ang Anak sa Dios.”

Gipang-ayo ni Jesus ang mga Masakiton sa Genesaret
(Mc. 6:53-56)

³⁴ Sa pag-abot nila didto sa tabok, midunggo sila sa Genesaret.³⁵ Nailhan si Jesus sa mga tawo didto ug gipahibalo nila sa kasikbit nga mga dapit nga anaa si Jesus. Busa gipangdala sa mga tawo ang tanan nga mga masakiton ngadto kaniya.³⁶ Gihangyo nila si Jesus nga tugotan niya ang mga masakiton nga mohikap kaniya bisan sa sidsid lang sa iyang bisti. Ug ang tanan nga nakahikap nangaayo.

Chapter 15

Ang Tulumanon sa mga Katigulangan
(Mc. 7:1-13)

¹ Human niadto, may mga Pariseo ug mga magtutudlo sa Kasugoan gikan sa Jerusalem nga miduol kang Jesus ug nangutana.² “Ngano man nga ang imong mga sumusunod wala nagatuman sa mga tulumanon sa atong katigulangan? Wala sila manghugas sa ilang mga kamot una sila mangaon.”³ Gitubag sila ni Jesus, “Kamo usab, nganong ginalapas ninyo ang sugo sa Dios tungod sa inyong pagsunod nianang inyong mga tulumanon?”⁴ Kay nag-ingon ang Dios, ‘Tahora ang imong amahan ug inahan,’ ug ‘Ang mosultig daotan batok sa iyang amahan o inahan angayng patyon.’⁵ Apan kamo nagatudlo nga kon ang tawo may ikatabang unta sa iyang mga ginikanan, ug moingon kanila, ‘kini alang sa Dios,’ dili na siya angayng motabang kanila.⁶ Gihimo ninyo nga walay kapuslanan ang pulong sa Dios tungod sa inyong mga tulumanon.⁷ Mga tigpakaaron-ingnon! Tinuod gayod ang giingon sa Dios mahitungod kaninyo pinaagi kang Isaias,

⁸ ‘Kining mga tawhana nagatahod kanako sa baba lang,
apan ang ilang kasingkasing halayo kanako.

⁹ Walay kapuslanan ang ilang pagsimba kanako,
kay ang ilang gitudlo nga mga pagtulon-an mga hinimo lang sa mga tawo.’ ”

Ang Makahugaw sa Tawo
(Mc. 7:14-23)

¹⁰ Gitawag ni Jesus ang mga tawo ug giingnan niya sila, “Pamati kamo ug sabta ninyo ang akong isulti.
¹¹ Ang mga pagkaon nga isulod sa baba sa tawo dili maoy makapahugaw kaniya, kondili ang mga pulong nga mogawas sa iyang baba.”

¹² Unya miduol kaniya ang iyang mga sumusunod ug miingon, “Nahibaloan mo ba nga nahiubos ang mga Pariseo niadtong imong gisulti?”¹³ Mitubag si Jesus, “Ang matag tanom nga wala itanom sa akong Amahan nga langitnon pagaibton.¹⁴ Pasagdi lang ninyo sila. Mga giya sila nga buta. Ug kon ang buta mogiya sa laing buta, silang duha mahulog sa bangag.”¹⁵ Unya miingon si Pedro kang Jesus, “Sultihi kami sa kahulogan niadto nga sambingay.”¹⁶ Miingon si Jesus kanila, “Wala pa ba usab kamo makasabot?”

¹⁷ Wala ba kamo mahibalo nga ang bisan unsa nga mosulod sa baba molahos sa tiyan ug unya mogawas ra gikan sa lawas? ¹⁸ Apan ang mogawas sa baba gikan sa kasingkasing, ug mao kana ang makapahugaw sa tawo. ¹⁹ Kay gikan sa kasingkasing sa tawo ang daotan nga mga panghunahuna, nga mao ang motukmod kaniya sa pagpatay, pagpanapaw, pagpakighilawas gawas sa kaminyoon, pagpangawat, pagsaksi ug bakak, ug pagsulti ug daotan batok sa iyang isigkatawo. ²⁰ Mao kini ang makapahugaw sa tawo. Apan ang magkaon nga walay panghugas sa kamot dili makapahugaw sa tawo.”

Ang Pagtuo sa Usa ka Babaye nga Taga-Canaan
(Mc. 7:24-30)

²¹ Mibiya si Jesus niadto nga dapit ug miadto sa mga dapit nga duol sa mga siyudad sa Tiro ug Sidon. ²² May usa ka babaye nga taga-Canaan nga nagpuyo niadtong dapita. Miduol siya kang Jesus nga nagpakiluoy. Miingon siya, “Ginoo, kaliwat ni David,^a kaloy-i intawon ako! Ang akong anak nga babaye gigamhan sa daotan nga espiritu ug nag-antos gayod siya.” ²³ Apan wala motubag si Jesus. Ang iyang mga sumusunod miduol kaniya ug mihangyo nga nag-ingon, “Papahawaa kanang babaye, kay nagasunod-sunod siya kanato ug saba kaayo.” ²⁴ Unya miingon si Jesus, “Gipadala ako dinhi aron sa pagtabang sa mga Israelinhon nga sama sa mga karnero nga nangawala.” ²⁵ Apan mipaduol pa gayod ang babaye kang Jesus ug miluhod sa iyang atubangan nga nag-ingon, “Ginoo, tabangi intawon ako!” ²⁶ Miingon si Jesus kaniya *pinaagi sa panultihon*, “Dili maayo nga kuhaon ang pagkaon gikan sa mga anak ug ilabay ngadto sa mga iro.”^b ²⁷ Ug miingon ang babaye, “Husto kana Ginoo, apan bisan pa ang mga iro mokaon sa mga pagkaon nga natagak gikan sa lamisa sa ilang agalon.” ²⁸ Unya miingon si Jesus kaniya, “Kadako sa imong pagtuo! Busa madawat mo ang imong gipangayo kanako.” Ug niadto gayong orasa naayo ang iyang anak.

Daghan ang Gipang-ayo ni Jesus

²⁹ Mibiya si Jesus didto ug miadto sa daplin sa Linaw sa Galilea. Ug unya mitungas siya sa bukid ug milingkod didto. ³⁰ Daghang mga tawo ang miduol kaniya. Gidala nila ang mga bakol, ang mga singkaw, ang mga buta, ang mga amang ug daghan pa nga mga masakiton. Gipahimutang sila sa tiilan ni Jesus ug giayo niya silang tanan. ³¹ Natingala gayod ang mga tawo kay nakita nila nga ang mga amang makasulti na, maayo na ang kamot sa mga singkaw, ang mga bakol makalakaw na ug ang mga buta makakita na. Ug gidayeg nila ang Dios sa Israel.

Gipakaon ni Jesus ang 4,000 ka mga Tawo
(Mc. 8:1-10)

³² Gitawag ni Jesus ang iyang mga sumusunod ug miingon siya kanila, “Naluoy gayod ako niining mga tawhana. Tulo na ka adlaw silang nag-uban-uban kanako ug wala na silay pagkaon. Dili ko gusto nga mopauli sila nga dili makakaon kay basin ug makuyapan sila sa dalan.” ³³ Miingon ang iyang mga sumusunod kaniya, “Asa ba kita makakuha ug pagkaon dinhi sa kamingawan alang niining daghan nga mga tawo?” ³⁴ Nangutana si Jesus kanila, “Pila ka buok ang inyong pan diha?” Mitubag sila, “Pito ka pan ug pipila lang ka isda nga gagmay.” ³⁵ Unya gipalingkod ni Jesus ang mga tawo. ³⁶ Gikuha niya ang pito ka pan ug ang mga isda ug nagpasalamat sa Dios. Ug unya, gipikas-pikas niya kini ug gihatag sa iyang mga sumusunod. Ug sila mao ang nang-apod-apod niini ngadto sa mga tawo. ³⁷ Nakakaon silang tanan ug nangabusog. Ug unya, gitigom nila ang pan nga nasobra, ug napuno pa ang pito ka buok. ³⁸ Mga 4,000 ka mga lalaki ang nangaon wala pay labot niana ang mga babaye ug mga bata.

³⁹ Human niadto gipapauli ni Jesus ang mga tawo. Unya misakay siya sa sakayan ug mitabok sa dapit sa Magadan.

^a 22 kaliwat ni David: *ang buot ipasabot, ginaila niya nga manununod si Jesus sa gingharian ni David.*

^b 26 *Ang buot ipasabot ni Jesus, nga tabangan niya una ang mga Judio ug dili lang una ang mga dili Judio.*

Chapter 16

Nangayo ug Milagro ang mga Pariseo ug mga Saduseo

(Mc. 8:11-13; Lu. 12:54-56)

¹ May mga Pariseo ug mga Saduseo nga miduol kang Jesus aron sa pagsulay kaniya. Miingon sila, “Kon gipadala ka sa Dios, pagbuhat ug milagro gikan sa Dios.” ² Miingon si Jesus kanila, “Kon pula ang langit sa pagsalop sa adlaw, moingon kamo ‘Maayo ang panahon ugma.’ ³ Ug kon modag-om na ang langit nga sayo pa sa buntag, moingon kamo ‘Moulán karong adlaw.’ Kon motan-aw kamo sa langit mahibaloan ninyo kon moinit o moulán, apan karon nga mga panahon dili kamo makasabot sa mga timailhan nga nagakahitabo. ⁴ Kamo nga mga tawo niini nga panahon, labihan kamo kadaotan ug dili matitud-anon sa Dios. Nangayo kamo ug milagro, apan walay milagro nga ipakita kaninyo gawas sa milagro nga nahitabo kang Jonas.” Ug unya mibiya siya.

Ang Pahimangno ni Jesus Mahitungod sa mga Pariseo ug mga Saduseo

(Mc. 8:14-21)

⁵ Mitabok si Jesus ug ang iyang mga sumusunod sa linaw, apan ang iyang mga sumusunod nalimot pagdala ug pagkaon. ⁶ Miingon si Jesus kanila, “Pagbantay gayod kamo sa patubo sa pan sa mga Pariseo ug mga Saduseo.” ⁷ Sa pagkadungog niadto sa iyang mga sumusunod miingon sila, “Tingali gisulti niya kini tungod kay wala kita makadala ug pan.” ⁸ Apan nahibaloan ni Jesus kon unsa ang ilang gilalisan. Busa miingon siya kanila, “Nganong naglalis man kamo? Ngano ba diay kon wala kamoy pan? Wala ba kamoy pagsalig kanako? ⁹ Wala ba ninyo masabti nga dili kita angayng mabalaka bahin sa pan? Wala ba ninyo mahinumdomi ang lima ka buok pan nga akong gipikas-pikas aron makakaon ang 5,000 ka mga tawo? Nalimtan na ba ninyo kon pila ka bukag ang inyong napuno sa mga nahibilin nga pan? ¹⁰ Wala ba ninyo mahinumdomi nga sa pito ka buok nga pan gipakaon ko ang 4,000 ka mga tawo, ug may pila pa ka bukag nga nahibilin? ¹¹ Wala ba kamo makasabot nga dili pan ang akong buot ipasabot sa akong pag-ingon, ‘Pagbantay kamo sa patubo sa pan sa mga Pariseo ug mga Saduseo?’” ¹² Busa nasabtan nila nga dili diay ang patubo sa pan ang ilang angay bantayan kondili ang pagtulon-an sa mga Pariseo ug mga Saduseo.

Kinsa si Jesus Sumala kang Pedro

(Mc. 8:27-30; Lu. 9:18-21)

¹³ Unya, sa dihang didto na sila si Jesus sa dapit sa Cesarea Filipos nangutana siya sa iyang mga sumusunod, “Sumala sa mga tawo, kinsa ba ako nga Anak sa Tawo?” ¹⁴ Mitubag sila, “May mga nag-ingon nga ikaw si Juan nga tigbautismo. Ang uban nag-ingon nga ikaw si Elias. Ang uban usab nag-ingon nga ikaw si Jeremias, ug kon dili man, usa ka sa mga propeta.” ¹⁵ Miingon si Jesus kanila, “Apan alang kaninyo, kinsa ba ako?” ¹⁶ Mitubag si Pedro, “Ikaw ang Cristo,^a ang Anak sa Dios nga buhi!”

¹⁷ Miingon si Jesus kaniya, “Simon nga anak ni Jonas, bulahan ka, tungod kay ang nagsulti kanimo niini dili tawo kondili ang akong Amahan sa langit. ¹⁸ Ug tungod niini gitawag ko ikaw nga Pedro, *nga ang buot ipasabot ‘bato’*. Ug dinhi niining bato tukoron ko ang akong iglesya ug bisan ang gahom sa kamatayon dili makabuntog niini. ¹⁹ Kanimo ihatag ko ang gahom sa gingharian sa Dios. Ang bisan unsa nga dili mo itugot dinhi sa kalibotan mao man ang wala itugot sa Dios, ug ang bisan unsa nga itugot mo mao man ang gitugotan sa Dios.”^b ²⁰ Unya gipahimangnoan ni Jesus ang iyang mga sumusunod nga dili gayod sila mosulti kang bisan kinsa nga siya mao ang Cristo.

^a 16 Cristo: *buot ipasabot*, ang gisaad sa Dios nga maghari.

^b 19 wala itugot sa Dios...gitugotan sa Dios: sa Griego “*future periphrastic perfect*” (kon sa English “shall not have been permitted... shall have been permitted.”)

Naghisgot si Jesus nga Siya Mag-antos ug Patyon
(Mc. 8:31-9:1; Lu. 9:22-27)

²¹ Sukad niadto giklaro na ni Jesus ngadto sa iyang mga sumusunod kon unsa ang mahitabo kaniya. Miingon siya, “Kinahanglan gayod nga moadto ako sa Jerusalem. Didto mag-antos gayod ako sa pagabuhaton kanako sa mga pangulo sa mga Judio, sa kadagkoan sa mga pari, ug sa mga magtutudlo sa Kasugoan. Ipatatay nila ako, apan sa ikatulo ka adlaw mabanhaw ako.” ²² Sa pagsulti niya niini gidala siya ni Pedro sa unahan ug gibadlong tungod sa iyang gisulti, “Simbako! Dili itugot sa Dios nga mahitabo kana kanimo, Ginoo.” ²³ Miliso si Jesus ug miingon kaniya, “Palayo kanako Satanas! Gibabagan mo ako nga magbuhat sa kabubut-on sa Dios tungod kay ang imong hunahuna dili iya sa Dios kondili iya sa tawo!”

²⁴ Unya miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Kon may tawo nga buot mosunod kanako, dili niya palabihon ang iyang kaugalingon, kondili mosunod siya kanako bisan pa kon kamatayon ang iyang dangatan.” ²⁵ Tungod kay si bisan kinsa nga magtinguha sa pagluwas sa iyang kinabuhi mawad-an hinuon niini. Apan si bisan kinsa nga mohalad sa iyang kinabuhi tungod kanako makaangkon sa kinabuhi nga walay kataposan. ²⁶ Unsa man ang makuha sa tawo kon maangkon niya ang tanan nga butang dinhi sa kalibotan, apan mawala ang iyang kinabuhi? Wala gayod? Kay wala gayod siyay ikahatag aron mabawi niya ang iyang kinabuhi. ²⁷ Kay ako nga Anak sa Tawo mobalik dinhi sa kalibotan nga magdan-ag sa gahom sa akong Amahan, ug kauban ko ang iyang mga anghel. Unya hatagan ko ug ganti ang tanang tawo sumala sa ilang mga binuhatan. ²⁸ Sa pagkatinuod, may mga tawo dinhi nga dili pa mamatay hangtod nga makita nila ako nga Anak sa Tawo nga mobalik dinhi ingon nga Hari.”

Chapter 17

Ang Pagkausab Sa Panagway ni Jesus
(Mc. 9:2-13; Lu. 9:28-36)

¹ Paglabay sa unom ka adlaw gidala ni Jesus si Pedro ug ang managsoon nga si Santiago ug si Juan sa taas nga bukid ug sila lang ang atua didto. ² Samtang nagtan-aw sila kang Jesus, nausab ang iyang panagway. Ang iyang nawong misidlak sama sa adlaw, ug ang iyang bisti miputi ug midan-ag. ³ Sa kalit nakita nila si Moises ug si Elias nga nakigsulti kaniya. ⁴ Unya miingon si Pedro kang Jesus, “Ginoo, maayo nga ania kami^a dinhi. Kon buot mo, maghimo ako dinhi ug tulo ka payag, ang usa alang kanimo, ang usa alang kang Moises, ug ang usa alang kang Elias.” ⁵ Sa wala pa siya makahuman ug sulti natabonan sila sa masulaw nga panganod ug unya nadunggan nila ang tingog gikan didto nga nag-ingon, “Mao kini ang akong hinigugma nga Anak. Nalipay gayod ako kaniya. Paminawa ninyo siya!” ⁶ Sa pagkadungog niadto sa mga sumusunod, nangluhod sila sa tumang kahadlok. ⁷ Giduolan sila ni Jesus ug gihikap. Miingon siya, “Tindog! Ayaw kamo kahadlok!” ⁸ Sa paghangad nila wala silay laing nakita gawas kang Jesus.

⁹ Samtang nanglugsong sila gikan sa bukid, gimandoan sila ni Jesus, “Ayaw isugilon kang bisan kinsa ang mahitungod sa inyong nakita samtang ako nga Anak sa Tawo dili pa mabanhaw.” ¹⁰ Nangutana kaniya ang iyang mga sumusunod, “Nganong nag-ingon man ang mga magtutudlo sa Kasugoan nga kinahanglan moabot una si Elias sa dili pa ang Cristo?” ¹¹ Mitubag si Jesus kanila, “Husto kana, kinahanglan nga moabot una si Elias aron andamon niya ang tanan. ¹² Apan sultihan ko kamo, si Elias miabot na. Apan wala lang moila kaniya ang mga tawo ug gibuhat hinuon nila ang ilang gustong buhaton kaniya. Ug mao usab kini ang ilang buhaton kanako nga Anak sa Tawo. Paantuson usab nila ako.” ¹³ Unya nasabtan sa iyang mga sumusunod nga si Juan nga tigbautismo mao ang iyang gihisgotan.

---

^a 4 kami: o kita.

Giayo ni Jesus ang Bata nga Gigamhan sa Daotan nga Espiritu
(Mc. 9:14-29; Lu. 9:37-43)

¹⁴ Sa pag-abot nila didto sa daghan nga mga tawo may usa ka lalaki nga miduol kang Jesus ug miluhod nga nag-ingon, ¹⁵“Ginoo, kaloy-i intawon ang akong anak nga lalaki. Patulon siya ug labihan gayod ang iyang pag-antos. Kanunay siyang matumba sa kalayo o kaha mahulog sa tubig. ¹⁶ Gidala ko na siya sa imong mga sumusunod, apan dili sila makaayo kaniya.” ¹⁷ Unya miingon si Jesus, “Kamo nga mga tawo niining panahona, wala gayoy pagtuo, ug sayop ang inyong panghunahuna ug binuhatan. Hangtod kanus-a pa ba ang akong pagpailob kaninyo? Dad-a ninyo dinhi kanako ang bata!” ¹⁸ Unya gibadlong ni Jesus ang daotang espiritu nga anaa sa bata ug dihadiha migawas kini. Niadto gayong orasa naayo ang bata.

¹⁹ Sa dihang sila na lang miduol kang Jesus ang iyang mga sumusunod ug nangutana, “Ngano bang dili man namo mahinginlan ang daotang espiritu gikan sa bata?” ²⁰ Mitubag si Jesus kanila, “Tungod kay kulang ang inyong pagtuo. Sa pagkatinuod, kon may pagtuo lang kamo nga bisan sama lang sa gidak-on sa liso sa mustasa, makamando kamo niining bukid, ‘Balhin didto!’ Ug ang bukid mobalhin. Wala gayoy butang nga dili ninyo mahimo.” ²¹ [Apan kini nga klase sa daotang espiritu dili ninyo mahinginlan kon dili kamo mag-ampo ug magpuasa.]

Gihisgotan Pag-usab ni Jesus ang Mahitungod sa Iyang Kamatayon
(Mc. 9:30-32; Lu. 9:43b-45)

²² Samtang nagtigom sila sa iyang mga sumusunod didto sa Galilea, miingon si Jesus kanila, “Ako nga Anak sa Tawo kinahanglan na^a nga itugyan ngadto sa mga tawo ²³ nga mopatay kanako. Apan sa ikatulo ka adlaw mabanhaw ako.” Naguol gayod ang iyang mga sumusunod *tungod niini*.

Ang Pagbayad ug Buhis Alang sa Templo

²⁴ Sa pag-abot nilang Jesus didto sa Capernaum, giduolan si Pedro sa mga maniningil ug buhis sa templo ug gipangutana, “Nagabayad ba ang inyong magtutudlo ug buhis alang sa templo?” ²⁵ Mitubag si Pedro kaniya, “Oo, nagabayad siya.”

Pagsulod ni Pedro sa balay gipangutana dayon siya ni Jesus, “Simon, alang kanimo, kinsa man ang gipabayad sa mga hari dinhi sa kalibotan ug buhis, ang ila bang mga anak o ang uban?” ²⁶ Mitubag si Pedro, “Siyempre ang uban.” Unya miingon si Jesus, “Kon mao kana, nagkahulogan kini nga ang mga anak dili kinahanglan nga mobayad.” ²⁷ Apan kon dili kita mobayad, basig mahiubos sila kanato. Busa adto sa dagat ug pamingwit. Abrihi ang baba sa unang isda nga imong makuha ug makita mo didto ang kuwarta nga angay natong ibayad alang sa buhis natong duha. Kuhaa ang kuwarta ug unya ibayad sa mga naningil ug buhis alang sa templo.”

Chapter 18

Kinsa gayod ang Labaw sa Tanan?
(Mc. 9:33-37; Lu. 9:46-48)

¹ Niadtong higayona miduol kang Jesus ang iyang mga sumusunod ug nangutana, “Kinsa man gayod ang labaw sa tanan nga nasakop sa paghari sa Dios?” ² Gitawag ni Jesus ang usa ka bata ug gipaatabang niya kanila. ³ Unya miingon siya, “Sa pagkatinuod, kon dili kamo magbag-o ug mahisama sa mga gagmayng bata, dili gayod kamo masakop sa paghari sa Dios. ⁴ Kay ang tawo nga nagapaubos sama niini nga bata, mao ang labaw sa tanan nga sakop sa paghari sa Dios.

^a 22 kinahanglan na: o hapit na.

^b 26 ang buot ipasabot ni Jesus, tungod kay sila mga anak sa Dios, dili na kinahanglan nga magbayad sila ug buhis alang sa templo sa Dios.

⁵“Ug si bisan kinsa nga tungod sa iyang pagsunod kanako modawat sa bata nga sama niini, nagadawat usab kanako. ⁶Apan si bisan kinsa nga mahimong hinungdan sa pagbiya niining gagmayng kabataan sa ilang pagtuo kanako, maayo pa kaniya nga higtan ang iyang liog sa galingan nga bato ug ihulog siya ngadto sa lawod.”

Ang mga Pagtintal
(Mc. 9:42-48; Lu. 17:1,2)

⁷“Alaot ang mga tawo dinhi sa kalibotan kay ang pagtintal kanunayng moabot kanila. Hinuon kini mahitabo gayod. Apan alaot gayod ang tawo nga maoy manintal sa iyang isigkatawo.

⁸“Kon ang imong kamot o tiil mahimong hinungdan sa imong pagbiya kanako, putla kana ug isalibay! Mas maayo pa nga usa ra ang imong kamot o tiil apan may kinabuhi ka nga walay kataposan kay sa kompleto ang imong kamot ug tiil apan itambog ka man lang ngadto sa kalayo nga nagadilaab sa walay kataposan. ⁹Ug kon ang imong mata mahimong hinungdan sa imong pagbiya kanako, lugita kana ug isalibay! Mas maayo pa nga usa ra ang imong mata apan may kinabuhi ka nga walay kataposan kay sa kompleto ang imong mata apan itambog ka man lang ngadto sa kalayo sa impiyerno.”

Ang Samingay Mahitungod sa Karnero nga Nawala
(Lu. 15:3-7)

¹⁰“Pagbantay nga dili gayod ninyo tamayon bisan ang usa niining mga bata. Kay ang tinuod, ang mga anghel sa Dios nga nagabantay kanila anaa kanunay sa atubangan sa akong Amahan sa langit. ¹¹[Kay ako nga Anak sa Tawo mianhi *dinhi sa kalibotan* sa pagluwas sa mga tawo nga nangawala *tungod sa ilang mga sala*.]

¹²Kon ang usa ka tawo may 100 ka mga karnero ug mawala ang usa niini, unsa man ang iyang buhaton? Sigurado gayod nga biyaan niya ang 99 nga nanabsab didto sa bungtod ug pangitaon niya ang karnero nga nawala. ¹³Ug kon iya kining makita malipay gayod siya. Ang tinuod, mas dako ang iyang kalipay sa usa nga nawala nga iya rang nakit-an kay sa 99 nga wala mawala. ¹⁴Mao usab kana ang bation sa inyong Amahan nga langitnon. Dili gayod niya buot nga mawala ang bisan usa lang ka gamay nga bata.”

Kon Nakasala Kanimo ang Imong Isigkatumutuo

¹⁵“Kon ang imong isigkatumutuo nakasala kanimo, adtoa siya ug sultih sa iyang gibuhat nga sala. Apan kini buhaton mo nga kamo-kamo lang. Kon mamati siya kanimo, magkasinabtanay kamo pag-usab, ug mapabalik mo siya sa Dios. ¹⁶Apan kon dili siya mamati kanimo, pagdala ug usa o duha ka tumutuo aron matuman mo ang nahisulat sa Kasulatan nga ‘ang inyong panagsulti mapamatud-an sa duha o tulo ka saksi.’ ¹⁷Apan kon dili pa gayod siya mamati kanila, isulti kini sa iglesya. Ug kon dili pa gayod siya mamati kanila, ayaw na ninyo siya pagtagda. Isipa na lang ninyo nga sama siya sa mga tawo nga wala motuo sa Dios o sama sa mga maniningil ug buhis.”^a

Ang Gidili ug ang Gitugot

¹⁸“Sa pagkatinuod, ang bisan unsa nga dili ninyo itugot dinhi sa kalibotan mao man ang wala itugot sa Dios, ug ang bisan unsa nga itugot ninyo mao man ang gitugot sa Dios.

¹⁹“Ug buot ko nga mahibaloan ninyo nga kon ang duha kaninyo dinhi sa kalibotan magkauyon bahin sa bisan unsa nga inyong pangayoon pinaagi sa pag-ampo, buhaton kana alang kaninyo sa akong Amahan sa langit. ²⁰Kay kon may duha o tulo nga nagatigom tungod kanako, ako uban kanila.”

---

^a ¹⁷ maniningil ug buhis: *ginaila sa mga Judio nga mga daotan gayod nga mga tawo.*

Ang Sambingay Mahitungod sa Sulugoon nga Dili Mopasaylo

²¹ Miduol si Pedro kang Jesus ug nangutana, “Ginoo, kon ang akong igsoon^a kanunay lang makasala kanako, kapila ko ba gayod siya pasayloa? Makapito ba?”

²² Mitubag si Jesus kaniya, “Dili lang kapito, kondili ka-77.^b ²³ Kay ang paghari sa Dios sama sa usa ka hari nga naghusay sa mga utang sa iyang mga sulugoon. ²⁴ Samtang naghusay siya sa ilang mga utang, gidala kaniya ang sulugoon nga nakautang ug minilyon. ²⁵ Tungod kay dili siya makabayad nagsugo ang hari nga ibaligya siya isip ulipon lakip ang iyang asawa ug ang iyang mga anak. Ug ibaligya usab ang tanan niyang kabtangan aron mabayaran niya ang iyang utang. ²⁶ Ang sulugoon miluhod atubangan sa hari ug nagpakiluoy nga miingon, ‘Pasensyaha lang una ako kay bayaran ko gayod ikaw sa tanan!’ ²⁷ Naluoy ang hari kaniya, busa gipasaylo siya ug wala na pabayara sa iyang utang, ug gipapauli siya.”

²⁸ “Sa pag-uli niadtong sulugoon natagboan niya ang iyang isigkasulugoon nga nakautang kaniya ug gamay ra kaayo. Gilabni niya kini, gituok ug giingnan, ‘Bayari ako sa imong utang!’ ²⁹ Miluhod ang iyang kauban nga sulugoon ug nagpakiluoy kaniya, ‘Pasensyaha lang una ako kay bayaran ko gayod ikaw!’ ³⁰ Apan wala gayod siya mosugot. Gipapriso hinuon niya kadto nga sulugoon hangtod nga kini makabayad. ³¹ Pagkakita niadtong uban nga mga sulugoon nasubo kaayo sila, busa miadto sila sa ilang hari ug gisulti ang nahitabo. ³² Gipatawag sa hari ang sulugoon ug giingnan, ‘Labihan ka kadaotan nga sulugoon. Gipasaylo ko ikaw sa imong utang kanako tungod kay nagpakiluoy ka. ³³ Ngano bang wala mo kaloy-i ang imong isigkasulugoon ingon nga ako naluoy kanimo?’ ³⁴ Nasuko gayod ang hari kaniya. Gipapriso niya kini aron nga masilotan hangtod mabayaran ang tanan niyang utang.” ³⁵ Unya miingon si Jesus kanila, “Mao usab kini ang buhaton kaninyo sa akong Amahan nga langitnon kon dili kamo makapasaylo sa inyong isigkatawo sa kinasingkasing gayod.”

Chapter 19*Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Panagbulag sa Magtiayon
(Mc. 10:1-12)*

¹ Human sa pagpanudlo ni Jesus niadtong mga pagtulon-an, mibiya siya sa Galilea ug miadto sa mga dapit nga sakop sa Judea tabok sa Suba sa Jordan. ² Daghan ang mga tawo nga misunod kaniya, ug gipang-ayo niya sila sa ilang mga sakit.

³ Unya, may mga Pariseo nga miadto usab kaniya. Nangita sila ug paagi aron ikasumbong nila siya. Gipangutana nila si Jesus, “Gitugot ba sa Kasugoan nga bulagan sa lalaki ang iyang asawa sa bisan unsa nga hinungdan?” ⁴ Mitubag si Jesus, “Wala ba kamo makabasa sa Kasulatan nga sa paghimo sa Dios sa tawo gibuhay niya sila nga lalaki ug babaye? ⁵ Unya miingon siya, ‘Mao kana ang hinungdan nga biyaan sa lalaki ang iyang amahan ug inahan ug moipon sa iyang asawa, ug silang duha mahimong usa.’ ⁶ Dili na sila duha kondili usa na lang. Busa dili angyang bulagan sa tawo ang gihiusa sa Dios.” ⁷ Miingon pag-usab ang mga Pariseo kaniya, “Nganong miingon si Moises nga mahimong bulagan sa lalaki ang iyang asawa, human niya kini hatagi ug kasulatan nga magpamatuod nga sila nagbulag na.” ⁸ Miingon si Jesus kanila, “Gitugotan kamo ni Moises nga bulagan ninyo ang inyong asawa tungod kay gahi kamog ulo. Apan dili kana mao ang plano sa Dios sukad pa sa sinugdan. ⁹ Mao kana ang hinungdan nga moingon ako kaninyo nga kon ang lalaki makigbulag sa iyang asawa nga wala manapaw, ug unya magminyo siya ug laing babaye, nakapanapaw siya. [Ug ang makigminyo sa babaye nga gibulagan nanapaw usab.]”

^a 21 igsoon: *tingali ang buot ipasabot, isigkatumutuo.*

^b 22 ka-77: *o 70 x 7.*

¹⁰ Unya miingon ang mga sumusunod ni Jesus, “Kon mao kana ang kaminyoon, maayo pa diay nga dili na lang magminyo.” ¹¹ Mitubag si Jesus, “Kini nga pagtulon-an dili madawat sa tanan gawas sa mga tawo nga gihatagan niini sa Dios. ¹² Daghan ang hinungdan kon nganong may mga lalaki nga dili maminyo: ang uban natawo gayod nga dili maminyo; ang uban dili maminyo tungod kay gikapon sila; ug ang uban dili magminyo tungod kay ilang gipalabi ang pagpanglimbasog alang sa gingharian sa Dios. Busa, ang makadawat nga siya dili magminyo, dili na lang gayod magminyo.”

Gipanalanginan ni Jesus ang Gagmay nga Mga Bata

(Mc. 10:13-16; Lu. 18:15-17)

¹³ Unya, may mga tawo nga nagdala ug gagmay nga mga bata ngadto kang Jesus aron ipandong niya ang iyang kamot kanila ug iampo. Apan gibadlong sila sa mga sumusunod ni Jesus. ¹⁴ Miingon si Jesus kanila, “Pasagdi lang ninyo ang mga bata nga moduol kanako. Ayaw ninyo sila pugngi, kay ang mga sama kanila nasakop sa paghari sa Dios.” ¹⁵ Unya gipandongan ni Jesus sa iyang kamot ang mga bata ug gipanalanginan. Pagkahuman niadto milakaw siya.

Ang Tawo nga Adunahan

(Mc. 10:17-31; Lu. 18:18-30)

¹⁶ May usa ka tawo nga miduol kang Jesus ug nangutana, “Magtutudlo, unsa ba ang maayo kong buhaton aron maangkon ko ang kinabuhi nga walay kataposan?” ¹⁷ Mitubag si Jesus kaniya, “Nganong nangutana ka kanako kon unsa ang maayo? Usa lang ang maayo, ug walay lain kondili ang Dios. Kon gusto mo nga makaangkon ug kinabuhi nga walay kataposan tumanon mo ang mga sugo.” ¹⁸ Nangutana siya pag-usab, “Unsa nga mga sugo?” Miingon si Jesus kaniya, “Ayaw pagpatay, ayaw pagpanapaw, ayaw pagpangawat, ayaw pagsaksi ug bakak,” ¹⁹ tauron mo ang imong amahan ug inahan, ug higugmaon mo ang imong isigkatawo sama sa imong paghigugma sa imong kaugalingon.” ²⁰ Mitubag ang batan-on, “Kining tanan natuman ko na. Unsa pa ba ang angay kong buhaton?” ²¹ Mitubag si Jesus, “Kon gusto mo nga mahingpit sa atubangan sa Dios, lakaw ug ibaligya ang imong mga kabtangan, ug ang halin ipanghatag mo sa mga kabos. Sa maong paagi mahimo kang adunahan didto sa langit. Pagkahuman, balik ug sunod kanako.” ²² Sa dihang nadungog kini sa batan-on mibiya siya nga masulub-on kay daghan man ang iyang kabtangan.

²³ Busa miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Sa pagkatinuod, lisod alang sa usa ka adunahan nga magpasakop sa paghari sa Dios.” ²⁴ Sayon pa ang paglusot sa *usa ka mananap nga kamelyo* sa bangag sa dagom kay sa pagpasakop sa adunahan sa paghari sa Dios.” ²⁵ Pagkadungog niadto sa iyang mga sumusunod, natingala kaayo sila. Busa nangutana sila, “Kon mao kana, kinsa na man lang ang maluwas?” ²⁶ Gitan-aw sila ni Jesus ug giingnan, “Dili gayod kini mahimo sa tawo, apan mahimo sa Dios ang tanan.”

²⁷ Unya miingon si Pedro kaniya, “Amo bayang gibiyaan ang tanan ug misunod kami kanimo. Unya, unsa man ang among mapaabot nga balos?” ²⁸ Miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo, moabot ang adlaw nga bag-ohon sa Dios kining kalibotan, ug ako nga Anak sa Tawo magalingkod sa akong trono aron maghari. Niana nga adlaw, kamo nga nagsunod kanako maglingkod sa 12 ka trono aron hukman ninyo ang 12 ka tribo sa Israel.” ²⁹ Ug si bisan kinsa nga mibiya sa iyang balay, mga igsoon, amahan, inahan, mga anak, o yuta tungod ug alang kanako makadawat sa daghan gayod nga balos, ug makapanunod sa kinabuhi nga walay kataposan. ³⁰ Daghan ang dungganon karon nga sa kaulahian mahimong labing ubos, ug daghan ang labing ubos karon nga sa kaulahian mahimong dungganon.”

Chapter 20

Ang mga Trabahante sa Tamnanan sa Ubas

¹ Miingon si Jesus kanila, “Ang paghari sa Dios nahisama sa tawo nga may tamnanan sa ubas. Sayo pa kaayo, milakaw ug nangita na siya ug mga tawo nga motrabaho sa iyang tamnanan. ² Nagkauyon siya ug ang mga tawo nga una niyang natagboan, nga iya silang suholan sumala sa naandan nga suhol matag adlaw. Unya gipadala niya sila didto sa iyang tamnanan. ³ Sa dihang mga alas nuwebe na sa buntag miadto siya sa merkado ug may nakita siya didto nga mga istambay, kay wala man silay trabaho. ⁴ Miingon siya kanila, ‘Magtrabaho kamo didto sa akong tamnanan, kay tagaan ko kamog husto nga suhol.’ ⁵ Busa miadto sila ug nagtrabaho. Sa dihang udto na, mibalik na usab ang tag-iya didto sa merkado, ug may nakita na usab siya didto nga mga tawo. Ug iya usab silang gipatrabaho. Mao gihapon kini ang iyang gibuhay sa dihang mga alas tres na sa hapon. ⁶ Sa alas singko mibalik na usab siya sa merkado ug may nakita pa gayod siya nga mga istambay. Miingon siya kanila, ‘Ngano bang nagaistambay lang kamo dinhi sa tibuok nga adlaw?’ ⁷ Mitubag sila, ‘Kay wala may nagpatrabaho kanamo.’ Busa giingnan niya sila nga moadto sa iyang tamnanan ug magtrabaho.

⁸ “Sa pagkakilomkilom na, miingon ang tag-iya sa iyang sinaligan, ‘Tawga ang mga trabahante ug suweldohi sila. Unaha pagbayad kadtong ulahing gipatrabaho ug ipaulahi kadtong nauna.’ ⁹ Ang mga nagtrabaho sugod sa mga alas singko gihatagan ug suweldo alang sa usa ka adlaw nga trabaho. ¹⁰ Sa dihang suweldohan na kadtong mga nauna sa pagtrabaho, naghunahuna sila nga dako ang ilang madawat kay sa mga naulahing mitrabaho. Apan ang matag usa kanila gisuweldohan usab ug alang sa usa ka adlaw nga trabaho. ¹¹ Pagkadawat nila niini, mireklamo sila sa tag-iya. ¹² Matod nila, ‘Ang mga naulahi, usa ka oras ra ang ilang trabaho, apan kami usa ka adlaw gayod ang among pagpasingot ug pagpinit, apan pareho ra ang imong gisuweldo kanamo!’ ¹³ Miingon siya sa usa kanila, ‘Higala, wala ko ikaw limbongi. Dili ba nagkauyon man kita nga suweldohan ko ikaw alang sa usa ka adlaw nga trabaho?’ ¹⁴ Dawata ang suweldo sa imong pagtrabaho ug pauli. Kay akong kagustohan nga hatagan ang naulahi ug kantidad nga sama sa akong gihatag kanimo. ¹⁵ Dili ba makabuot man ako kon unsa ang akong buhaton sa akong kuwarta kay ako man kini? Basin nasina ka lang tungod kay maayo ako kanila.’” ¹⁶ Unya miingon si Jesus, “Mao usab kana ang mahitabo sa kataposan nga mga adlaw. Ang mga ubos karon mao ang mahimong dungganon sa kaulahian, ug ang mga dungganon karon mao ang mahimong ubos sa kaulahian.”

Ang Ikatulo nga Paghigot ni Jesus Mahitungod sa Iyang Kamatayon

(Mc. 10:32-34; Lu. 18:31-34)

¹⁷ Sa dihang nagpadulong na sila si Jesus sa Jerusalem, gipalain niya ang iyang mga sumusunod gikan sa mga tawo kay may isulti siya kanila. ¹⁸ Miingon siya, “Pamati kamo! Nagapadulong kita sa Jerusalem ug ako nga Anak sa Tawo itugyan ngadto sa kadagkoan sa mga pari ug mga magtutudlo sa Kasugoan, ug hukman nila ako nga patyon. ¹⁹ Unya itugyan nila ako sa mga dili Judio aron tamayon, bunalan, ug ilansang sa krus. Apan sa ikatulo ka adlaw mabanhaw ako.”

Ang Hangyo sa Asawa ni Zebedeo

(Mc. 10:35-45)

²⁰ Miadto kang Jesus ang asawa ni Zebedeo uban ang iyang duha ka anak nga lalaki. Miluhod siya atubangan ni Jesus kay may ihangyo siya. ²¹ Busa miingon si Jesus kaniya, “Unsay imong gusto?” Mitubag ang asawa ni Zebedeo, “Kon mahimo, kon maghari ka na, palingkuron mo ang akong duha ka anak diha sa imong tupad; ang usa sa tuo ug ang usa sa wala.” ²² Apan gitubag sila ni Jesus, “Wala kamo mahibalo kon unsa ang inyong gihangyo. Maantos ba ninyo ang kasakit nga hapit ko nang antuson?” Miingon sila, “Oo, maantos namo.” ²³ Miingon si Jesus kanila, “Tinuod nga maantos gayod ninyo, apan dili ako ang mopili kon kinsa ang molingkod sa akong tuo ug sa akong wala. Kay may gitagan-an na ang akong Amahan niini.”

²⁴ Sa pagkadungog sa napulo ka sumusunod sa ilang gipangayo, nasuko kaayo sila sa managsoon.
²⁵ Busa gitawag silang tanan ni Jesus ug giingnan, “Nahibaloan ninyo nga ang mga kadagkoan niini nga kalibotan may gahom sa pagmando sa ilang mga ginsakopan ug sila ang magbuot kon unsa ang ilang buhaton kanila.”²⁶ Apan dili ingon niini ang angay kaninyo. Kay kon kinsa kaninyo ang gusto nga mahimong gamhanan, kinahanglan nga mahimo siyang inyong sulugoon;²⁷ ug kon kinsa kaninyo ang gusto nga mahimong pangulo, kinahanglan nga mahimo siyang ulipon sa tanan.²⁸ Bisan pa gani ako nga Anak sa Tawo wala moanhi dinhi sa kalibotan aron alagaran, kondili aron moalagad ug mohatag sa akong kinabuhi sa pagtubos sa daghan nga mga tawo.”

Giayo ni Jesus ang Duha ka Buta

(Mc. 10:46-52; Lu. 18:35-43)

²⁹ Sa dihang pagawas na silang Jesus sa Jerico daghang mga tawo ang nanunod kaniya.³⁰ Unya, didtoy duha ka buta nga naglingkod daplin sa dalan. Nadunggan nila nga moagi na si Jesus, busa naninggit sila, “Ginoo, nga kaliwat ni David,^a kaloy-i intawon kami!”³¹ Gibadlong sila sa mga tawo aron mohilom. Apan gikusgan pa hinuon nila ug singgit, “Ginoo, nga kaliwat ni David, kaloy-i intawon kami!”³² Mihunong si Jesus, gitawag niya sila ug gipangutana, “Unsa ang inyong gusto nga buhaton ko kaninyo?”³³ Mitubag sila, “Ginoo, gusto namo nga makakita!”³⁴ Naluoy si Jesus kanila, busa gihikap niya ang ilang mga mata, ug dihadiha nakakita sila. Unya misunod sila kaniya.

Chapter 21

Ang Madaogon nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem

(Mc. 11:1-11; Lu. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Sa dihang duol na sila si Jesus sa Jerusalem ug didto na sila sa baryo sa Betfage nga anaa sa Bukid sa mga Olibo, gipauna ni Jesus ang duha niya ka mga sumusunod.² Miingon siya kanila, “Pag-una kamo didto sa sunod nga baryo. Sa pagsulod ninyo, may makita kamo nga asno nga gihigot ug may kauban nga nati. Hubari ninyo kini ug dad-a dinhi kanako.”³ Kon may mangutana kaninyo, tubaga ninyo, ‘Kinahanglanon kini sa Ginoo,’ ug ipadala dayon niya kini kaninyo.”

⁴ Kini mahitabo aron matuman ang gisulti sa propeta:

⁵ “Sultihi ninyo ang mga taga-Sion nga ania na ang ilang hari.

Mapainubsanon siya, ug moabot na siya nga nagasakay sa nati nga asno!”

⁶ Busa nanglakaw ang duha ka sumusunod ug gituman nila ang sugo ni Jesus.⁷ Gidala nila ang asno uban sa nati didto kang Jesus. Gihapinan nila kini sa ilang bisti ug unya misakay si Jesus.⁸ Didtoy daghang mga tawo nga nagbuklad sa ilang mga bisti sa dalan. Ang uban nagputol ug sanga sa mga kahoy ug gibutang kini sa dalan.^b⁹ Naninggit ang mga tawo nga nag-una ug ang nagsunod kaniya, “Dayegon ta ang kaliwat ni David!^c Gipanalanginan sa Ginoo ang iyang pinadala!^d Dayegon ta ang Dios!”

¹⁰ Sa pagsulod ni Jesus sa Jerusalem nagkaguliyang ang mga tawo didto. Miingon sila, “Kinsa ba kanang tawhana?”¹¹ Mitubag ang mga tawo nga kauban ni Jesus, “Mao kini ang propeta nga si Jesus nga taga-Nazaret, nga sakop sa Galilea.”

---

^a 30 kaliwat ni David: *ang buot ipasabot, giila nila nga manunod si Jesus sa gingharian ni David.*

^b 8 Gibuhat nila kini sa pagpasidungog kang Jesus.

^c 9 Tan-awa ang 20:30.

^d 9 ang iyang pinadala: *sa literal, ang nag-anhi sa ngalan sa Ginoo.*

Ang Pag-abog ni Jesus sa mga Tawo Didto sa Templo
(Mc. 11:15-19; Lu. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Misulod si Jesus sa templo ug giabog niya ang tanan nga namalit ug namaligya didto. Gipanglintuwad niya ang mga lamisa sa mga nagapang-ilis ug kuwarta ug ang mga lingkoranan sa mga namaligya ug mga salampati nga ighahalad. ¹³ Miingon siya kanila, “Nagaingon ang Dios sa Kasulatan, ‘Ang akong balay kinahanglan tawgon nga balay nga ampoanan’; apan gihimo hinuon ninyo kini nga tagoanan sa mga tulisan!”

¹⁴ May mga buta ug mga bakol nga miduol kaniya didto sa templo ug giayo niya sila. ¹⁵ Nasuko ang kadagkoan sa mga pari ug ang mga magtutudlo sa Kasugoan sa dihang nakita nila ang katingalahang mga butang nga iyang gibuhad, ug sa dihang nadunggan nila ang mga bata didto sa templo nga naninggit nga nag-ingon, “Dayegon ta ang kaliwat ni David!” ¹⁶ Busa miingon sila kang Jesus, “Nadunggan mo ba usab ang ilang gisulti?” Mitubag si Jesus, “Oo. Ngano, wala ba kamo makabasa sa giingon sa Kasulatan nga bisan ang gagmayng mga bata gitudloan sa Dios nga modayeg kaniya?” ¹⁷ Unya gibiyaaan sila ni Jesus. Migawas siya sa siyudad sa Jerusalem ug miadto sa Betania ug didto siya natulog.

Gitunglo ni Jesus ang Kahoy nga Higera
(Mc. 11:12-14; 20-24)

¹⁸ Nianang pagkabuntag, sa pagbalik ni Jesus sa siyudad sa Jerusalem gigutom siya. ¹⁹ Unya, may nakita siyang kahoy nga higera sa daplin sa dalan. Busa giduolan niya kini, apan wala siyay nakita nga bunga kondili mga dahon lang. Unya, giingnan niya ang kahoy, “Sukad karon dili ka na gayod makapamunga!” Ug dihadiha nalaya ang higera. ²⁰ Sa dihang nakita kini sa iyang mga sumusunod natingala kaayo sila. Miingon sila, “Nganong kalit nga nalaya ang higera?” ²¹ Mitubag si Jesus kanila, “Ang tinuod, kon may pagtuo kamo ug dili magduhaduha, mahimo usab ninyo ang gibuhad ko sa kahoy nga higera. Ug dili lang kana kondili makamando usab kamo bisan niining bukid, ‘Balhin ngadto sa dagat,’ ug mahitabo kana. ²² Ang bisan unsa nga inyong pangayoon pinaagi sa inyong pag-ampo madawat gayod ninyo, kon motuo kamo.”

Ang Pagpangutana sa Katungod ni Jesus
(Mc. 11:27-33; Lu. 20:1-8)

²³ Misulod pag-usab si Jesus sa templo ug nagtudlo sa mga tawo. Didto may kadagkoan sa mga pari ug mga pangulo sa mga Judio nga miduol kaniya ug nangutana, “Unsa ba ang imong katungod sa pagbuhad niining mga butanga dinhi sa templo? Kinsa ba ang naghatag kanimo niini nga katungod?” ²⁴ Mitubag si Jesus kanila, “Mangutana usab ako kaninyo. Ug kon matubag ninyo kini, tubagon ko usab kamo kon unsa ang akong katungod sa pagbuhad niining mga butanga. ²⁵ Kang kinsa ba naggikan ang katungod ni Juan sa pagbautismo, sa Dios ba o sa tawo?” Naglalisay sila kon unsa ang ilang itubag. Miingon sila, “Kon moingon kita nga ‘Gikan sa Dios,’ moingon siya, ‘Nganong wala kamo motuo kang Juan?’ ²⁶ Apan kon moingon kita nga ‘Gikan sa tawo,’ delikado kita sa mga tawo kay nagatuo sila nga si Juan propeta sa Dios.” ²⁷ Busa mitubag sila kang Jesus, “Wala kami masayod.” Unya miingon si Jesus kanila, “Kon mao kana dili ko usab kamo sultihan kon diin gikan ang akong katungod sa pagbuhad niini.”

Ang Sambingay Mahitungod sa Duha ka Managsoon nga Lalaki

²⁸ Miingon usab si Jesus kanila, “Sa inyong hunahuna, unsa man ang buot ipasabot niini? Dunay usa ka tawo nga may duha ka anak nga lalaki. Giadtoan niya ang magulang ug giingnan, ‘Dong, moadto ka karon sa atong tamnanan sa ubas ug magtrabaho.’ ²⁹ Mitubag siya, ‘Dili ko!’ Apan sa kaulahian nausab ang iyang hunahuna ug miadto siya sa ilang tamnanan ug nagtrabaho. ³⁰ Giadtoan usab sa amahan ang manghod ug giingnan usab sama sa iyang giingon sa magulang. Mitubag ang manghod, ‘Oo, tay,’ apan wala siya motuman. ³¹ Asa sa duha ang nagtuman sa sugo sa iyang amahan?’ Mitubag sila, “Ang magulang.” Miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, nauna pa kaninyo sa pagpasakop sa paghari sa Dios ang mga

maniningil ug buhis ug ang mga babaye nga nagbaligya sa ilang dungog.³² Kay si Juan nga tigbautismo mianhi dinhi ug nagtudlo kaninyo sa husto nga paagi aron mahimo kamong matarong atubangan sa Dios, apan wala kamo motuo kaniya. Ang mga maniningil ug buhis ug ang mga babaye nga nagbaligya sa ilang dungog mao hinuon ang mituo kaniya. Ug bisan nakita ninyo kini, wala gihapon kamo maghinulsol ug motuo kaniya.”

Ang Samingay Mahitungod sa mga Saop
(Mc. 12:1-12; Lu. 20:9-19)

³³ *Miingon si Jesus kanila*, “Pamatia ninyo ang usa pa ka samingay. Dunay usa ka tawo nga may yuta nga gipatamnan niya ug ubas. Gipakoral niya kini, ug nagpahimo siyag bangag sa dakong bato aron himuong pugaanan sa ubas. Nagpatukod usab siya ug usa ka balay bantayanan. Pagkahuman gipasaopan niya ang iyang tamnanan ug miadto sa layong dapit.³⁴ Sa panahon na sa pagpamupo sa ubas, gisugo niya ang iyang mga sulugoon ngadto sa mga saop aron sa pagkuha sa iyang bahin sa abot.³⁵ Sa pag-abot sa mga sulugoon, gipangdakop sila sa mga saop. Gibunalan nila ang usa, gibato ang usa, ug gipatay gayod nila ang usa.³⁶ Human niadto nagsugo pag-usab ang tag-iya ug mas daghan pa nga mga sulugoon kay sa nauna. Apan mao gihapon ang ilang gibuhat kanila.³⁷ Sa kaulahian gisugo sa tag-iya ang iyang anak. Naghunahuna siya nga tahuron nila ang iyang anak.³⁸ Apan sa pagkakita sa mga saop nga ang iyang anak na ang miabot, miingon sila, ‘Ania na ang manununod. Dali, patyon nato aron maato ang iyang mapanunod.’³⁹ Busa gidakop nila siya ug gidala didto sa gawas sa tamnanan ug gipatay.”

⁴⁰ *Unya nangutana si Jesus*, “Kon mobalik ang tag-iya sa tamnanan, unsa may iyang buhaton niadtong mga saop?”⁴¹ Mitubag sila, “Pamatyon niya kadtong daotan nga mga saop ug dili gayod niya kaloy-an. Unya pasaopan niya ang iyang tamnanan sa mga saop nga mohatag sa iyang bahin matag ani.”⁴² Miingon usab si Jesus kanila, “Wala ba ninyo mabasa ang giingon sa Kasulatan?

‘Ang bato nga gisalikway sa mga panday
mao gayod hinuon ang nahimong pundasyon.
Mao kini ang gibuhat sa Ginoo,
ug katingalahan kini kanato!’ ”

⁴³ *Mipadayon si Jesus sa pag-ingon kanila*, “Mao kini ang hinungdan nga ang gingharian sa Dios kuhaon gikan kaninyo ug ihatag ngadto sa mga tawo nga nagatuman sa iyang mga gipabuhat.⁴⁴ [Si bisan kinsa nga mahulog niini nga bato mabali-balian, apan siya nga mahulogan sa maong bato madugmok gayod.]”

⁴⁵ Pagkadungog sa kadagkoan sa mga pari ug mga Pariseo sa mga samingay ni Jesus, nasabtan nila nga sila ang iyang gitumong.⁴⁶ Busa buot na gayod nila nga dakpon si Jesus, apan nahadlok sila sa mga tawo tungod kay giila nila nga propeta si Jesus.

Chapter 22

Ang Samingay Mahitungod sa Kombira
(Lu. 14:15-24)

¹ Nagtudlo pag-usab si Jesus kanila pinaagi sa samingay.² Miingon siya, “Ang paghari sa Dios sama sa nahitabo sa usa ka hari nga nag-andam ug kombira alang sa kasal sa iyang anak nga lalaki.³ Gisugo niya ang iyang mga sulugoon nga tawgon na ang mga dinapit. Apan mibalibad sila.⁴ Gisugo niya pag-usab ang uban pa nga mga sulugoon. Miingon siya, ‘Ingna ninyo ang mga dinapit nga naihaw ko na ang mga baka ug ang uban nga mga mananap nga akong gipatambok ug naandam na ang pagkaon. Busa paanhia na sila.’

⁵ Apan ang mga dinapit wala magtagad. Ang usa miadto sa iyang uma, ug ang usa sa iyang negosyo.⁶ Ang uban, gidakop nila ang mga sinugo sa hari, gipasipad-an nila ug gipatay.⁷ Busa nasuko pag-ayo ang hari.

Gisugo niya ang iyang mga sundalo nga pamatyon usab ang nagpatay sa iyang mga sulugoon ug sunogon ang ilang lungsod.⁸ Unya gitawag niya ang iyang mga sulugoon ug miingon, ‘Ang kombira sa kasal sa akong anak andam na, apan ang mga dinapit dili takos nga motambong.’⁹ Busa adto na lang kamo sa kadalanan nga naay daghang mangagi ug dapita ninyo ang tanan nga inyong matagboan.’¹⁰ Nanglakaw ang mga sulugoon ug nangadto sa kadalanan, ug ang tanan nga ilang natagboan, maayo man o daotan, gipangdapit nila. Ug napuno sa mga dinapit ang hawanan sa kombira.

¹¹“Unya misulod ang hari kay gusto niya nga mahimamat ang iyang mga bisita. Didto may nakita siya nga usa ka tawo nga wala magsul-ob ug bisti nga alang sa kombira.”¹² Busa miingon ang hari kaniya, ‘Higala, nganong nakasulod ka dinhi nga wala magsul-ob ug bisti nga alang sa kombira?’ Apan ang tawo wala gayod motingog kay wala siyay ikatubag.¹³ Unya miingon ang hari sa iyang mga sulugoon, ‘Gaposa ninyo ang iyang mga kamot ug tiil ug ilabay sa gawas didto sa kangitngitan. Didto maghilak siya ug magkagot ang iyang ngipon.’”¹⁴ Unya miingon si Jesus, “Daghan ang gidapit sa Dios sa iyang gingharian, apan diotay ra ang gipili nga makasulod.”

Ang Pangutana Mahitungod sa Pagbayad ug Buhis

(Mc. 12:13-17; Lu. 20:20-26)

¹⁵ Mibiya ang mga Pariseo ug nagplano sila kon unsaon nila pagdakop si Jesus pinaagi sa iyang gipanulti.¹⁶ Unya gisugo nila ang uban sa ilang mga sumusunod ug ang pipila ka tawo ni Herodes. Nangutana sila kang Jesus, “Magtutudlo, nasayod kami nga tinuod ang imong gipanulti. Gitudlo mo sa mga tawo ang kamatuoran bahin sa kabubut-on sa Dios. Ug wala ka magpauyon-uyon sa mga tawo bisan kinsa pa sila.”¹⁷ Alang kanimo, husto ba nga kita nga mga Judio mobayad ug buhis sa Emperador sa Roma o dili?”¹⁸ Nahibaloan ni Jesus ang ilang daotang tuyo. Busa miingon siya kanila, “Mga tigpakaaron-ingnon! Ngano bang buot man ninyo akong bitikon pinaagi niana nga pangutana?”¹⁹ Pakit-a ninyo ako ug kuwarta nga gigamit sa pagbayad ug buhis.” Ug gidala nila kini kaniya.²⁰ Miingon si Jesus kanila, “Kang kinsa ba kining hitsura ug ngalan?”²¹ Mitubag sila, “Iya sa Emperador.” Busa miingon si Jesus kanila, “Kon mao kana, ihatag ninyo sa Emperador ang iya sa Emperador, ug sa Dios ang iya sa Dios.”²² Sa pagkadungog nila sa tubag ni Jesus natingala gayod sila. Busa gibiyaaan na lang nila siya.

Ang Pangutana Mahitungod sa Pagkabanhaw

(Mc. 12:18-27; Lu. 20:27-40)

²³ Niadtong adlaw, may mga Saduseo nga miduol kang Jesus. Kining mga tawhana wala nagatuo nga may pagkabanhaw. Nangutana sila,²⁴ “Magtutudlo, miingon si Moises nga kon mamatay ang lalaki ug wala silay anak sa iyang asawa, kinahanglan nga ang iyang igsoon makigminyo sa nabalo aron makaanak siya alang sa iyang igsoon nga namatay.”²⁵ Unya, dinhi kaniadto may pito ka managsoon nga lalaki. Ang kamagulangan naminyo, ug namatay nga walay anak. Busa ang balo giminyoan sa sunod nga igsoon.²⁶ Kini siya namatay usab ug wala gihapon silay anak. Busa giminyoan na usab sa ikatulo nga igsoon ug mao usab gihapon ang nahitabo kaniya ug sa tanan nga managsoon hangtod sa ikapito.²⁷ Sa kataposan ang babaye namatay usab.²⁸ Karon, kon moabot na ang pagkabanhaw, kang kinsa man siyang asawa, kay silang tanan naminyo man kaniya?”

²⁹ Miingon si Jesus kanila, “Sayop gayod kamo, kay wala kamo makasabot sa Kasulatan ug sa gahom sa Dios.”³⁰ Sa adlaw sa pagkabanhaw, ang mga tawo dili na magminyoay tungod kay sama na sila sa mga anghel sa langit.³¹ Karon, ang mahitungod sa pagkabanhaw: wala ba ninyo mabasa ang giingon sa Dios kaninyo *dih* sa iyang *pulong* nga nagkanayon,³² ‘Ako ang Dios ni Abraham, ang Dios ni Isaac, ug ang Dios ni Jacob?’ Ang Dios dili Dios sa mga patay, kondili Dios sa mga buhi.”³³ Sa pagkadungog niini sa mga tawo nahibulong kaayo sila sa iyang pagtulon-an.

^a 32 Kini nagapamatuod nga ang mga namatay mabanhaw.

Ang Labing Mahinungdanon nga Sugo

(Mc. 12:28-34; Lu. 10:25-28)

³⁴ Sa pagkadungog sa mga Pariseo nga ang mga Saduseo wala gayoy nahimo kang Jesus, nagtigom sila pag-usab ug miduol kaniya. ³⁵ Usa sa mga magtutudlo sa Kasugoan ang nangutana kang Jesus aron sa pagbitik kaniya. ³⁶ Miingon siya, “Magtutudlo, unsa ba gayod ang labing mahinungdanon nga sugo diha sa Kasugoan?” ³⁷ Mitubag si Jesus kaniya, “ ‘Higugmaon mo ang Ginoo nga imong Dios sa tibuok mong kasingkasing, sa tibuok mong kalag, ug sa tibuok mong hunahuna.’ ” ³⁸ Mao kini ang labing mahinungdanon nga sugo. ³⁹ Ug ang ikaduha nga labing mahinungdanon susama sa nahauna, ‘Higugmaon mo ang imong isigkatawo sama sa paghigugma mo sa imong kaugalingon.’ ” ⁴⁰ Ang tibuok nga Kasugoan *ni Moises* ug ang mga *sinulat sa mga propeta* nalangkob niining duha ka sugo.”

Ang Pangutana Mahitungod sa Cristo

(Mc. 12:35-37; Lu. 20:41-44)

⁴¹ Sa wala pa magbulag-bulag ang mga Pariseo, nangutana si Jesus kanila, ⁴² “Unsay inyong hunahuna mahitungod sa Cristo? Kang kinsa ba siyang kaliwat?” Mitubag sila, “Kang David.” ⁴³ Unya miingon si Jesus kanila, “Kon kaliwat siya ni David, nganong si David, pinaagi sa Espiritu *Santo*, nagtawag man kaniya nga Ginoo? Kay miingon siya,

⁴⁴ ‘Miingon ang Ginoo sa akong Ginoo,

Lingkod dinhi sa akong tuo

hangtod nga himuon ko ang imong mga kaaway nga imong tumbanan.’

⁴⁵ Kon gitawag siya ni David nga iyang Ginoo, unsaon nga kaliwat *lang* siya ni David?” ⁴⁶ Wala gayoy nakatubag kang Jesus sa iyang pangutana. Sukad niadto wala na gayoy nangahas pa sa pagpangutana kaniya.

Chapter 23

Nagpasidaan si Jesus Mahitungod sa mga Pariseo ug sa mga Magtutudlo sa Kasugoan

(Mc. 12:38-40; Lu. 11:39-52; 20:45-47)

¹ Unya misulti si Jesus sa mga tawo ug sa iyang mga sumusunod, ² “Ang mga magtutudlo sa Kasugoan ug ang mga Pariseo mao ang gisaligan nga magpasabot sa Kasugoan ni Moises. ³ Busa tumana ang ilang gitudlo kaninyo, apan ayaw ninyo sunda ang ilang binuhatan tungod kay sukwahi kini sa ilang gipanulti. ⁴ Gisangonan nila ang mga tawo sa malisod nga mga tulumanon, apan bisag gamay wala sila motabang aron matuman ang ilang gisugo. ⁵ Ang tanan nga gibuhit nila pagpakita-kita lang sa mga tawo. Gipalapad nila ang mga kahon-kahon nga butanganan sa mga pinili nga mga pulong gikan sa Kasulatan nga ilang gibugkos sa ilang agtang ug sa ilang bukton. Ug gipatas-an pa nila ang mga gaway-gaway sa sidsid sa ilang mga bisti aron ingnon nga sila mga diosnon. ⁶ Sa mga kombira ug sa mga simbahan, gusto gayod nila nga molingkod sa mga lingkoranan nga alang sa mga dungganon. ⁷ Sa mga dapit nga tigomanan sa mga tawo, gusto nila nga tauron sila ug tawgon nga mga ‘Magtutudlo.’ ⁸ Apan kamo dili angay magpatawag nga ‘Magtutudlo,’ kay managsoon kamo ug usa ra ang inyong magtutudlo. ⁹ Dili usab kamo magtawag ‘Amahan’ kang bisan kinsa dinhi sa yuta, kay usa ra gayod ang inyong Amahan, ang Amahan nga langitnon. ¹⁰ Ug dili kamo magpatawag nga ‘Agalon,’ kay usa ra ang inyong agalon ug siya mao ang Cristo. ¹¹ Kon kinsa kaninyo ang nagaalagad sa iyang kauban, siya ang labaw sa tanan. ¹² Ang nagapataas sa iyang kaugalingon ipaubos sa Dios. Apan ang nagapaubos sa iyang kaugalingon ipataas sa Dios.”

¹³“Alaot kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan ug kamong mga Pariseo. Ang inyong pagtuo sa Dios pagpakaaron-ingnon lang! Gibabagan ninyo ang mga tawo nga buot magpasakop sa paghari sa Dios. Kamo mismo dili magpasakop, ug nagapugong pa kamo sa mga tawo nga nagatinguha nga magpasakop.

¹⁴[“Alaot kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan ug mga Pariseo. Ang inyong pagtuo sa Dios pagpakaaron-ingnon lang. Ginailog ninyo ang kabtangan sa mga babaye nga balo, ug ginatabon-tabonan lang ninyo ang inyong daotang binuhatan pinaagi sa inyong tag-as nga mga pag-ampo. Tungod niini, labaw ang kabug-at sa silot nga ipahamtang kaninyo!]

¹⁵“Alaot kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan ug mga Pariseo. Ang inyong pagtuo sa Dios pagpakaaron-ingnon lang! Ginalibot ninyo ang tibuok nga kalibotan aron makabig ninyo ang bisan usa lang ka tawo sa inyong pagtuo. Apan human ninyo siya makabig ginahimo ninyo siyang labaw pa kadaotan kay kaninyo ug angay gayod sa impierno. ¹⁶Alaot kamong mga giya nga buta. Nagatudlo kamo nga ‘kon ang tawo manumpa sa ngalan sa templo, dili kinahanglan nga tumanon niya ang iyang gipanumpa. Apan kon manumpa siya sa ngalan sa bulawan didto sa templo, kinahanglan nga tumanon gayod niya ang iyang gipanumpa.’ ¹⁷Kamo mga buang-buang ug mga buta. Unsa man ang mas mahinungdanon, ang bulawan o ang templo nga nagpabalaan sa bulawan? ¹⁸Nagatudlo usab kamo nga ‘kon ang tawo manumpa sa halaran, dili kinahanglan nga tumanon niya ang iyang gipanumpa. Apan kon manumpa siya sa ngalan sa halad nga anaa sa halaran kinahanglan nga tumanon gayod niya ang iyang gipanumpa.’ ¹⁹Mga buta gayod kamo! Unsa man ang mas mahinungdanon, ang halad o ang halaran nga nagapabalaan sa halad? ²⁰Mao kana nga kon ang tawo manumpa sa ngalan sa halaran, nanumpa siya sa ngalan sa halaran ug sa tanan nga halad diha niini. ²¹Ug kon ang tawo manumpa sa ngalan sa templo, nanumpa siya sa ngalan sa templo ug sa Dios nga nagapuyo didto. ²²Ug kon ang tawo manumpa sa ngalan sa langit, nanumpa siya sa ngalan sa trono sa Dios, ug sa Dios nga nagalingkod didto.

²³“Alaot kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan ug mga Pariseo. Ang inyong pagtuo sa Dios pagpakaaron-ingnon lang. Nagahatag kamo sa Dios sa inyong ikapulo bisan sa abot sa inyong mga lamas, apan wala ninyo tumana ang mas mahinungdanon nga mga sugo mahitungod sa matarong nga pagkinabuhi, pagkamaluloy-on, ug pagkamasaligon. Angay kamong maghatag sa inyong ikapulo apan dili ninyo pasagdan ang mas mahinungdanon nga mga sugo. ²⁴Buta gayod kamo nga mga magtutudlo. Sa pagbuhat ninyo niini sama ra nga gisala ninyo ang mga gagmayng mananap gikan sa inyong imnonon, apan gilamoy ninyo ang mas dako pa nga mananap sama sa kamelyo.

²⁵“Alaot kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan ug mga Pariseo. Ang inyong pagtuo sa Dios pagpakaaron-ingnon lang! Kay hugasan ninyo ang gawas sa tasa ug plato sumala sa inyong seremonya apan sulod sa inyong kasingkasing labihan kamo kahugaw ug kahakog. ²⁶Buta kamo nga mga Pariseo! Hinloi una ninyo ang sulod nga bahin sa tasa ug plato, ug ang gawas mahimong limpyo usab.^a

²⁷“Alaot kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan ug mga Pariseo. Ang inyong pagtuo sa Dios pagpakaaron-ingnon lang! Nahisama kamo sa mga lubnganan nga gipintalan ug puti ug matahom tan-awon sa gawas, apan ang sulod labihan kabaho ug pulos lang bukog sa patay. ²⁸Nahisama gayod kamo niana kay kon tan-awon kamo sa mga tawo morag husto man ang inyong gibuhad apan ang tinuod, pulos pagpakaaron-ingnon lang ug kadaotan ang sulod sa inyong kasingkasing.

²⁹“Alaot kamo nga mga magtutudlo sa Kasugoan ug kamong mga Pariseo. Ang inyong pagtuo sa Dios pagpakaaron-ingnon lang! Nagabuhad kamo sa mga lubnganan sa mga matarong ug mga propeta ug gipatahom ninyo kini, ³⁰ug nagaingon kamo nga kon anaa na kamo kaniadto sa panahon sa inyong mga katigulangan, dili unta ninyo patyon ang mga propeta sama sa ilang gibuhad. ³¹Busa, giangkon ninyo nga

^a 26 Hinloi... mahimong limpyo usab: *buot ipasabot*, Kinahanglan mahimong hinlo ang inyong mga hunahuna, ug mahimong hinlo usab ang inyong gibuhad ug gisulti.

mga kaliwat kamo sa mga tawo nga mipatay sa mga propeta.^{a 32} Sige, taposa ninyo ang gisugdan sa inyong mga katigulangan!³³ Sama kamo sa mga bitin. Kaliwat kamo sa mga malala nga bitin. Dili gayod kamo makaikyasa sa silot didto sa impiyerno.³⁴ Busa pamati kamo! Padalhan ko kamo ug mga propeta, mga maalam nga tawo, ug mga magtutudlo. Ang uban kanila pamasyon ninyo. Ipalansang ninyo sila sa krus. Ug ang uban bunalan ninyo diha sa inyong mga simbahan; ug kon molayas sila, gukoron ninyo sila bisan asa nga dapit.³⁵ Tungod niini silotan gayod kamo sa inyong pagpamatay sa tanang tawo nga matarong gikan kang Abel hangtod kang Zacarias nga anak ni Baraquias, nga inyong gipatay didto sa dapit nga gitaliwad-an sa templo ug sa halaran.³⁶ Sa pagkatinuod, kamo nga mga tawo niini nga panahon mao ang manubag niining tanan nga mga sala.”

*Ang Paghigugma ni Jesus sa mga Taga-Jerusalem
(Lu. 13:34,35)*

³⁷“Kamo nga mga taga-Jerusalem, ngano man nga gibato ninyo ug gipamatay ang mga propeta sa Dios nga gipadala diha kaninyo? Dugay na akong nagtinguha nga tigomon ko kamo ug atimanon, sama sa himungaan nga nagtigom sa iyang mga piso ilalom sa iyang mga pako, apan dili ninyo kini gusto!³⁸ Karon, bahala na kamo sa inyong kaugalingon.³⁹ Kay dili na gayod ninyo ako makita hangtod nga moingon kamo, ‘Gipanalanginan sa Ginoo ang iyang pinadala.’ ”

Chapter 24

*Ang Pagkaguba sa Templo
(Mc. 13:1,2; Lu. 21:5,6)*

¹Migawas si Jesus sa templo ug samtang naglakaw siya miduol kaniya ang iyang mga sumusunod ug gitudlo nila kaniya ang templo. ²Miingon si Jesus kanila, “Tan-awa ninyo kining tanan. Sa pagkatinuod, maguba kini ug wala gayoy bisan usa ka bato nga magpabilin ibabaw sa laing bato.”

*Mga Kasamok ug mga Paglutos
(Mc. 13:3-13; Lu. 21:7-19)*

³Samtang naglingkod si Jesus didto sa Bukid sa mga Olibo, miduol kaniya ang iyang mga sumusunod nga sila-sila lang. Miingon sila, “Sultihi kami kon kanus-a mahitabo ang imong giingon? Ug unsa ba ang mga timailhan nga ikaw hapit na mobalik dinhi ug matapos na kining panahon?”

⁴Mitubag si Jesus kanila, “Pagbantay nga walay makapahisalaag kaninyo. ⁵Kay daghan ang moabot ug moingon nga sila mao ako, kay moingon sila nga sila mao ang Cristo, ug daghan ang ilang mapahisalaag. ⁶Makadungog kamo nga may mga gira nga duol kaninyo ug makabalita kamo nga didto sa layo may gira usab. Apan ayaw kamo kahadlok. Kinahanglan gayod nga mahitabo kini, apan dili pa kini mao ang kataposan. ⁷Makiggira ang nasod batok sa laing nasod ug ang gingharian batok sa laing gingharian. Moabot ang mga linog ug kagutom sa nagkalain-lain nga dapit. ⁸Kining tanan sinugdanan pa lang sa mga kalisod nga moabot.

⁹“Nianang panahona dumtan kamo sa mga tawo tungod kay kamo akong mga sumusunod. Dakpon nila kamo ug itugyan sa mga tawo aron silotan ug ang uban kaninyo patyon. ¹⁰Ug kon moabot na ang mga paglutos, daghan ang motalikod sa ilang pagtuo. Dumtan nila ug luiban ang ilang isigkatumutuo.

¹¹Motungha ang mga mini nga propeta ug daghan ang ilang mapahisalaag. ¹²Ug tungod sa pagdaghan sa kadaotan, ang gugma sa kadaghanan sa mga tumutuo mabugnaw. ¹³Apan ang magpadayon *sa pagsunod kanako* hangtod sa kataposan mao ang maluwas. ¹⁴Ug sa dili pa moabot ang kataposan, iwali ngadto sa tibuok nga kalibotan ang Maayong Balita mahitungod sa paghari sa Dios aron mahibalo ang tanan nga katawhan.”

---

^a 31 isip kaliwat napanunod nila ang ilang daotan nga batasan.

*Ang Makalilisang nga Talan-awon**(Mc. 13:14-23; Lu. 21:20-24)*

¹⁵“Ang propeta nga si Daniel nagtagna bahin sa makalilisang nga talan-awon. (Alang sa magbabasa: sabta ang kahulogan niini.) Ug kon makita ninyo kini nga anaa na sa balaan nga dapit, ¹⁶kamo nga anaa sa Judea kinahanglan mokalagiw ngadto sa kabukiran. ¹⁷Ang *tawo nga maabtan* diha sa gawas sa iyang balay dili na mosulod aron sa pagkuha sa iyang kabtangan. ¹⁸Ang *maabtan* diha sa iyang uma dili na angayng mopauli aron sa pagkuha sa iyang bisti. ¹⁹Alaot ang mga buros ug ang mga *inahan nga* nagapasuso nianang mga adlaw *tungod kay maglisod sila sa pagkagiw*. ²⁰Pag-ampo kamo nga ang inyong pagkagiw dili mahitabo sa tingtugnaw o sa Adlaw nga Igpapahulay. ²¹Kay nianang panahona moabot ang labing pait nga pag-antos nga wala pa mahitabo sukad sa sinugdan sa kalibotan, ug dili na mahitabo pag-usab ang sama niini bisan kanus-a. ²²Kon kadtong mga adlaw wala kunhuri *sa Dios*, wala gayoy mahibilin nga tawo. Apan tungod sa iyang kaluoy sa iyang mga pinili, kunhuran sa Dios kadtong mga adlaw.

²³“Busa kon dunay moingon kaninyo, ‘Ania na ang Cristo!’ o ‘Atua siya!’ ayaw kamo pagtuo. ²⁴Kay motungha ang dili tinuod nga mga Cristo ug ang mga mini nga propeta. Mohimo silag mga milagro ug mga katingalahan sa katuyoan nga mapahisalaag, kon mahimo, bisan ang mga pinili sa Dios. ²⁵Timan-i nga gipasidan-an ko na kamo mahitungod niining mga panghitaboa.

²⁶“Busa kon dunay mga tawo nga moingon kaninyo, ‘Si Cristo atua sa kamingawan,’ ayaw kamo pag-adto. Ug kon dunay moingon, ‘Anaa siya sa sulod,’^a ayaw gayod kamo pagtuo. ²⁷Kay kon ako nga Anak sa Tawo mobalik na, makakita ang tanan tungod kay mahisama kini sa kilat nga kon mokilab makita gikan sa sidlakan hangtod sa kasadpan.

²⁸“May panultihon nga nag-ingon, ‘Kon asa ang patay nga lawas, atua magtigom ang mga uwak.’”

*Ang Pagbalik ni Jesus sa Kalibotan**(Mc. 13:24-27; Lu. 21:25-28)*

²⁹“Human sa mga pag-antos nianang panahona, kawad-ag kahayag ang adlaw, ang bulan dili na modan-ag, ug ang mga bituon mangahulog. Ang mga butang^b sa kalangitan pahisalaagon gikan sa ilang naandan nga agianan. ³⁰Unya ako nga Anak sa Tawo makita nga nagabalik sa kalibotan gikan sa langit. Ug ang tanang tawo dinhi sa kalibotan manghilak kon makita nila ako diha sa mga panganod nga moanhi uban sa gahom nga nagadan-ag gayod. ³¹Sa makusog nga tingog sa trumpeta suguon ko ang akong mga anghel sa pagtigom sa akong mga pinili gikan sa tanang dapit sa kalibotan.”

*Ang Pagtulon-an Mahitungod sa Kahoy nga Higera**(Mc. 13:28-31; Lu. 21:29-33)*

³²“Kuhai ninyog leksyon ang mahitungod sa kahoy nga higera. Kon ang iyang mga sanga manalingsing na, timailhan kini ninyo nga hapit na ang ting-init. ³³Sa ingon usab nga paagi, kon makita ninyo nga nahitabo na ang tanan *niining akong gisulti kaninyo*, timailhan kini ninyo nga hapit na akong moabot. ³⁴Sa pagkatinuod, matuman kining tanan sa dili pa mamatay ang mga tawo niining panahona.

³⁵Mawala ang langit ug ang yuta, apan ang akong mga pulong dili mawala *kondili matuman* gayod.”

*Walay Nahibalo kon Kanus-a gayod Mobalik si Jesus**(Mc. 13:32-37; Lu. 17:26-30, 34-36)*

³⁶“Ang mahitungod sa adlaw ug oras sa akong pag-abot, wala gayoy nasayod niini, bisan ang mga anghel sa langit o *ako nga Anak sa Dios*, gawas lang sa Amahan. ³⁷Ang buhaton sa mga tawo sa panahon nga ako nga Anak sa Tawo mobalik, mahisama sa gibuhat sa mga tawo sa panahon ni Noe. ³⁸Kay sa wala

^a 26 ‘Anaa siya sa sulod’: *tingali ang buot ipasabot, anaa siya uban sa iyang tinago nga grupo.*

^b 29 butang: *literally* gahom.

pa molunop wala silay lain nga gihunahuna kondili ang pagpalabig kaon, inom, ug pagminyoay hangtod sa adlaw nga si Noe misulod sa arka.³⁹ Wala gayod sila masayod kon unsa ang mahitabo hangtod nga milunop ug nalumos silang tanan. Ingon usab niini ang mahitabo kon ako nga Anak sa Tawo moabot na.⁴⁰ Nianang mga adlawa posible nga mahitabo nga dunay duha ka lalaki nga maabtan nga nagatrabaho sa uma; ang usa kuhaon ug ang usa mabilin.⁴¹ May duha ka babaye nga maggaling; ang usa kuhaon ug ang usa mabilin.⁴² Busa pagbantay kamo, kay wala kamo mahibalo kon kanus-a moabot ang inyong Ginoo.⁴³ Timan-i ninyo kini: kon nahibalo ang tagbalay kon unsang orasa sa gabii moabot ang kawatan, sigurado nga magbantay siya aron dili makasulod sa iyang balay ang kawatan.⁴⁴ Busa mangandam gayod kamo, kay sa oras nga wala ninyo damha, moabot ako nga Anak sa Tawo.”

Ang Sulugoon nga Kasaligan
(Lu. 12:41-48)

⁴⁵“Ang kasaligan ug maalamon nga sulugoon mao ang gipiyalan sa agalon nga magdumala sa kauban niyang mga sulugoon. Siya ang maghatag kanila sa ilang pagkaon sa husto nga oras.⁴⁶ Bulahan kadtong sulugoon nga sa pagbalik sa iyang agalon maabtan nga nagahimo sa iyang buluhaton.⁴⁷ Sigurado gayod nga padumalahon siya sa tanang butang sa iyang agalon.⁴⁸ Apan alaot ang dili maayo nga sulugoon nga sa paggikan sa iyang agalon maghunahuna nga dugay pa kining mobalik,⁴⁹ busa magsugod siya sa pagdagmal sa iyang kauban nga mga sulugoon ug mouban ug kaon ug inom sa mga palahubog.⁵⁰ Moabot ang iyang agalon sa oras nga wala gayod niya damha,⁵¹ ug labihan kabug-at ang silot nga iyang madawat.^a Ipon siya sa mga tigpakaaron-ingnon. Didto mohilak siya ug mangagot ang iyang ngipon.”

Chapter 25

Ang Sambingay Mahitungod sa Napulo ka mga Dalaga

¹“Nianang adlawa^b mahisama ang paghari sa Dios sa napulo ka mga dalaga nga nagadala sa ilang mga suga aron mosugat sa pamanhonon.² Ang lima kanila danghag ug ang laing lima maalamon.³ Ang lima nga danghag nagdala sa ilang mga suga, apan wala sila magdala ug dugang nga lana aron nga kon mahurot na ang lana sa ilang suga may ikatubil pa sila.⁴ Ang mga dalaga nga maalamon nagdala usab sa ilang mga suga ug nagdala pa gayod ug dugang nga lana.⁵ Ug tungod kay nadugay ang pamanhonon nagduka sila ug nakatulog silang tanan.

⁶“Sa tungang gabii na may misinggit, ‘Ania na ang pamanhonon! Dali kamo, sugata ninyo siya.’⁷ Ang napulo ka mga dalaga namangon ug giandam nila ang ilang mga suga.⁸ Unya ang mga dalaga nga danghag miingon sa mga maalamon, ‘Hatagi kami sa inyong lana kay kapalongon na ang among suga.’⁹ Gitubag sila, ‘Dili mahimo, kay kon hatagan namo kamo managsama na kita nga kulangon sa lana. Adto na lang kamo sa mga tindahan ug palit ug alang kaninyo.’¹⁰ Sa paggikan nila aron mopalit ug lana mao usab ang pag-abot sa pamanhonon. Ang lima nga maalamon nanguban kaniya sa kombira. Pagsulod na nila, gisirad-an dayon ang pultahan.

¹¹“Pagkataudtaod miabot usab ang lima ka mga dalaga nga mipalit ug lana, ug nanawag sila, ‘Sir, Sir, pasudla kami.’¹² Apan mitubag ang pamanhonon, ‘Wala ako makaila kaninyo.’”¹³ Unya miingon si Jesus, “Mao kana ang hinungdan nga kinahanglan gayod nga mangandam kamo kay wala gayod kamo masayod kon unsa ang adlaw o oras sa akong pag-abot.”

^a ⁵¹ ug labihan kabug-at ang silot nga iyang madawat: *sa literal*, ug tadtaron siya.

^b ¹ Nianang adlaw: *tingali ang buot ipasabot, ang pagbalik ni Ginoong Jesus. Tan-awa ang 24:35.*

Ang Samingay Mahitungod sa Tulo ka Sulugoon
(Lu. 19:11-27)

¹⁴ *Miingon pa si Jesus*, “Ang paghari sa Dios sama sa usa ka tawo nga hapit nang moadto sa lain nga dapit. Busa gitawag niya ang iyang mga sulugoon ug gitugyan kanila ang iyang kuwarta aron inegosyo nila.
¹⁵ Ang matag usa kanila gihatagan niya sumala sa ilang abilidad sa pagnegosyo. Ang usa gihatagan niya ug 5,000, ang usa 2,000, ug ang usa gihatagan niya ug 1,000. Unya milakaw siya. ¹⁶ Ang sulugoon nga nakadawat ug 5,000 nagnegosyo dayon ug nakaganansya siya ug 5,000. ¹⁷ Mao usab ang gibuhat sa nakadawat ug 2,000. Nakaganansya usab siya ug 2,000. ¹⁸ Apan ang nakadawat ug 1,000 milakaw ug gilubong niya sa yuta ang kuwarta nga gihatag sa iyang agalon aron unta inegosyo.

¹⁹ “Sa kaulahian mibalik ang ilang agalon ug gitawag niya ang iyang mga sulugoon aron magsuma sila sa iyang kuwarta nga gipanegosyo kanila. ²⁰ Ang sulugoon nga nakadawat ug 5,000 miduol ug mihatag sa iyang agalon sa 5,000 nga kapital apil ang 5,000 nga iyang ganansya. Miingon siya, ‘Sir, dili ba gihatagan mo man ako ug 5,000? Ania, nakaganansya pa gayod ako ug 5,000.’ ²¹ Ug miingon ang iyang agalon, ‘Maayo ka nga sulugoon! Kasaligan ka! Ug tungod kay kasaligan ka man ug maayong magpalambo sa gamay nga kantidad, karon piyalan ko ikaw sa mas dako pa gayod nga kantidad. Dali, maglipay ka uban kanako!’ ²² Ang sulugoon nga nakadawat ug 2,000 miduol usab. Miingon siya sa iyang agalon, ‘Dili ba gihatagan mo man ako ug 2,000? Ania, nakaganansya usab ako ug 2,000!’ ²³ Miingon ang iyang agalon, ‘Maayo ka nga sulugoon! Kasaligan ka! Ug tungod kay kasaligan ka ug maayong magpalambo sa gamay nga kantidad, karon piyalan ko ikaw sa mas dako pa gayod nga kantidad. Dali, maglipay ka uban kanako!’ ²⁴ Miduol usab ang sulugoon nga nakadawat ug 1,000. Miingon siya, ‘Nahibaloan ko nga isog ka ug walay kaluoy, ug gipanguka mo ang ganansya sa hinagoan sa uban. ²⁵ Busa nahadlok ako, ug gilubong ko na lang sa yuta ang imong kuwarta. Ania, ibalik ko kini.’ ²⁶ Miingon ang iyang agalon, ‘Daotan ka ug tapolan nga sulugoon! Tungod kay nahibaloan mo man nga gipanguka ko ang ganansya sa hinagoan sa uban, ²⁷ gibangko mo unta ang akong kuwarta aron nga sa akong pagbalik makuha ko lakip na ang iyang tubo.’ ²⁸ Ug unya miingon siya sa uban nga mga sulugoon, ‘Sige kuhaa ninyo ang iyang kuwarta ug ihatag sa sulugoon nga may 10,000. ²⁹ Kay ang kasaligan hatagan pa gayod aron modaghan pa ang gitugyan kaniya; apan ang dili kasaligan, bisan ang gamay nga gitugyan kaniya kuhaon pa. ³⁰ Ang sulugoon nga walay kapuslanan isalibay sa gawas, didto sa kangitngitan, diin mohilak siya ug mangagot ang iyang ngipon.’ ”

Ang Kataposan nga Paghukom

³¹ “Kon ako nga Anak sa Tawo moabot na ingon nga Hari, inubanan sa tanang anghel, molingkod unya ako sa akong trono nga harianon. ³² Ang tanang katawhan sa kalibotan tigomon aron moatubang kanako. Unya bahinon ko sila sa duha ka grupo sama sa gihimong paglain sa magbalantay ngadto sa mga karnero ug mga kanding. ³³ Ang mga tawo nga nagasunod kanako ipahimutang ko sa akong tuo, ug ang mga tawo nga wala nagasunod kanako ipahimutang ko sa akong wala.^a ³⁴ Ug ingon nga Hari, moingon ako sa mga tawo sa akong tuo, ‘Kamo nga gipanalanginan sa Dios nga akong Amahan, angkona ninyo ang gingharian nga giandam alang kaninyo sukad pa sa pagbuhat sa kalibotan. ³⁵ Kay sa dihang gigutom ako inyo akong gipakaon, ug sa dihang giuhaw ako inyo akong gipainom. Sa dihang nahimo akong dumuduong gipadayon ninyo ako sa inyong balay; ³⁶ sa dihang wala akoy bisti inyo akong gibistihan; sa dihang nagsakit ako inyo akong giatiman; ug sa dihang gipriso ako inyo akong gibisitahan.’ ³⁷ Unya motubag ang mga matarong nga diha sa akong tuo, ‘Gino, kanus-a ka ba namo nakita nga gigutom ug among gipakaon, o giuhaw ug among gipainom? ³⁸ Kanus-a ka ba namo nakita nga nahimong dumuduong ug gipadayon ka namo sa among balay, o walay bisti ug among gibistihan? ³⁹ Kanus-a ka ba namo nakita nga nagsakit o napriso ug among gibisitahan?’ ⁴⁰ Ako ingon nga Hari motubag, ‘Ang tinuod, sa dihang gibuhat ninyo kini ngadto sa usa sa labing ubos nako nga mga igsoon, sama ra nga gibuhat usab ninyo kini kanako.’

^a 33 *Sa literal*: Ang mga karnero ibutang sa tuo, ug ang mga kanding ibutang sa wala.

⁴¹ “Unya moingon ako sa mga tawo nga diha sa akong wala, ‘Pahawa kamo dinhi, kamo nga tinunglo sa Dios! Didto kamo sa kalayo nga nagadilaab sa walay kataposan, nga giandam alang kang Satanas ug sa iyang mga anghel. ⁴² Kay gigutom ako apan wala ninyo ako pakan-a, giuhaw ako apan wala ninyo ako paimna. ⁴³ Sa dihang nahimo akong dumuduong wala ninyo ako padayona sa inyong balay; sa dihang wala akoy bisti wala ninyo ako bistihi; sa akong pagsakit ug pagkapriso wala ninyo ako atimana.’ ⁴⁴ Unya motubag sila, ‘Ginoo, kanus-a ka ba namo nakita nga gigutom o giuhaw, o walay gidayonan, o walay bisti, o nagsakit, o napriso nga wala kami motabang kanimo?’ ⁴⁵ Ug ako ingon nga Hari motubag, ‘Ang tinuod, sa dihang wala ninyo tabangi ang usa sa labing ubos nako nga mga igsoon, sama ra nga wala usab ninyo ako tabangi.’ ⁴⁶ Ug kining mga tinunglo papahawaon ug silotan hangtod sa kahangtoran. Apan ang mga matarong hatagan sa kinabuhi nga walay kataposan.”

Chapter 26

Ang Plano sa Pagpatay kang Jesus

(Mc. 14:1,2; Lu. 22:1,2; Jn.11:45-53)

¹ Human sa pagpanudlo ni Jesus niadto, miingon siya sa iyang mga sumusunod, ² “Nahibaloan ninyo nga duha na lang ka adlaw ug moabot na ang Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel, ug ako nga Anak sa Tawo itugyan na ngadto sa mga tawo aron ilansang sa krus.”

³ Niadtong higayona usab nagtigom ang kadagkoan sa mga pari ug ang mga pangulo sa mga Judio didto sa palasyo ni Caifas, ang pangulong pari. ⁴ Gihisgotan nila kon unsaon nila pagdakop si Jesus nga dili mahibaloan sa mga tawo, ug ingon man ang pagpatay kaniya. ⁵ Miingon sila, “Dili lang nato kini buhaton sa panahon sa kasaulogan, kay basig magkagubot ang mga tawo.”

Gibuboaan ang ulo ni Jesus ug Pahumot

(Mc. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Sa dihang didto si Jesus sa lungsod sa Betania, sa balay ni Simon nga *kanhi* sanglahon, ⁷ may miduol kaniya nga usa ka babaye. May dala siyang gamayng tibod nga may sulod nga mahalon kaayo nga pahumot. Samtang nagkaon si Jesus gibuboaan ang iyang ulo ug pahumot niadtong babaye.^a ⁸ Sa pagkakita niadto sa mga sumusunod nangasuko sila ug miingon, “Nganong giusikan man kana niya?” ⁹ Ikabaligya unta kana sa dako nga kantidad ug ang halin ikahatag ngadto sa mga kabos!” ¹⁰ Nahibaloan ni Jesus kon unsa ang ilang gisulti, busa miingon siya kanila, “Nganong ginasamok ninyo siya? Maayo kining iyang gibuhat kanako. ¹¹ Ang mga kabos kanunay ninyong ikauban, apan ako dili ninyo kanunayng ikauban. ¹² Gibuboaan niya ako ug pahumot aron iandam ang akong lawas alang sa paglubong kanako. ¹³ Sa pagkatinuod, bisan asang dapit sa tibuk kalibotan iwali ang Maayong Balita, ang iyang gibuhat kanako mahisgotan usab isip handomanan kaniya.”

Nakigsabot si Judas sa Pagtugyan kang Jesus

(Mc. 14:10,11; Lu. 22:3-6)

¹⁴ Unya, ang usa sa 12 *ka apostoles* nga ginganlan ug Judas Iscariote miadto sa mga kadagkoan sa mga pari. ¹⁵ Miingon siya kanila, “Pila man ang inyong ibayad kanako kon itugyan ko kaninyo si Jesus?” Gihatagan dayon nila si Judas ug 30 ka buok kuwarta nga plata. ¹⁶ Human niadto nangita siya ug kahigayonan sa pagtugyan kang Jesus kanila.

Nagsulti si Jesus nga May Magluib Kaniya

(Mc. 14:12-21; Lu. 22:7-14; 21-23; Jn. 13:21-30)

¹⁷ Sa unang adlaw sa Kasaulogan sa Pan nga Walay Patubo, miduol kang Jesus ang iyang mga sumusunod ug nangutana, “Asa man kami mag-andam alang sa panihapon sa Kasaulogan sa Paglabay sa

^a ⁷ Tingali gibuhat niya kini isip pagpasidungog kang Jesus.

Anghel?”¹⁸ Mitubag si Jesus kanila, “Moadto kamo sa siyudad sa *Jerusalem*, didto sa tawo nga akong isulti kaninyo, ug ingna ninyo siya, ‘Ang magtutudlo nag-ingon nga miabot na ang panahon nga siya patyon. Magsaulog siya dinhi sa imong balay sa Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel uban sa iyang mga sumusunod.’ ”¹⁹ Gituman kini sa iyang mga sumusunod, ug giandam nila didto ang panihapon alang sa Kasaulogan.

²⁰ Sa dihang kilomkilom na, nanihapon si Jesus uban ang iyang 12 ka sumusunod. ²¹ Samtang nangaon sila, miingon si Jesus, “Sultihan ko kamo sa tinuod! Usa kaninyo ang magluib kanako.” ²² Sa pagkadungog niadto sa iyang mga sumusunod naguol gayod sila ug nagpuli-puli silag pangutana kaniya, “Ginoo, dili ako, di ba?” ²³ Mitubag si Jesus kanila, “Ang usa nga uban kanako nga nagtuslob ug pan sa yahong mao ang moluib kanako. ²⁴ Ako nga Anak sa Tawo pagapatyon sumala sa tagna sa Kasulatan, apan alaot ang tawo nga magluib kanako. Maayo pa kaniya nga wala siya matawo.” ²⁵ Unya miingon ang maluibon nga si Judas, “Magtutudlo, dili ako, di ba?” Mitubag si Jesus kaniya, “Ikaw ang nagsulti niana.”

Ang Kataposang Panihapon

(Mc. 14:22-26; Lu. 22:14-20; 1Cor. 11:23-25)

²⁶ Samtang nangaon sila, mikuha si Jesus ug pan. Gipasalamatan niya kini sa Dios ug unya gipikas-pikas. Ug unya gihatag niya sa iyang mga sumusunod ug miingon, “Pagkuha kamo ug kaona, mao kini ang akong lawas.” ²⁷ Unya mikuha siya ug ilimnon, nagpasalamat sa Dios, ug gihatag kanila nga nagaingon, “Panginom kamong tanan niini, ²⁸ tungod kay mao kini ang akong dugo nga iula^a aron mapasaylo ang mga sala sa daghan nga mga tawo. Kini nagapamatuod nga may bag-o na nga kasabotan ang Dios ngadto sa tawo. ²⁹ Sultihan ko kamo, dili na ako moinom pag-usab niini nga ilimnon nga gikan sa ubas hangtod sa adlaw nga moinom ako sa bag-o nga klase sa ilimnon uban kaninyo didto sa gingharian sa akong Amahan.” ³⁰ Unya miawit sila ug mga pagdayeg sa Dios, ug pagkahuman nangadto sila sa Bukid sa mga Olibo.

Gitagna ni Jesus nga Ilimod Siya ni Pedro

(Mc. 14:27-31; Lu. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³¹ Miingon si Jesus kanila, “Karong gabhiona tanan kamo mobiya kanako, kay ang Dios nag-ingon sa Kasulatan, ‘Pasyon ko ang magbalantay ug magkatibulaag ang mga karnero.’ ” ³² Apan human ako mabanhaw, mouna ako kaninyo didto sa Galilea.” ³³ Miingon si Pedro kang Jesus, “Bisan pag silang tanan mobiya kanimo, ako dili gayod!” ³⁴ Miingon si Jesus kaniya, “Ang tinuod, karong gabhiona, sa dili pa motuktugaok ang manok, ilimod mo na ako sa makatulo.” ³⁵ Mitubag si Pedro, “Dili ko gayod ikaw ilimod bisan pasyon pa nila ako uban kanimo!” Mao usab kini ang gisulti sa tanan nga mga sumusunod.

Nag-ampo si Jesus Didto sa Getsemane

(Mc. 14:32-42; Lu. 22:39-46)

³⁶ Unya nangadto sila sa dapit nga ginganlag Getsemane. Sa pag-abot nila didto, miingon si Jesus sa iyang mga sumusunod, “Panglingkod kamo dinhi samtang mag-ampo ako didto sa unahan.” ³⁷ Gidala niya si Pedro ug ang duha ka anak ni Zebedeo. Naguol gayod si Jesus. ³⁸ Ug miingon siya kanila, “Mora akog mamatay sa hilabihang kaguol. Pabilin kamo dinhi ug pagtukaw uban kanako.” ³⁹ Unya miadto pa gayod siya sa unahan; miluhod siya ug nag-ampo. Miingon siya, “Amahan, kon mahimo ayaw ipadangat kining umaabot nako nga pag-antos. Apan dili ang akong pagbuot ang angay matuman kondili ang imong kabubut-on.”

⁴⁰ Sa pagbalik niya didto sa iyang *tulo ka* sumusunod naabtan niya sila nga nangatulog. Miingon siya kang Pedro, “Dili ba gayod kamo makatukaw uban kanako bisan sa usa lang ka oras?” ⁴¹ Pagtukaw kamo ug

---

^a 28 iula: *sa literal*, ibubo.

pag-ampo nga dili kamo madaog sa pagsulay. Buot sa inyong espiritu *nga mag-ampo* apan luya ang inyong lawas.”

⁴² Milakaw pag-usab si Jesus sa unahan ug nag-ampo, “Amahan, kon kinahanglan nga atubangon ko kini nga pag-antos, ang imong kabubut-on mao ang matuman.” ⁴³ Mibalik siya pag-usab didto sa iyang mga sumusunod ug naabtan na usab niya sila nga nangatulog. Kay katulgon kaayo sila.

⁴⁴ Gibiyaan sila pag-usab ni Jesus, milakaw siya sa unahan ug nag-ampo. Ikatulo na niya kini nga pag-ampo ug mao gihapon ang iyang giampo. ⁴⁵ Unya mibalik siya didto sa iyang mga sumusunod ug miingon, “Nangatulog pa ba gihapon kamo ug nagapahulay? Tan-awa ninyo! Mao na kini ang panahon nga ako nga Anak sa Tawo itugyan ngadto sa mga makasasala! ⁴⁶ Tana! Tan-awa, ania na ang tawo nga magluib kanako!”

Ang Pagdakop kang Jesus
(Mc. 14:43-50; Lu. 22:47-53; Jn. 18:3-12)

⁴⁷ Samtang nagsulti pa si Jesus, miabot si Judas nga usa sa 12 *ka mga apostoles*. Uban kaniya ang daghang mga tawo nga nagdala ug mga espada ug mga bunal. Gisugo sila sa kadagkoan sa mga pari ug pangulo sa mga Judio. ⁴⁸ Nakigsabot nang daan ang maluibon nga si Judas sa mga mangdadakop kon unsa ang iyang buhaton nga timailhan: “Ang tawo nga akong hagkan mao ang inyong gipangita. Dakpa ninyo siya.” ⁴⁹ Busa sa pag-abot ni Judas, midiretso siya ngadto kang Jesus ug miingon, “Magtutudlo, maayong gabii.” Ug gihagkan niya siya. ⁵⁰ Miingon si Jesus kaniya, “Higala, sige, buhata na kon unsa ang imong gianhi dinhi.” Giduol nila si Jesus ug gidakop. ⁵¹ Usa sa mga kauban ni Jesus miibot sa iyang espada ug gitigbas niya ang sulugoon sa pangulong pari ug naputol ang dalunggan niini. ⁵² Miingon si Jesus kaniya, “Ibalik sa sakoban ang imong espada! Ang mogamit ug espada sa espada usab mamatay. ⁵³ Wala ka ba masayod nga makapangayo akog tabang sa akong Amahan ug dihadiha padad-an niya ako ug dose ka batalyon nga mga anghel? ⁵⁴ Apan kon buhaton ko kana, unsaon man pagkatuman sa Kasulatan nga kini kinahanglan man nga mahitabo?”

⁵⁵ Unya miingon si Jesus sa mga tawo, “Tulisan ba ako nga kinahanglan gayod nga magdala pa kamog mga espada ug mga bunal sa pagdakop kanako? Adlaw-adlaw didto ako sa templo nga nagatudlo, apan wala ninyo ako dakpa. ⁵⁶ Apan kining tanan nagakahitabo aron matuman ang sinulat sa mga propeta diha sa Kasulatan.” Unya gibiyaan siya sa iyang mga sumusunod ug nangagiw silang tanan.

Gidala si Jesus sa Hukmanan
(Mc. 14:53-63; Lu. 22:54,55, 63-71; Jn. 18:13,14, 19-24)

⁵⁷ Gidala si Jesus sa mga nagdakop kaniya didto kang Caifas, ang pangulong pari. Didto nagtigom ang mga magtutudlo sa Kasugoan ug ang mga pangulo sa mga Judio. ⁵⁸ Misunod usab si Pedro, apan layo ra siya kang Jesus. Misunod siya hangtod sa balay sa pangulong pari. Misulod siya sa tugkaran ug milingkod didto uban sa mga guwardya aron makita niya kon unsa ang mahitabo kang Jesus. ⁵⁹ Ang kadagkoan sa mga pari ug ang tanan nga membro sa Hukmanan sa mga Judio nangita ug mga bakak nga ebidensya batok kang Jesus aron ipapatay nila siya. ⁶⁰ Apan bisan daghan ang miduol ug misulti ug bakak batok kang Jesus, wala silay nakita *nga hinungdan aron ipapatay siya*. Sa kaulahian may duha ka tawo nga miduol ⁶¹ ug miingon sila, “Nadunggan namo kining tawhana nga miingon, ‘Mahimo kong gub-on kining templo sa Dios ug sulod sa tulo ka adlaw patindugon ko pag-usab!’ ”

⁶² Busa mitindog ang pangulong pari ug nangutana kang Jesus, “Wala ka bay itubag niini nga mga sumbong batok kanimo?” ⁶³ Apan wala gayod motubag si Jesus. Miingon pag-usab ang pangulong pari. “Sultihi kami atubangan sa Dios. Unsa, ikaw ba ang Cristo nga Anak sa Dios?” ⁶⁴ Miingon si Jesus kaniya, “Gisulti mo na. Ug sultihan ko kamo, sukad karon makita ninyo ako nga Anak sa Tawo nga maglingkod sa tuo sa Makagagahom nga Dios, ug makita usab ninyo ako diha sa mga panganod sa kalangitan sa ako unyang pagbalik dinhi sa kalibotan.”

⁶⁵ Sa pagkadungog niadto sa pangulong pari gigisi niya ang iyang bisti *sa kasuko* ug miingon, “Nagsulti siya batok sa Dios! Dili na kinahanglanon ang mga testigo! Nadunggan ninyo ang iyang gipamulong batok sa Dios. ⁶⁶ Unsay inyong hukom?” Mitubag sila, “Angay siyang patyon!”

⁶⁷ Unya gilud-an nila siya sa nawong ug gisumbag; ug kadtong mga nanagpa kaniya ⁶⁸ miingon, “Kon ikaw ang Cristo, tag-ana kon kinsa ang nanapat kanimo.”

Gilimod ni Pedro si Jesus
(Mc. 14:66-72; Lu. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Samtang naglingkod si Pedro didto sa tugkaran, may miduol kaniya nga babaye. Sulugoon siya sa pangulong pari. Miingon siya kang Pedro, “Dili ba kauban ka man ni Jesus nga taga-Galilea?” ⁷⁰ Apan gilimod kini ni Pedro atubangan sa tanan nga atua didto. Miingon siya, “Wala ako mahibalo kon unsay imong gipanulti.” ⁷¹ Unya miadto siya sa may pultahan. Nakita siya sa lain na usab nga sulugoong babaye, ug nag-ingon sa mga tawo didto, “Kining tawhana kauban usab ni Jesus nga taga-Nazaret.” ⁷² Gilimod na usab kini ni Pedro. Miingon siya, “Ipanumpa ko nga wala ako makaila sa tawo nga inyong giingon!” ⁷³ Pagkataudtaod miduol kang Pedro ang mga tawo didto ug miingon, “Kauban ka gayod ni Jesus, kay maila sa imong sinultihan nga sama kaniya.” ⁷⁴ Apan nanumpa gayod si Pedro nga nag-ingon, “Bisag mamatay pa ako, wala gayod ako makaila sa tawo nga inyong giingon.” Unya mituktugaok dayon ang manok, ⁷⁵ ug nahinumdoman ni Pedro ang giingon ni Jesus kaniya, “Sa dili pa motuktugaok ang manok, ilimod mo na ako sa makatulo.” Busa migawas siya ug mihilak gayod sa hilabihan.

Chapter 27

Gidala si Jesus kang Pilato
(Mc. 15:1; Lu. 23:1,2; Jn. 18:28-32)

¹ Sayo sa buntag naghisgot ang tanan nga kadagkoan sa mga pari ug ang mga pangulo sa mga Judio kon unsaon nila pagpapatay si Jesus. ² Gigapos nila siya ug gidala didto kang Pilato nga gobernador aron itugyan ngadto kaniya.

Ang Kamatayon ni Judas
(Bin. 1:18,19)

³ Sa pagkasayod sa maluibon nga si Judas nga si Jesus gihukman na nga patyon, gibasol niya ang iyang kaugalingon. Miadto siya sa kadagkoan sa mga pari ug sa mga pangulo sa mga Judio aron iuli ang 30 ka buok kuwarta nga plata. ⁴ Miingon siya, “Nakasala ako tungod kay gitugyan ko kaninyo ang tawo nga walay sala.” Mitubag sila, “Unsay among labot? Imo kana nga tulubagon!” ⁵ Giitsa ni Judas ang kuwarta didto sa sulod sa templo. Unya migawas siya ug naghikog siya pinaagi sa pagbitay sa iyang kaugalingon.

⁶ Gipamunit sa kadagkoan sa mga pari ang kuwarta ug miingon, “Kini nga kuwarta dili isulod sa butanganan sa kuwarta sa templo kay supak kini sa atong kasugoan tungod kay mao kini ang kuwarta nga gibayad aron ipapatay ang usa ka tawo.” ⁷ Nagsabot sila nga ang kuwarta ipalit sa yuta niadtong magbubuhay ug kolon aron buhaton nilag lubnganan alang sa mga langyaw. ⁸ Mao kana nga hangtod karon ang mao nga yuta gitawag nga “Yuta sa Dugo.”

⁹ Niadtong hitaboa natuman ang gitagna ni propeta Jeremias nga nag-ingon, “Gikuha nila ang 30 ka buok kuwarta nga plata, ang kantidad nga gikasabotan sa mga kaliwat ni Israel nga ipalit kaniya, ¹⁰ ug ang kuwarta gipalit nila sa yuta niadtong magbubuhay ug kulon, sumala sa gisugo kanako sa Ginoo.”

Giimbistigar ni Pilato si Jesus
(Mc. 15:2-5; Lu. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Unya, sa dihang didto na si Jesus atubangan ni Pilato gipangutana siya ni Pilato, “Ikaw ba ang hari sa mga Judio?” Mitubag si Jesus, “Giingon mo na.” ¹² Apan wala siya motubag sa mga sumbong sa kadagkoan sa mga pari ug sa mga pangulo sa mga Judio. ¹³ Busa miingon si Pilato kaniya, “Ngano bang dili ka man motubag sa ilang mga sumbong batok kanimo?” ¹⁴ Apan sa gihapon wala gayod motubag si Jesus, busa natingala kaayo ang gobernador.

Gihukman si Jesus nga Patyon
(Mc. 15:6-15; Lu. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16)

¹⁵ Nabatasan sa gobernador nga matag Kasaulogan sa Paglabay sa Anghel hatagan niya ug kagawasan ang usa ka piniriso nga hangyoon sa mga tawo. ¹⁶ Niadtong panahona may usa ka inila nga piniriso nga ang iyang ngalan si Barabas. ¹⁷ Sa dihang nagkatigom ang mga tawo, nangutana si Pilato, “Kinsa ang inyong gusto nga akong hatagan ug kagawasan, si Barabas ba o si Jesus nga gitawag nga Cristo?” ¹⁸ Nasayod si Pilato nga nasina lang ang mga tigdumala kang Jesus, mao nga gisumbong nila si Jesus kaniya.

¹⁹ Samtang naglingkod si Pilato sa lingkoranan diin siya maghukom, gipasugoan siya sa iyang asawa nga paingnan, “Ayaw pagpanghilabot nianang matarong nga tawo, kay kagabii nasamok gayod ako tungod sa akong damgo mahitungod kaniya.”

²⁰ Apan ang gibuhat sa kadagkoan sa mga pari ug sa mga pangulo sa mga Judio, gihulhogan nila ang mga tawo nga si Barabas ang ilang ihangyo nga buhian ug ipapatay si Jesus. ²¹ Busa nangutana pag-usab ang gobernador, “Kinsa niining duha ang inyong gusto nga akong hatagan ug kagawasan?” Mitubag sila, “Si Barabas!” ²² Miingon si Pilato, “Nan unsa man karon ang akong buhaton kang Jesus nga gitawag nga Cristo?” Mitubag silang tanan, “Ilansang siya sa krus!” ²³ Nangutana si Pilato kanila, “Ngano, unsa ba ang sala nga iyang nabuhat?” Apan gipakusgan pa gayod nilag singgit, “Ilansang siya sa krus!” ²⁴ Sa pagkakita ni Pilato nga wala na siyay mahimo kay basin masamok ang mga tawo, nagpakuha siya ug tubig ug nanghunaw siya atubangan sa mga tawo. Miingon siya, “Wala akoy kalabotan sa kamatayon niini nga tawo. Inyo kanang tulubagon!” ²⁵ Mitubag ang mga tawo, “Kami ug ang among mga anak mao ang manubag sa iyang kamatayon!” ²⁶ Unya gibuhian ni Pilato si Barabas. Apan si Jesus iyang gipalatos ug gitugyan ngadto sa iyang mga sundalo aron ilansang sa krus.

Gibugalbugalan sa mga Sundalo si Jesus
(Mc. 15:16-20; Jn. 19:2,3)

²⁷ Unya gidala sa mga sundalo si Jesus sulod sa palasyo sa gobernador, ug nagtigom didto kaniya ang daghan nga kasundalohan. ²⁸ Gihuboan nila siya ug gisul-oban ug kapa nga pulahon. ²⁹ Ug unya nagbuhat silag korona nga tunokon ug gibutang nila kini sa ulo ni Jesus. Gipakuptan nila sa iyang tuo nga kamot ang kahoy *isip iyang baston*. Unya nagluhod-luhod sila sa iyang atubangan sa pagbugalbugal kaniya. Miingon sila, “Mabuhi ang Hari sa mga Judio!” ³⁰ Gilud-an nila siya ug gikuha ang gikuptan niyang kahoy ug gibunal-bunalan ang iyang ulo. ³¹ Human sa ilang pagbugalbugal, gihubo nila ang kapa ug gisul-oban nila siya pag-usab sa iyang bisti. Unya gidala nila siya sa gawas aron ilansang sa krus.

Gilansang si Jesus sa Krus
(Mc. 15:21-32; Lu. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Sa dihang didto na sila sa dalan gawas sa *siyudad*, may natagboan sila nga tawo nga ginganlag Simon nga taga-Cirene. Gipugos nila siya nga mopas-an sa krus ni Jesus. ³³ Sa pag-abot nila sa lugar nga

gitawag ug Golgota (nga buot ipasabot lugar sa bagolbagol),^a ³⁴ gihatagan nila si Jesus ug bino nga may sagol nga pait. Apan sa pagtilaw niya niini, wala niya imna.

³⁵ Unya gilansang nila siya sa krus, ug gibahin-bahin nila ang iyang mga bisti pinaagi sa ripa. ³⁶ Human niadto nanglingkod sila ug nagbantay kaniya. ³⁷ Diha sa ibabaw sa iyang ulo nagbutang sila ug karatula. Gisulat nila didto ang sumbong batok kaniya nga nag-ingon, “Mao kini si Jesus, ang Hari sa mga Judio.”

³⁸ May duha usab didto ka tulisan nga ilang gilansang. Ang usa dapit sa iyang tuo ug ang usa sa iyang wala.

³⁹ Ang mga tawo nga nangagi didto nagpanglingo nga nanginsulto ug nagbiaybiay kang Jesus.

⁴⁰ Miingon sila, “Ikaw nga nag-ingon nga gub-on mo ang templo, ug sulod sa tulo ka adlaw patindugon mo pag-usab, luwasa ang imong kaugalingon! Kon ikaw ang Anak sa Dios, kanaog diha sa krus!” ⁴¹ Sa samang paagi nagbiaybiay usab ang kadagkoan sa mga pari, mga magtutudlo sa Kasugoan, ug mga pangulo sa mga Judio. ⁴² Miingon sila, “Giluwas niya ang uban, apan dili siya makaluwas sa iyang kaugalingon! Dili ba hari kuno siya sa Israel? Kon makakanaog siya sa krus, motuo kita kaniya. ⁴³ Miingon siya nga nagsalig siya sa Dios. Nan, tan-awon nato kon luwason ba siya sa Dios, kay matod niya Anak kuno siya sa Dios!” ⁴⁴ Ug sama usab niana ang pagbiaybiay kaniya sa mga tulisan nga gilansang uban kaniya.

Ang Pagkamatay ni Jesus

(Mc. 15:33-41; Lu. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Gikan sa alas dose sa udto, mingitngit ang kalibotan sulod sa tulo ka oras. ⁴⁶ Pagka-alas tres sa hapon misinggit si Jesus sa makusog, “Eli, Eli, lema sabactani?” nga ang buot ipasabot, “Dios ko, Dios ko, nganong gipasagdan mo ako?” ⁴⁷ Ang uban nga nagtindog didto nga nakadungog sa iyang pagsinggit miingon, “Gitawag niya si Elias!” ⁴⁸ May usa ka tawo didto nga midagan ug mikuha ug espongha.^b Gituslob niya kini sa aslom nga bino ug gibutang niya sa tumoy sa kahoy ug gipataas ngadto sa baba ni Jesus aron iyang masupsop. ⁴⁹ Apan ang uban miingon, “Pasagdi siya! Tan-awon nato kon moabot ba si Elias aron sa pagluwas kaniya.” ⁵⁰ Misinggit pag-usab si Jesus sa makusog ug dihadiha nabugto ang iyang gininhawa.

⁵¹ Sa mao usab nga oras, napikas ang tabil sulod sa templo sa Jerusalem gikan sa ibabaw paubos. Milinog, ug ang mga bato nangabuak, ⁵² bisan ang mga lubnganan nangaabri. Daghang patay na nga katawhan sa Dios ang nangabanhaw. ⁵³ Nanggawas sila sa ilang mga lubnganan. Human mabanhaw si Jesus, nangadto sila sa balaan nga siyudad sa *Jerusalem* ug daghan nga mga tawo ang nakakita kanila.

⁵⁴ Ang kapitan ug ang iyang kauban nga mga sundalo nga nagbantay kang Jesus gikulbaan gayod sa dihang nabati nila ang paglinog ug sa dihang nakita nila ang nahitabo. Miingon sila, “Tinuod gayod diay nga Anak siya sa Dios!” ⁵⁵ Didto sa layo dunay daghang mga babaye nga nanglantaw sa nahitabo. Kini sila ang nagsunod ug nag-atiman kang Jesus gikan pa sa Galilea. ⁵⁶ Kauban nila si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga inahan ni Santiago ug ni Jose, ug ang asawa ni Zebedeo.

Ang Paglubong kang Jesus

(Mc. 15:42-47; Lu. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Nianang pagkahapon may miabot nga usa ka adunahan nga tawo nga taga-Arimatea. Jose ang iyang ngalan ug sumusunod usab siya ni Jesus. ⁵⁸ Giadtoan niya si Pilato ug gipangayo ang patay nga lawas ni Jesus. Unya mimando si Pilato nga ihatag kini kang Jose. ⁵⁹ Gikuha ni Jose ang patay nga lawas ni Jesus ug gibuliburan niya sa bag-ong panapton nga puti. ⁶⁰ May bag-o nga lubnganan si Jose nga gikabhang didto sa bakilid nga iyang gipabuhat alang sa iyang kaugalingon. Didto niya gipahimutang ang patay nga lawas ni Jesus. Unya giligid niya ang dako nga bato aron sa pagsira sa pultahan sa lubnganan. Human niini milakaw

^a 33 lugar sa bagolbagol: *posible lugar nga morag bagolbagol sa tawo o tungod tingali kay daghan ang gipamatay didto.*

^b 48 espongha: *kon sa English sponge.*

siya. ⁶¹ Nagpabilin didto si Maria nga taga-Magdala ug ang usa pa gayod ka Maria. Nanglingkod sila nga nag-atubang sa lubnganan.

Gipaguardyahan ang Lubnganan

⁶² Sa sunod nga adlaw, adlaw kadto nga Sabado, miadto ang kadagkoan sa mga pari ug ang mga Pariseo kang Pilato. ⁶³ Miingon sila, “Halangdon nga Gobernador, nahinumdom kami nga sa buhi pa kadtoong tigpahisalaag, miingon siya nga mabanhaw kuno siya paglabay sa tulo ka adlaw. ⁶⁴ Busa maayo tingali nga imong pabantayan ang lubnganan niya sulod sa tulo ka adlaw, kay basin kon ang iyang patay nga lawas kawaton sa iyang mga sumusunod ug unya ipanugilon nila sa mga tawo nga nabanhaw siya. Ug kon mahitabo kini, ang ilang pagpanglimbong mahimong mas daotan pa kay sa una.” ⁶⁵ Miingon si Pilato kanila, “May mga guwardya kamo. Kamo mismo ang magpabantay kon unsaon.” ⁶⁶ Busa nangadto sila sa lubnganan, ug gibutangan nila ug timaan ang sira sa lubnganan aron mahibaloan nila kon may moabri niini. Unya gipaguardyahan nila kini.

Chapter 28

Nabanhaw si Jesus

(Mc. 16:1-10; Lu. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Human sa Adlaw nga Igpapahulay, kaadlawon pa sa Domingo, miadto si Maria nga taga-Magdala ug ang usa pa ka Maria didto sa lubnganan kay gusto nilang motan-aw. ² Unya, kalit nga milinog ug kusog, kay ang anghel sa Ginoo gikan sa langit mipaligid sa bato nga nakatabon sa lubnganan ug unya gilingkoran niya kini. ³ Ang iyang panagway labihan kasulaw sama sa kilat, ug ang iyang bisti puti gayod kaayo. ⁴ Ang mga guwardya nga nagabantay didto nangurog sa kahadlok ug nawad-an ug panimuot.

⁵ Miingon ang anghel ngadto sa mga babaye, “Ayaw kamo kahadlok. Nahibalo ako kon nganong mianhi kamo dinhi. Gusto ninyong tan-awon si Jesus, ang gilansang sa krus. ⁶ Wala na siya dinhi tungod kay nabanhaw siya sumala sa iyang giingon kaninyo. Dali kamo dinhi, tan-awa ninyo ang gibutangan kaniya.” ⁷ Human niadto miingon ang anghel kanila, “Adtoa ninyo ang iyang mga sumusunod, ug sultihi ninyo sila nga nabanhaw siya. Miuna siya kaninyo didto sa Galilea. Didto ninyo siya makita. Ayaw ninyo kalimti kining akong gisulti kaninyo.” ⁸ Busa nagdali sila pagbiya sa lubnganan. Nahadlok sila apan nalipay gayod sa mao nga balita, ug nanagan sila aron sultihan ang iyang mga sumusunod.

⁹ Unya sa kalit lang misugat si Jesus ug mitimbaya kanila. Miduol dayon sila kang Jesus ug miluhod kaniya. Gigakos nila ang tiil ni Jesus ug misimba sila kaniya. ¹⁰ Miingon si Jesus kanila, “Ayaw kamo kahadlok. Adtoa ninyo ang akong mga igsoon ug sultihi ninyo sila nga moadto sa Galilea. Didto makita ako nila.”

Ang Gisugilon sa mga Guwardya

¹¹ Sa paggikan sa mga babaye sa lubnganan, ang uban nga mga guwardya nanglakaw usab ug miadto sa siyudad ug gisugilon nila sa kadagkoan sa mga pari ang tanan nga nahitabo didto sa lubnganan. ¹² Busa nagtigom ang kadagkoan sa mga pari uban ang mga pangulo sa mga Judio. Nagkauyon sila nga hatagan nila ug daghan nga kuwarta ang mga sundalo aron dili sila mosulti kon unsa gayod ang tinuod nga nahitabo. ¹³ Gitudloan nila ang mga sundalo kon unsa ang ilang isulti sa mga tawo. Miingon sila, “Sultihan ninyo ang mga tawo nga samtang nangatulog kamo kagabii, miabot ang iyang mga sumusunod ug gikuha nila ang patay nga lawas ni Jesus. ¹⁴ Kon madunggan kini sa gobernador kami na ang maantigo nga mopasabot kaniya aron walay daotan nga mahitabo kaninyo.” ¹⁵ Busa gidawat nila ang kuwarta ug gituman nila ang giingon kanila. Busa hangtod karon mao kini ang istorya nga gipakaylap sa mga Judio.

Nagpakita si Jesus sa Iyang mga Sumusunod
(Mc. 16:14-18; Lu. 24:36-49; Jn. 20:19-23; Bin. 1:6-8)

¹⁶Unya, miadto ang 11 ka sumusunod ni Jesus didto sa Galilea, sa bukid nga iyang giingon kanila. ¹⁷Sa pagkakita nila kaniya gisimba nila siya, apan ang uban nagduhaduha kon si Jesus ba gayod ang ilang nakita. ¹⁸Miduol si Jesus kanila ug miingon, “Gihatag kanako ang tanang gahom sa pagdumala sa langit ug sa yuta. ¹⁹Busa adtoa ninyo ang mga tawo sa tanan nga dapit. Ug himoa ninyo sila nga akong mga sumusunod. Bautismohi ninyo sila sa ngalan sa Amahan, sa Anak, ug sa Espiritu Santo. ²⁰Tudloi ninyo sila sa pagtuman sa tanan nga akong gisugo kaninyo. Hinumdomi ninyo nga kauban ninyo ako kanunay hangtod sa kataposan sa kalibotan.”